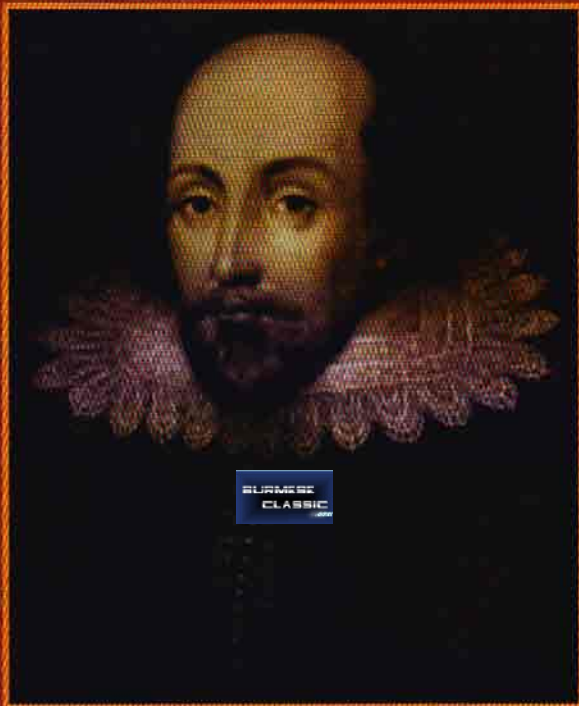

စိတ်ဝင်စားဖို့အတွက်

William Shakespeare

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

ဝီလျံရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဘဝဇာတ်ကြောင်း

မြတ်သက်

စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲပို့ဆောင်သူ
ဝီလျံရှိတ်စပီးယားရဲ့
ဘဝဇာတ်ကြောင်း
မြတ်သက်

ပထမအကြိမ်

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲပို့ဆောင်သူ
မြတ်သက်

ပုံနှိပ်ပုံစံတမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၄၀၀ ၈၉၃ ၀၇၀၀
မျက်နှာစုံခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၄၀၀ ၀၄၄ ၀၈၀၀
ထုတ်ဝေသူ	-	ဦးစန်ဦး
ပုံနှိပ်သူ	-	အိတ်ဒါ

မျက်နှာစုံဒီဇိုင်း	-	အမ်အက်စ်အို
ကွန်ပျူတာလင်	-	အီးဂဲလ်
လက်ခွဲလင်	-	အေဇက်
စာအုပ်ချုပ်	-	ကိုတင်အေး(ရိုင်)

မြတ်သက်
အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲပို့ဆောင်သူ /
မြတ်သက်- ခန့်ကုန်၊
စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ၊ ၂၀၁၂၊
စာမျက်နှာ ၉၁ မျက်နှာ၊ ၁၃ စင်တီ x ၂၀ .၅ စင်တီ
(၁) အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲပို့ဆောင်သူ

၂၀၁၂ ဇူလိုင်လ၊ ပထမအကြိမ်၊ အုပ်စု ၅၀၀
ရောင်းစား ၁၂၀၀ ကျပ်

မာတိကာ

- ဝီလျံရှိတ်စပီးယား	၁
အခန်း (၁) ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ငယ်ဘဝ	၄
အခန်း (၂) လက်ထပ်မင်္ဂလာနှင့် ရင်သွေးများ	၂၄
အခန်း (၃) ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာခြင်း	၂၈
အခန်း (၄) အောင်မြင်မှုဆီသို့	၄၃
အခန်း (၅) ပလိပ်ရောဂါနဲ့ ရှိတ်စပီးယား	၅၆
အခန်း (၆) ချိန်ဘာလိန်ပြဇာတ်အဖွဲ့	၆၂
အခန်း (၇) ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ရုံ	၇၀
အခန်း (၈) ဌာနေသို့အပြန်	၈၅

ဝီလျံရှိတ်စပီးယား

သူ့ရဲ့ စာပေလက်ရာကို မဖတ်ဖူးပေမယ့် သူ့ရဲ့ နာမည်ကိုတော့ ကြားဖူးကြမှာပါ။ ဟုတ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီး ဝီလျံရှိတ်စပီးယားပါ။ တချို့ စာပေပညာရှင်တွေကဆို သူ့ကို ကမ္ဘာ့အထူးချွန်ဆုံး အပြောင်မြောက်ဆုံး ပြဇာတ်ရေး ဆရာကြီးလို့တောင် အကဲဖြတ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ဆရာကြီး ရှိတ်စပီးယားဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၄၅၀ က မွေးဖွားခဲ့တာဖြစ်ပြီး ရှိတ်စပီးယား စာပေ တစ်ခေတ်လို့ ထူထောင်နိုင်ခဲ့သူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အနည်းဆုံး ပြဇာတ် ၃၅ ပုဒ်နဲ့ ကဗျာ ပုဒ်ရေ ၁၅၀ ကျော် ပြုစုခဲ့ပြီး သူ့လက်ရာတွေကို ကမ္ဘာနိုင်ငံအသီးသီးမှာ ပြန်ဆို ထုတ်ဝေခဲ့ကြတာ စုစုပေါင်း ဘာသာ ၁၂ မျိုးအထိ ရှိပါတယ်။ စပိန်လိုလည်း ရှိပါတယ်။ ဂျပန်လိုလည်း ဘာသာပြန်ထားပါတယ်။ အာဖရိကတိုက်က ဆွာဟီလီဘာသာစကားနဲ့လည်း ပြန်ဆိုပြီးပါပြီ။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းမှာရှိတဲ့ နိုင်ငံတော်တော် များများမှာ သူ့ရဲ့ပြဇာတ်တွေကို ရုံတင်ပြသနေကြပြီး အားပေးကြည့်ရှုသူ ပရိသတ် များလည်း အလုံးအရင်းနဲ့ ရှိနေဆဲပါ။

ရုပ်ရှင်တော်တော်များများ၊ ဘရော့ဒ်ဝေး ပြဇာတ်ရုံကြီးမှာ တင်ဆက်တဲ့ ပြဇာတ်တော်တော်များများဟာလည်း သူ့ပြဇာတ်တွေကို အခြေတည်ပြီး ရိုက်ကူးပြသ တင်ဆက်နေကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာကြီး ရှိတ်စပီးယားရဲ့ နာမည်ကျော်တဲ့ ပြဇာတ်တွေကတော့ "Romeo & Juliet" တို့ "Macbeth" တို့ Hamlet တို့ Julius Caesar တို့ဖြစ်ပြီး တခြားနာမည်ကျော်ပြဇာတ်များလည်း ရှိပါသေး

ကလည်း မပေါ်သေးတော့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ဖခင် အပ်ချုပ်ဆိုကနေ သမင်ပေါက် ကလေးများသားရေနဲ့ပြုလုပ်ထားတဲ့ လက်အိတ်ဆိုတာကလည်း စတရက်ဖိုးဒ်မြို့ မှာ ဈေးလာဝယ်တဲ့ အရပ်သူအရပ်သားတွေ အကြိုက်ပဲပေါ့။

အဲဒီအချိန်မှာ စတရက်ဖိုးဒ်မြို့ကို တာဝန်ယူအုပ်ချုပ်နေတာက မြို့နယ် ကောင်စီ (town council) ဖြစ်ပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ဖခင် ညွှန်ရှိတ်စပီးယားဟာ စတရက်ဖိုးဒ်မြို့နယ် ကောင်စီဝင်အဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာ တာဝန်ယူခဲ့ပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယား လေးနှစ်သားအရွယ်မှာ ဖခင်ညွှန်တစ်ယောက် Bailiff အဖြစ် တစ်နှစ်ကြာ တာဝန်ယူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီရာထူးဆိုတာက စတရက်ဖိုးဒ်မြို့လေးအတွက် မြို့တော်ဝန်ရာထူးနဲ့တူညီပါတယ်။ အင်မတန် ဂုဏ်သိက္ခာရှိတဲ့ အလုပ်လို့ဆိုရင်လည်း မမှားပါဘူး။

လူငယ်လေးတစ်ယောက်အနေနဲ့ ရှိတ်စပီးယားဟာ သူ့ခေတ်သူအခါက ရှိခဲ့တဲ့ ပြဇာတ်များ၊ ကဗျာများ၊ ကျေးလက်ပုံပြင်များကို အများကြီး သင်ယူလေ့ကျက် ကျွမ်းဝင်ပွန်းတီးခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီခေတ် အဲဒီအခါက ကဗျာတွေ စာတွေကို ဘယ်သူတွေ ရေးသလဲ မမေးနဲ့။ သာမန်အရပ်သူအရပ်သားတွေ ရေးသားပြုစုခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။ အရပ်သူအရပ်သားတွေဟာ စာတွေ ကဗျာတွေရေး၊ ပြဇာတ်တွေ၊ တေးသီချင်းတွေပြုစုနဲ့၊ စတရက်ဖိုးဒ်မြို့ရဲ့ လမ်းများပေါ်မှာ ကပြဖျော်ဖြေခဲ့ကြပါတယ်။ ဆင်စွယ်နန်းတော်ရဲ့ ခမ်းနားကြီးကျယ်လှတဲ့ ပြဇာတ်ရုံများမှာသွားပြီး ပြဇာတ်တွေက၊ ကဗျာတွေရွတ်ကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ စတရက်ဖိုးဒ်မြို့ရဲ့ လမ်းများပေါ်မှာ ကပြ၊ ဖျော်ဖြေကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ မြန်မာစာပေနဲ့ ယှဉ်ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ ကျေးလက်ပုံကြီးသံတွေ၊ ကျေးလက်နေပြည်သူတွေ၊ ကောက်စိုက်ပွဲတွေ၊ ကောက်သစ်စားပွဲတွေမှာ ရွတ်ဆိုကခုန်လေ့ရှိကြတဲ့ စာပေမျိုးတွေပါပဲ။ (ဒီလိုစာပေမျိုးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆရာမြသန်းတင့်က မြန်မာကျေးတောနေတို့၏ ကဗျာများဆိုပြီး စာတစ်စောင် ပေတစ်ဖွဲ့ ရေးသားပြုစု ထုတ်ဝေခဲ့ဖူးပါတယ်)

စတရက်ဖိုးဒ်လမ်းများပေါ်မှာ ကပြတဲ့ ပြဇာတ်တို့၊ သီချင်းတို့ ဆိုတာတွေကလည်း ကမ္ဘာဦးကတည်းက စတင်ပေါက်ဖွားလာခဲ့ပြီး ကနေ့ထက်တိုင် မရိုးနိုင်ကြတဲ့ အချစ်အကြောင်းတို့၊ မေတ္တာအကြောင်းတို့ စတာတွေပဲ ဖြစ်ပြီး ရာဇဝင်မှာ စာတင်ခဲ့ရတဲ့ အံ့ခမန်းအဖြစ်အပျက်ကြီးများကိုလည်း မမေ့မလျော့ မှတ်တမ်းတင်ကပြ အသုံးတော်ခံလေ့ရှိပါတယ်။

စတရက်ဖိုးဒ်မြို့ရဲ့ အနီးမှာရှိတာကတော့ ကိုဗင်ထရီမြို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုဗင်ထရီမြို့ကိုတော့ မြန်မာပရိသတ်တွေ ကောင်းကောင်းကြီး သိကြမှာပါ။

အဲဒီမြို့ခံ ကိုဗင်ထရီဘောလုံးအသင်းဟာ တစ်ခါကဆိုရင် ပရီးမီးယားလိဂ် အထိ တက်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခဲ့တဲ့အဆင့်ရှိပါတယ်။ ဘောလုံးပွဲ သိပ်ကြိုက်တဲ့ ကနေ့ ခေတ် မြန်မာပရိသတ်တွေ ကျွမ်းဝင်ပြီးဖြစ်တဲ့ ကိုဗင်ထရီဟာ အဲဒီခေတ် အဲဒီ အချိန်အခါကဆိုရင် ပြဇာတ်များနဲ့ နာမည်ကြီးပါတယ်။ ရိုးရိုးပြဇာတ်တွေ မဟုတ် ပါဘူး။ သည်းထိတ်ဖိုလျှို့ဝှက်ဆန်းကြယ် (Mystery) ပြဇာတ်များနဲ့ လူသိများ ထင်ရှားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်အများစုက ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာ(Bible) ကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အထက်မှာရေးခဲ့သလိုပဲ ပြဇာတ်ရုံ၊ ပြဇာတ်ခုံ ဆိုတာ သီးခြားမရှိပါဘူး။ လှည့်နောက်မြီး၊ လှည်းပေါင်းအိမ် (Wagon) ကို ဇာတ်ခုံလုပ်ပြီး ကပြကြတာပါ။ လှည်းပေါင်းအိမ်တစ်ခုမှာ ဇာတ်ကွက်တစ်မျိုးကို ခင်းကျင်းပြသပြီး လှည်းပေါင်းအိမ်တန်းကြီးနဲ့ မြို့ကို လှည့်ကပြဖျော်ဖြေခြင်းဖြစ် တာကြောင့် ပြကွက်တစ်ခုကို လှည်းတစ်စီးနှုန်းဆိုရင် ရပါတယ်။ ဒီခေတ်ပါဖောမင့် (Performance) အနုပညာနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်လို့ဆိုရင် မမှားပါဘူး။ ဒီလို ကိုဗင်ထရီ မြို့မှာ လှည်းတန်းကြီးနဲ့ ပြဇာတ် ကပြ ဖျော်ဖြေတာကို ရွာနီးချုပ်စပ် မြို့ရွာတွေက လာကြည့်ကြပါတယ်။ ပြဇာတ်ကဝိကြီးဖြစ်လာမယ့် ရိုတ်စပီးယားလေးဟာ

ကိုဗင်ထရီမြို့က အဲဒီလှည်းတန်း ပြဇာတ်တွေကို သွားကြည့်ရင်းနဲ့ ဝါသနာပါလာ တာလည်း ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

အဲဒါက အရပ်ပြဇာတ်တွေပါ။ ဒါပေမဲ့ တစ်ခါတစ်ရံ အနုပညာနဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုတဲ့ တကယ့်ပြဇာတ်မင်းသား၊ မင်းသမီးတွေလည်း စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့မှာ ပြဇာတ် လာကပြလေ့ရှိပါတယ်။ ရိုတ်စပီးယားလေး လေးနှစ် သားအရွယ်မှာလာကပြတဲ့ ပြဇာတ်အဖွဲ့အမည်က ဘုရင်မရဲ့ သူကောင်းသား များ (Queen's Men)ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ စတုရက်ဖို့ဒ် မြို့တော်ခန်းမမှာ အဲဒီ ပြဇာတ်အဖွဲ့လာကပြတော့ မြို့သူမြို့သားတွေ တစ်ခဲနက်နဲ့ အုံးအုံးကြွက်ကြွက် လာရောက်အားပေးခဲ့ကြပါတယ်။ မြို့တော်ခန်းမလို့သာပြောရတာ ပြဇာတ်အဖွဲ့ ကပြတာက မြို့နယ်ကောင်စီရုံးရှေ့တည့်တည့်မှာဖြစ်ပြီး တစ်မြို့လုံးနီးပါး သွားရောက်အားပေးခဲ့ကြတာပါ။

ရိုတ်စပီးယားရဲ့ ဖခင်ဟာ သရုပ်ဆောင်တွေကို နှစ်သက် မြတ်နိုးသူတစ်ဦး

ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စတရက်ဖို့ဒ်မြို့ရဲ့ Bailiffအဖြစ် သူတာဝန်ယူချိန်မှာ ပြဇာတ်အဖွဲ့တွေ သူ့မြို့ လာကဖို့၊ မြို့နယ်ကောင်စီရုံးရှေ့မှာ ခင်းကျင်းတင်ဆက် နိုင်ဖို့ အစစ သူခွင့်ပြုခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အခုလိုလာကပြတဲ့အတွက် မြို့တော် ဝန် ဝန် ဝန်က ပြဇာတ်အဖွဲ့တွေကို ကိုးရီးလင် (ဒေါ်လာငါးဆယ်ခန့်) ပေးသနား ချီးမြှင့်ပါတယ်။ သူ့အိတ်ထဲက စိုက်ပေးတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ မြို့ရန်ပုံငွေက ထုတ်နုတ်ပေးကမ်းတာပါ။ အခုခေတ်အနေနဲ့ဆိုရင် ကိုးရီးလင် (ဒေါ်လာ ငါးဆယ်) ဆိုတာ ဘာမှအရာမရောက်ပေမယ့် ငွေတန်ဖိုးရှိတဲ့ ရှိတ်စပီးယားတို့ ခေတ်တုန်းက တော့ အဲဒီငွေပမာဏဟာ မနည်းလှပါဘူး။

အဲဒီနောက်ပိုင်းမှာတော့ ပြဇာတ်အဖွဲ့တွေ စတရက်ဖို့ဒ်မြို့ကို မကြာခဏ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြပါတယ်။ မြို့နယ်ကောင်စီရုံးရှေ့က ကွက်လပ်မှာ ဇာတ်စင်တွေ ဆောက်ပြီး ပြဇာတ်တွေ တဝကြီး ကပြဖျော်ဖြေခဲ့ကြပါတယ်။ (ခန်းပြောင်းခန်းလွဲ တွေမှာ) ပြဇာတ်နောက်ခံ ကားချပ်ကြီးတွေချိတ်ဖို့ မူလီနဲ့ မူလီခေါင်းတွေ အသုံးပြု ပြီး ဇာတ်အဖွဲ့ဝင်တွေ ယာယီဇာတ်ရုံတည်ဆောက်နေကြတာကိုလည်း ရှိတ်စပီး ယားလေး ဘေးကနေသွားငေးခဲ့ပါတယ်။ ပြဇာတ်သမားတွေဆိုတာက တစ်ခန်းနဲ့ တစ်ခန်း မထပ်ရအောင်၊ ဇာတ်ဝင်ခန်းတစ်ခန်းချင်းအလိုက် ကိုက်ညီအောင် ဝတ်စားရတာဖြစ်လို့ သယ်လာခဲ့တဲ့ အဝတ်အစားသေတ္တာကြီးတွေကလည်း ဧရာမ အကြီးကြီးတွေပါ။ ဇာတ်မင်းသား၊ ဇာတ်မင်းသမီးတွေက အဲဒီအဝတ်သေတ္တာကြီး တွေထဲကနေပြီး သူ့ဆိုင်ရာဆိုင်ရာအဝတ်အစားတွေ ထုတ်ယူဝတ်ဆင်နေကြတာ ကိုလည်း ရှိတ်စပီးယားလေး ဇာတ်ခုံဘေးက ငေးခဲ့ပါတယ်။

အဆင်သင့်ဖြစ်ပြီဆိုတာနဲ့ ပြဇာတ်တွေ စ ကပြကြပါပြီ။ အချစ်ခန်းဆိုရင် ရင်ခုန်လှိုက်မောလိုက်ကြ၊ အဆွေးခန်းဆို မျက်ရည်တွေကျလိုက်ကြ၊ သတ်ပုတ် ထိုးကြိတ်ခန်းဆိုရင်လည်း ဓားတွေ တဝင့်ဝင့်နဲ့ပေါ့။ ငိုစရာရှိလိုက်၊ ပျော်စရာ ရှိ ရယ်လိုက်နဲ့ မှော်အတတ်နဲ့များ ဖန်ဆင်းထားသလား ထင်ရလောက်အောင် စတရက်ဖို့ဒ်မှာလာကပြတဲ့ပြဇာတ်တွေဟာ ကြည့်သူရဲ့အသည်းနှလုံးကို ဆွဲကိုင် လှုပ်ယမ်းနိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။

တစ်ချိန်မှာတော့ အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင်ဘုရင်မကြီး ပထမ အယ်လီဇဘက် စတရက်ဖို့ဒ်မြို့အနီးအနားမှာရှိတဲ့ ရဲတိုက်တစ်ခုကို အလည်အပတ်ကြွရောက်ခဲ့ပါ တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ အသက်က (၁၁)နှစ်ရှိပါပြီ။ အယ်လီဇဘက် ဘုရင်မ အဲဒီရဲတိုက်ကို ကြွချီလာတဲ့အထိမ်းအမှတ်နဲ့ ရဲတိုက်ဝန်းကျင်မှာ ပျော်ပွဲ သဘင်ကြီး ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ပျော်ပွဲသဘင်ဆိုတော့ ပြဇာတ်တွေ၊ ယိမ်း

တွေ၊ ကချေသည်တွေ၊ တေးချင်းသည်တွေဆိုတာ မပါမဖြစ် ပါရပြီပေါ့။ ဘုရင်မကြီးတည်းခိုနေထိုင်တဲ့ ရဲတိုက်ကြီးနံဘေးမှာ အဲဒီအနုပညာရှင်တွေက မြင်းစီးသူရဲကောင်းကြီးတွေလို ဝတ်စားဆင်ယင်တဲ့လူနဲ့ အိမ်ရှေ့စံမင်းသမီးတွေလို ဝတ်စားဆင်ယင်သူက ဆင်ယင်နဲ့၊ တချို့ကလည်း ရေသူမလေးတွေလို၊ တချို့ကလည်း အစိမ်းသရဲ ပြိတ္တာကြီးတွေလို စသည် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ ဝတ်စားဆင်ယင်ပြီး ကခုန်ဖျော်ဖြေကြပါတယ်။ ရှေးခေတ်ထုံးစံ ဘုရင်မကြီးတည်းတဲ့ ရဲတိုက်ကြီးရဲ့နံဘေးမှာ ကျုံးသဏ္ဍာန်အလား ရေကန်ကြီးတစ်ခုလည်း ရှိပါတယ်။ အနုပညာရှင်တွေဟာ ရဲတိုက်နံဘေးမြေပြင်မှာသာမက အဲဒီ ကျုံးရေကန်ကြီးနဲ့ ရဲတိုက်နံဘေးက ပန်းခြံတွေထဲမှာပါ နေရာလပ်မကျန် ဘုရင်မကြီးကို ဇာတ်စင်တွေပေါ်ကနေ သီဆို ကပြ ဂုဏ်ပြုဖျော်ဖြေကြပါတယ်။ ဒါကို ရှိတ်စပီးယားလေးကလည်း သိပ်ကြိုက်ပေါ့။ ကျုံးရေကန်ထဲမှာ၊ ဇာတ်စင်တွေပေါ်မှာ ဒီလို ကပြဖျော်ဖြေနေကြတုန်း၊ ရာသီဥတုကလည်း နွေဦးရာသီဆိုတော့ အင်္ဂလန်ရဲ့ အလှပဆုံးအချိန်၊ ညမွှေးပန်းရနံ့တွေ ကြိုင်ကြိုင်သင်းပျံ့တဲ့အချိန်၊ ကချေသည်များရဲ့ အဆိုအက ဂီတသံများကလည်း နွေဦးရဲ့ရနံ့နဲ့အပြိုင် ကောင်းကင်တစ်ခွင် တစ်ပြင်လုံး ပျံ့နှံ့လို့နေခဲ့တာ နတ်ဘုံနတ်နန်းအလား ထင်မှတ်မှားခဲ့ကြရပါတယ်။ ညမွှေးပန်းရနံ့တွေ၊ ဂီတသံတွေနဲ့ ထုံသင်းတဲ့ နွေဦးညချမ်းချိန်ခါမှာ ပစ်လွှတ်လိုက်တဲ့ မီးရှူးမီးပန်းများရဲ့ ရောင်စုံဖြာအလင်းရောင်များနဲ့ ဘုရင်မကြီးရဲ့ ရဲတိုက်တစ်ဝိုက်ဟာ တာဝတိံသာက နတ်ဥယျာဉ်အလား ထင်မှတ်မှားရမတတ်ပါပဲ။ ဒီလို ပျော်ပွဲသဘင်တွေဟာ တစ်နေ့မဟုတ်၊ ရက်သတ္တပတ်ပေါင်းများစွာကြာတဲ့တိုင်အောင် ဆင်ယင်ကျင်းပကြတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဘုရားသခင်ရဲ့ ချစ်မြတ်နိုး စောင့်ရှောက်တော်မူခြင်း ခံရတဲ့ ဘုရင်မရယ်လို့ လူသိများထင်ရှားတဲ့ ပထမ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မအကြောင်း အကျဉ်းမျှ တင်ပြလိုပါတယ်။ ပြဇာတ်အကျော်အမော် ရှိတ်စပီးယားဟာ ပထမ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးလက်ထက်မှာ မွေးဖွားကြီးပြင်းခဲ့ရသူဖြစ်တာမို့ ရှိတ်စပီးယားအကြောင်းလေ့လာရင် သူ့ရဲ့ခေတ်အကြီးအကဲ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးအကြောင်းလည်း အကျဉ်းလောက်တော့ သိရှိဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

*

ပထမမြောက် အယ်လီဇဘက် ဘုရင်မ (၁၅၃၃ - ၁၆၀၃)

တကယ့်ကို မင်းကျင့်တရားနဲ့ ပြည့်စုံပြီး ပြည်သူပြည်သားများကို ရင်ဝယ်သားကဲ့သို့ စောင့်ရှောက်တဲ့ ဘုရင်မကြီးဖြစ်ပါတယ်။ သမိုင်းသုတေသီ တော်တော်များများကဆိုရင် အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးဟာ အင်္ဂလန်သမိုင်း တစ်လျှောက် အထက်မြက် အထူးချွန်ဆုံး ဘုရင်မကြီးတစ်ယောက်ဖြစ်တယ်လို့ မှတ်တမ်းတင်အကဲဖြတ်ကြပါတယ်။ ဒီလို နာမည်ကောင်းနဲ့ ဂုဏ်သတင်းမွှေးပျံတဲ့ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးကို ခမည်းတော် အဋ္ဌမမြောက် ဟင်နရီနဲ့ မယ်တော် အန်းဘိုလင်းတို့က ဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ မယ်တော် အန်းဘိုလင်း နိုင်ငံတော် သစ္စာဖောက်မှုနဲ့ ခေါင်းဖြတ် အသတ်ခံရချိန်မှာ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မဟာ နှစ်နှစ်သမီး ပဲ ရှိပါသေးတယ်။

သစ္စာဖောက်လို့ စွပ်စွဲခံရပြီး ကွပ်မျက်ခံရတဲ့ မိဖုရားရဲ့ သမီးတော်ဖြစ်တာ ကြောင့် အယ်လီဇဘက်ဟာ ဖခင်ရဲ့နန်းဆောင်နဲ့ဝေးကွာခဲ့ရပြီး အထိန်းတော်များနဲ့ ပဲ ကြီးပြင်းခဲ့ရပါတယ်။ အံ့ဩစရာကောင်းလောက်အောင် ဉာဏ်ပညာထက်မြက်ပြီး ဘုရင်မကြီး သင်ယူခဲ့တဲ့ ဘာသာရပ်များကတော့ ဒဿနိကဗေဒ၊ ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်မှုဘာသာရေးရာနဲ့ သမိုင်းတို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဘုရင်မကြီးဟာ ဘာသာစကားခြောက်မျိုးကို ရေးနိုင်ဖတ်နိုင်တဲ့အထိလည်း ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင်

တတ်မြောက်ပါတယ်။

ထူးချွန်ထက်မြက်တဲ့ အယ်လီဘောက်မင်းသမီး ၁၅၅၈ ခုနှစ်မှာ အင်္ဂလန် ရွှေထီးရွှေနန်းကို ရယူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းက ဘုရင်မကြီးဟာ အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ်သာရှိသေးပြီး သူမရဲ့ဘဝ တစ်သက်တာတစ်လျှောက် ဘယ်တုန်းကမှ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းလည်း မပြုခဲ့ပါဘူး။ ဒီလို အပျိုကြီးဘဝနဲ့ နေထိုင်ခဲ့ခြင်းဟာ သူမရဲ့ ဘုရင်မအာဏာကို ခင်ပွန်းသည်ထံ ခွဲဝေပေးချင်တာကြောင့် လို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။ စစ်မက်ဖြစ်ပွားတာကို လုံးဝ စိတ်မဝင်စားဘဲ အလွန် ရွံ့မုန်းပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို အလွန်မြတ်နိုးပါတယ်။ ဒါ့အပြင် တိုင်းသူပြည်သား လူအများကိုလည်း မိမိရဲ့ရင်ဝယ်သားများကဲ့သို့ ချစ်ခင်မြတ်နိုး စောင့်ရှောက်ခဲ့ပါတယ်။ သူမရဲ့လက်ထက်မှာ အင်္ဂလန်ပြည်တစ်ဝန်း ငြိမ်းချမ်းသာယာတာကြောင့် အသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များ ပညာဆည်းပူးလေ့လာမှုနဲ့ သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုအသစ်များကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ကြီး ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ စာပေအနုပညာ၊ ပန်းချီ ပန်းပု ယဉ်ကျေးမှုအစုံစုံဟာ ပထမ အယ်လီဘောက်လက်ထက်မှာ အထူးပဲစည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးခဲ့ပြီး ဘုရင်မကြီးဟာ တိုင်းပြည်ကို ၄၄ နှစ်တိုင်တိုင် ငြိမ်းချမ်းသာယာစွာ အုပ်စိုးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါက ရှိတ်စပီးယားခေတ်မှာ စိုးစံခဲ့တဲ့ ပထမ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးအကြောင်း အကျဉ်းတင်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီး စတုရန်းပေမြို့အနီးက ရဲတိုက်မှာ လာတည်းတော့ ဘုရင်မကြီးကို ဖျော်ဖြေကပြဖို့ ဇာတ်အဖွဲ့ရောက်လာတာကို ရှေ့မှာ တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဇာတ်အဖွဲ့တွေကို ကြည့်ရှုဖို့ စတုရန်းပေမြို့သူမြို့သားတချို့ကို ဖိတ်ကြားခဲ့ပါတယ်။ မြို့တော်ကောင်စီဝင်တစ်ဦးဖြစ်နေတဲ့ ဂျွန်ရှိတ်စပီးယား

လည်း အဲဒီဖိတ်ကြားခံရသူများထဲမှာ ပါဝင်ကောင်း ပါဝင်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို ပါဝင်ခဲ့ရင်တော့ သူ့သား ရှိတ်စပီးယား ကိုလည်း အဲဒီပြဇာတ်တွေကို ကြည့်ဖို့ ခေါ်ကောင်း ခေါ်သွားနိုင်ပါတယ်။ တစ်နေ့မှာ ရှိတ်စပီးယားဟာ ဘုရင်မ ကြီး ကြည့်ရှုဖို့ ပြဇာတ်တွေ ရေးပါလိမ့်

မယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီတစ်နေ့ဆိုတာ အဝေးကြီးလိုပါသေးတယ်။

ရှိတ်စပီးယားဟာ အသက်ငါးနှစ်အရွယ်မှာ ပညာ စတင်သင်ကြားခဲ့ရဟန် တူပါတယ်။ သူပညာသင်ကြားခဲ့ရတဲ့ကျောင်းဟာ စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့တော်ခန်းမရဲ့ အပေါ်ဆုံးထပ်မှာရှိပြီး ကျောင်းချိန် အလွန်ကြာမြင့်ပါတယ်။ မနက်နေမထွက်ခင်ထ၊ မနက်စာစား၊ အိမ်မှကိစ္စတွေ လုပ်ပြီးတာနဲ့ ကျောင်းကိုပြေးရပါတယ်။ နွေရာသီ ဆိုရင် မနက် ဖန်နာရီထိုးတာနဲ့ စာသင်ခုံကိုရောက်ပြီး ဆောင်းရာသီဆိုရင်တော့ မနက် ၇ နာရီမှာ စာသင်ဖို့ အသင့်ဖြစ်နေပါပြီ။ အဲဒီကတည်းက စာစသင်လိုက်တာ ညနေ ဖန်နာရီထိုးမှ ကျောင်းဆင်းပါတယ်။ အဲဒါတစ်ပတ်ကို ခြောက်ရက်တိတိ အဲဒီလိုမျိုးစာသင်ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နှစ်ပတ်လုံး အဲဒီလိုသင်ရတာပါ။

ကျောင်းအားရက်တွေကတော့ ထုံးစံအတိုင်း တနင်္ဂနွေနေ့၊ ဈေးနေ့နဲ့ အခြား အားလပ်ရက် (ဥပမာ ခရစ္စမတ်)များ ဖြစ်ပါတယ်။ စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့မှာလည်း အဲဒီ အချိန်က အခြားသော အင်္ဂလန်နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးမှာလိုပဲ စာသင်တယ်ဆိုတာ ယောက်ျားလေးများအတွက် ဖြစ်ပါတယ်။

စာရေး စာဖတ်သင်တော့ ရှိတ်စပီးယား အသုံးပြုရတာက Hornbook လို့ခေါ်တဲ့ ပုံမှာ ပြထားတဲ့ လက်ကိုင်နဲ့ ကျောက်သင်ပုန်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ Hornbook မှာ အက္ခရာတွေရေးထားပြီး တချို့မှာတော့ ခရစ်တော်ရဲ့ ဆုတောင်းပတ္တနာတွေလည်း ပါပါတယ်။ အဲဒီ Hornbook နဲ့ပဲ ရှိတ်စပီးယား စာရေးစာဖတ်တတ်လာခဲ့ပါတယ်။ တစ်နှစ်၊ နှစ်နှစ်လောက်ကြာတဲ့အခါမှာတော့ ရှိတ်စပီးယားလေးဟာ တော်

တော်စာရေးစာဖတ်တတ်လာခဲ့ပါပြီ။ ဒါ့ကြောင့် သူဟာ အိစ္စတပ်ပုံပြင်များနဲ့ သမ္မာကျမ်းလာ ဇာတကများကို စတင်ဖတ်ရှုစပြုလာပါတယ်။ ဒါ့အပြင် သူတို့ခေတ်နဲ့ နှစ်တစ်ထောင်စောတဲ့ခေတ်ကရေးသားထားတဲ့ ရုပ်ပြပြဇာတ်များကိုလည်း စိတ်ဝင်စားစွာနဲ့ဖတ်ရှုခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီရုပ်ပြဇာတ်တွေက ပလူးတပ်ရေးသားတာတွေဖြစ်ပြီး ပလူးတပ်ဟာ ရှေးဟောင်းရောမဗြူတော်မှာ နေထိုင်ကာ ဒီပြဇာတ်တွေပြုစုခဲ့တာပါ။

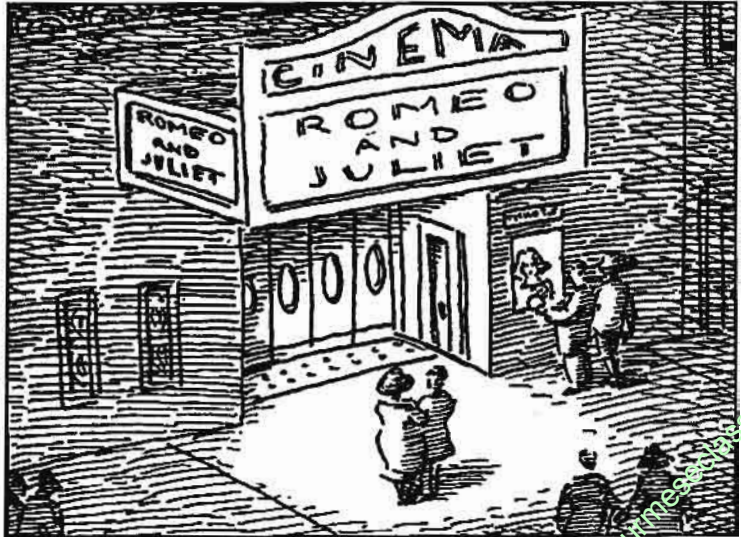
ဒါ့အပြင် အဲဒီအချိန်က လက်တင်ဘာသာတတ်ဖို့ဟာလည်း အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယားဟာ သူ ခုနစ်နှစ်သားအရွယ်ကတည်းက စလို့ လက်တင်ဘာသာ သင်ကြားခဲ့ရပါတယ်။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှာ ဝတ်ပြုရင် လက်တင်ဘာသာနဲ့ ဝတ်ပြုရတာဖြစ်ပြီး ဥပဒေတွေကလည်း လက်တင်ဘာသာနဲ့ပဲ ရေးထားပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယားနဲ့ သူ့အတန်းဖော်တွေ ကျောင်းမှာ အတန်းရလာတဲ့အခါ လက်တင်ဘာသာနဲ့ပဲ စကားပြောရပြီး အင်္ဂလိပ်လို ပြောခွင့်မပေးပါဘူး။ ရှိတ်စပီးယားဟာ လက်တင်သဒ္ဒါကိုလည်း သင်ကြားခဲ့ရပါတယ်။ လက်တင်ဘာသာနဲ့ရေးထားတဲ့ ထင်ရှားကျော်ကြားတဲ့မိန့်ခွန်းတွေ၊ ပြောကြားချက်တွေကို ရှိတ်စပီးယား အာဂုံဆောင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် လက်တင်စာကိုလည်း သူရေးတတ်ပါတယ်။

ကျောင်းမှာ ပြဇာတ်တွေ ဘာတွေ ကရင်လည်း ရှိတ်စပီးယား ဝင် သရုပ်ဆောင်ပါတယ်။ တခြားကျောင်းသားတွေနဲ့ စကားရည်လှပွဲများမှာလည်း သူဝင်နွဲ့ပါတယ်။ သရုပ်ဆောင်ရာတို့၊ အချေအတင် စကားပြောရတာတို့မှာ သူထူးချွန်ပါတယ်။ ပရိသတ်ရှေ့မှောက်ထွက်ရတာကို ရှိတ်စပီးယား သဘောကျကောင်းကျနေတာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

တယ်။ သူတို့ထွင်သုံးစွဲခဲ့တဲ့စကားလုံးတွေအနက်က ကနေ့ စာရေးသူတို့ခေတ်အထိ ယူငင်သုံးစွဲနေဆဲ၊ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်သုံးစွဲနေဆဲ စကားလုံးတွေရှိပါတယ်။ အဲဒီ စကားလုံးတွေကတော့ Cold - blooded တို့ Quarrelsome တို့ Love letter တို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ သူ့အရေးအသားတွေ၊ သူ့စကားလုံးတွေ၊ သူ့စိတ်ကူးစိတ်သန်း တွေ သူဇာတ်လမ်းပုံပြင်တွေဟာ ကနေ့ထက်တိုင် စာရေးသူတို့ရဲ့ လောကလူမှုဘဝ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ တွေ့ကြုံခံစားသုံးစွဲနေရဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

တကယ်တော့ ဆရာကြီးရှိတ်စပီးယားဆိုတာ တကယ့်ကမ္ဘာ့ ကပိ အကျော်အမော်စာဆိုပညာရှင်ကြီးဖြစ်ပေမယ့် သူ့အကြောင်းကို စာရေးသူတို့ သိပ်မသိကြပါဘူး။ သူ့ရဲ့ဘဝသမိုင်းကြောင်း ဘဝဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက် တော် တော်များများကို စာရေးသူတို့ ကမ္ဘာကြီးကလည်း မသိကြရပါဘူး။ ကနေ့ထက်ထိ လျှို့ဝှက်ချက်တစ်ရပ် ဖြစ်နေဆဲပါ။ လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်များကဆိုတော့ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းတွေ ကျကျနန မကျန်ရစ်ခဲ့တာ အံ့ဩစရာ မဟုတ်ပါဘူး။

စုံစမ်းရှာဖွေဖော်ထုတ်လို့ ရသလောက် ဆိုရင်တော့ ဆရာကြီး ရှိတ်စပီး ယားကို အေဗွန်ဆိပ်ကမ်း စတရက်ဖို့ဒ် မြို့ငယ်လေးမှာ ဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ ဖခင်က လက်အိတ်ချုပ်လုပ်ခြင်းနဲ့အသက်မွေးပြီး ရှိတ်စပီးယားဟာ နာမည်ကျော်ပြဇာတ်

ဒါကြောင့် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ နောင် သူ့ရဲ့ပြဇာတ်များမှာ စာသင်ကျောင်း အကြောင်း ရေးဖွဲ့ထားတွေ အများကြီး ပါဝင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အားလုံးလိုလို ဟာ စာသင်ကျောင်းကို ငြီးငွေ့စရာကောင်းတဲ့နေရာဌာနတစ်ခုလို ရေးဖွဲ့ထားတာပါ။ သူ့ရဲ့ နာမည်ကျော် ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်ဖြစ်တဲ့ *As You like It* မှာဆိုရင် ကျောင်း မတက်ချင်လို့ ခိုလိုညည်းနေတဲ့ ကျောင်းသားငယ်တစ်ယောက်အကြောင်း ရေးသား ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါကိုကြည့်ရင် ရှိတ်စပီးယားဟာ စာသင်ရတာကို မကြိုက်ဘူးလို့ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်သလား မေးစရာရှိပါတယ်။ ဒါကိုတော့ ဘယ်သူမှ အတိအကျ အသေအချာ မပြောနိုင်ပါဘူး။ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်များထဲက ဇာတ်ဆောင် တွေရဲ့စရိုက်လက္ခဏာဟာ သူ့ရဲ့ ပင်ကိုယ်စရိုက်လက္ခဏာတွေကို ရေးဖွဲ့ထား တာလား၊ ဒါမှမဟုတ် သပ်သပ်လားဆိုတာ ဘယ်လိုမှ ဘယ်တော့မှ အသေအချာ ပြောနိုင်ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။

ဒါပေမယ့် သေချာတာကတော့ ရှိတ်စပီးယားဟာ သူ့သင်ယူလေ့ကျက် ခဲ့ရတာတွေကို နောင်သူရေးတဲ့ပြဇာတ်များမှာ ထည့်သွင်းအသုံးပြုခဲ့တယ်ဆိုတာ ကတော့ သေချာပါတယ်။ သမ္မာကျမ်းစာထဲမှာ ပါဝင်တဲ့ ကိန်းနဲ့ အေဘယ်တို့ရဲ့ အကြောင်းဆိုရင် သူ့ရဲ့ပြဇာတ်များမှာ ၂၅ ကြိမ်တိတိ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ သူကြိုက်တဲ့ ပြဇာတ်တွေ၊ ပုံပြင်တွေထဲက ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်တွေဆိုရင် ယူသုံးတတ်ပါ တယ်။ ဟာသဇာတ်ရွှင်ဇာတ်မြူးပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အလွမ်းအဆွေးပုံပြင်ပဲဖြစ်ဖြစ် သူကြိုက် ရင် ယူသုံးပါတယ်။ သူ့ရဲ့နာမည်ကျော် အလွမ်းအဆွေး ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်ဖြစ်တဲ့ “ရိုမီယိုနဲ့ ဂျူးလီယက်” ဆိုရင် ဗာဂီးလ် (Virgil) ရဲ့ ပြဇာတ်တစ်ခုက ကျောရိုးကို ယူသုံးထားတာပါ။

ဗာဂီးလ်ဆိုတာ ရောမ ကဗျာဆရာတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ရှိတ်စပီးယား မွေးခင်

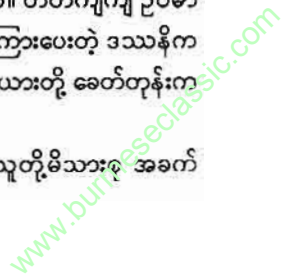
နှစ်ပေါင်း ၁၆၀၀ က ထင်ရှားကျော်ကြားခဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယား ဒီလို လုပ်တာဟာ သူများဦးနှောက် ဖောက်စားတယ်လို့ ပြောရင်ရမလား မေးစရာ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီခေတ် အဲဒီအချိန်ကတော့ ရှိတ်စပီးယား ဦးနှောက် ဖောက် စားတာ မဟုတ်ပါဘူးလို့ ဖြေရပါလိမ့်မယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် အဲဒီခေတ်မှာ စာရေးဆရာ တော်တော်များများက အဲဒီလိုလုပ်နေကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြောရမယ် ဆိုရင် ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်တွေဟာ သူဖန်တီးလိုက်တဲ့ ဇာတ်ကောင်စရိုက်များ အားကောင်းတာရယ်၊ ရေးဖွဲ့ထားတဲ့ အသုံးအနှုန်းများ လှပပြောင်မြောက်တာတွေ ရယ်ကြောင့် နာမည်ကျော်ကြားထင်ရှားရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားဟာ ကျောင်းပညာမှာ ငယ်ငယ်တုန်းက လက်တင်သဒ္ဒါ ကျောင်းတက်ခဲ့ဖူးတာကလွဲလို့ မည်မည်ရရ ရှေ့ဆက်စာသင်တာ မတွေ့ရပါဘူး။ ဒါကြောင့် နာမည်ကျော်ကြားထင်ရှားနေတဲ့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်ဆိုတာတွေ ဟာ သူကိုယ်တိုင် ရေးတာ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ တချို့က ထင်မှတ်ကြတာပါ။ သဒ္ဒါ ကျောင်း မူလတန်းအဆင့်လောက်နဲ့ ပညာရေးပြီးခဲ့တဲ့လူက ဘယ်လိုလုပ် ဒီလောက်ကောင်းလှတဲ့ပြဇာတ်တွေကို ရေးနိုင်မှာလဲလို့ သူတို့က စောဒက တက်ကြပါတယ်။

ဒါကြောင့် ရှိတ်စပီးယား ပြဇာတ်တွေဟာ သူရေးတာမဟုတ်ဘူး။ ခရစ် စတုတ္ထာမာလို့ ဆိုတဲ့ အဲဒီခေတ်က ထင်ရှားတဲ့ ပြဇာတ်ဆရာရေးတာ၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ် ကမှ ရှိတ်စပီးယားအစစ်လို့ တချို့က ဆိုကြပါတယ်။ အခုထက်ထိအောင် တချို့ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ရှိတ်စပီးယားပြဇာတ်တွေဟာ ပထမ အယ်လီဘောက် ဘုရင်မ ကြီး ဒါမှမဟုတ် မျူးကြီးမတ်ရာတစ်ယောက်ယောက်က ရေးတာဖြစ်မယ်လို့တောင် ထင်မြင်ချက်ပေးတာမျိုး ရှိပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ရှိတ်စပီးယားတို့ခေတ်က သဒ္ဒါကျောင်းဆိုတာကို ဒီခေတ် မူလ တန်းကျောင်းအဆင့်နဲ့ တန်းညှိပြီး ကြည့်လို့မရပါဘူး။ သဒ္ဒါကျောင်းဆင်းပြီးတဲ့ အချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယားဟာ ဒီနေ့ ကောလိပ်တွေမှာသင်နေတဲ့ ဘာသာရပ် တော်တော်များများကို ဆည်းပူးလေ့လာပြီး ဖြစ်ရလောက်အောင် အဲဒီခေတ်က သဒ္ဒါကျောင်းများရဲ့ ပညာရေးအဆင့်အတန်း မြင့်ပါတယ်။ တိတိကျကျ ဥပမာ ပေးတင်ပြရမယ်ဆိုရင် အခုခေတ်ကောလိပ်တွေမှာမှ သင်ကြားပေးတဲ့ ဒဿနိက ဗေဒတို့ သမိုင်းတို့ ဂန္ထဝင်စာပေတို့ဆိုတာတွေဟာ ရှိတ်စပီးယားတို့ ခေတ်တုန်းက သဒ္ဒါကျောင်းမှာ သင်ကြားပေးတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယား အသက် ၁၃ နှစ်အရွယ်မှာတော့ သူတို့မိသားစု အခက်

အခဲနဲ့ ကြုံရပါတယ်။ စီးပွားရေး မကောင်းတာပါ။ အဲဒီအချိန်က အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာ သိုးမွေးကုန်သွယ်ရေးဟာ အကြီးဆုံးစက်မှုလုပ်ငန်း ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၅၇၀ ပြည့်နှစ်များမှာတော့ သိုးမွေးလုပ်ငန်း လုံးဝပြိုကျပျက်စီးသွားပါတယ်။ နိုင်ငံရဲ့ အကြီးဆုံးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းပြိုကျတော့ တစ်နိုင်ငံလုံး ခံစားခဲ့ကြရပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားရဲ့ဖခင်ဟာ လက်အိတ်လုပ်ငန်းအပြင် ငွေချေးစားတဲ့ အလုပ်လည်း လုပ်ပါတယ်။ တစ်နိုင်ငံလုံး စီးပွားရေးကျပ်တော့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဖခင်ထံက ငွေချေးယူထားသူများဟာ ပြန်မဆပ်နိုင်တော့ပါဘူး။ ဒါ့အပြင် ဂျွန်ရှိတ်စပီးယား (ရှိတ်စပီးယားရဲ့ဖခင်) ဟာ သိုးမွေးလုပ်ငန်းကို တရားဝင် လုပ်ငန်းလိုင်စင်မယူဘဲ လုပ်နေတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်နိုင်ငံလုံး စီးပွား ပျက်ကပ်ဖြစ်တော့ သူ့သိုးမွေးလုပ်ငန်းကနေ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ မိသားစု တစ်ပြား တစ်ချပ်မှ မရတော့ပါဘူး။ အခြေအနေတွေကို ပိုဆိုးသွားစေတာကတော့ ဂျွန်ရှိတ်စပီးယားဟာ ငွေတွေ ချေးငှားသုံးစွဲခဲ့ခြင်းပါပဲ။ စီးပွားရေး အဆင်မပြေ ပိုက်ဆံတွေချေးငှားရနဲ့ ဂျွန်တစ်ယောက် သိမ်ငယ်စိတ်ဝင်လာပြီး ကြွေးရှင်တွေကို မျက်နှာပူလို့ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကိုတောင် မှန်မှန်သွားဝတ်မပြုတော့ပါဘူး။ ဒါ့အပြင် မြို့နယ်ကောင်စီစည်းဝေးပွဲများကိုလည်း သူ မတက်ရောက်တော့ပါဘူး။ တင်နေတဲ့ကြွေးတွေကိုဆပ်ဖို့ ဇနီးဘက်ကအမွေရတဲ့ မြေယာတွေကို ရောင်းပစ်ခဲ့ရပါတယ်။ ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ ဂျွန်ရှိတ်စပီးယားအနေနဲ့ စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့လေးမှာ (ငွေကြေးအရရော ဂုဏ်သိက္ခာအရပါ) အချိန်တိုအတွင်း အောင်မြင်မှုရခဲ့သလို အချိန်တိုအတွင်းမှာပဲ ကျရှုံးမှုနဲ့ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတယ်ဆိုရင် မမှားပါဘူး။

ရှိတ်စပီးယားမှာ မွေးချင်း ခြောက်ယောက်ရှိပြီး သူက အကြီးဆုံးပါ။ ဒါ့ကြောင့် 'အစ်ကိုကြီး အဖအရာ'ဆိုသလို မိသားစု စီးပွားရေးအခက်ကြုံနေချိန်

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

၂၃

မှာ မိဘများက သူ့ကို အားထားပါတယ်။ သဒ္ဒါကျောင်းက ထွက်ပြီးတဲ့ နောက်မှာ ရှိတ်စပီးယား ဘာတွေလုပ်ကိုင်ခဲ့သလဲဆိုတာ မသိရပေမယ့် ကျောင်းပညာ ဆက်လက်သင်ယူနိုင်ခဲ့တဲ့ အခြေအနေတော့ မရှိပါဘူး။ စီးပွားရေးက သိပ်ကျပ် နေလို့ပါ။

တချို့သမိုင်းပညာရှင်တွေကတော့ ရှိတ်စပီးယားဟာ လက်ထောက် ဆရာအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့တယ်လို့ ယုံကြည်ကြပါတယ်။ တချို့ကတော့ ရှေ့နေ စာရေးလုပ်ခဲ့တယ်လို့ ယူဆကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဖြစ်နိုင်တာကတော့ သူ့ဖခင်ရဲ့ သားရေလုပ်ငန်းမှာ အလုပ်သင်အဖြစ် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့တယ်ဆိုတာပါပဲ။ အလုပ်သင်ဆိုတာကတော့ သိပ်ခက်ခက်ခဲခဲတွေ လုပ်စရာမလိုပါဘူး။ လက်တို လက်တောင်းလေးတွေ လျှောက်လုပ်ရတာမျိုးပါ။ အဲဒီလို အလုပ်သင်အဖြစ်နဲ့ နှစ်တော်တော်ကြာအောင် လုပ်ခဲ့ရတယ်လို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်သူမှ တော့ အသေအချာဆိုတာမျိုး မပြောနိုင်ပါဘူး။ အဲဒါ ရှိတ်စပီးယား အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ်အထိ ဖြစ်ပါတယ်။

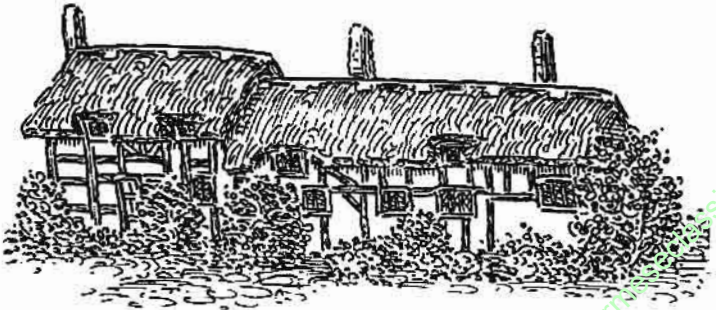
သူ့အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ်မှာတော့ ဝီလျံရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် အင်န်းဟာသာဝေးနဲ့ လက်ထပ်ခဲ့ပါတော့တယ်။

အခန်း (၂)

လက်ထပ်မင်္ဂလာနှင့် ရင်သွေးများ

ရှိတ်စပီးယားရဲ့ဇနီး အင်န်းဟာသာဝေးဟာ ရှေ့ထရီရွာကဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီရွာလေးဟာ စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့ကနေသွားရင် ပြောင်းခင်းလေးတစ်ခုကို ဖြတ်ပြီး လျှောက်သွားလိုက်ရုံနဲ့ ရောက်ပါတယ်။ အင်န်းမှာ မွေးချင်းခုနစ်ဦးရှိပြီး သူတို့ မိသားစုနေတာ ပန်းသီးခြံလေးဘေးက တစ်ထပ်တိုက် ကျယ်ကျယ်လွင့်လွင့် လေးဖြစ်ပါတယ်။ သူမနဲ့ ရှိတ်စပီးယား ဘယ်လိုတွေ့ကြတယ်ဆိုတာတော့ မသိရ ပါဘူး။ သူတို့လက်ထပ်ကြတာ ၁၅၈၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်မှာဖြစ်ပြီး အဲဒီအချိန်မှာ အင်န်းက အသက် ၂၆ နှစ်ရှိပါပြီ။ ဒါပေမယ့် သတို့သား ရှိတ်စပီး ယားကတော့ လက်ထပ်ချိန်မှာ အသက် ၁၈ နှစ်သာ ရှိသေးတာကြောင့် သတို့

သမီးက သတို့သားထက် ရှစ်နှစ်ကြီးတယ် ဆိုရပါမယ်။ ဒါ့အပြင် အသက်ငယ် သေးတာကြောင့် လက်ထပ်ဖို့ ခွင့်ပြုမိန့်ကို သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များထံ သူကိုယ်တိုင် သွားမလျှောက်ထားနိုင်ခဲ့ဘဲ လက်ထပ်စာချုပ်မှာ သူ့ဖခင်လည်း ဝင်ပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးပေးခဲ့ရပါတယ်။

ကိုယ့်ထက် ရှစ်နှစ်လောက်ကြီးတဲ့ အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကို ရှိတ်စပီးယား ဘာကြောင့်လက်ထပ်ခဲ့ပါသလဲ။ အချစ်ကြီးချစ်ခဲ့လို့လား။ ဒါမှမဟုတ် ဘာကြောင့်လဲ။ သေချာရောတဲ့ အဖြေ မရနိုင်တဲ့မေးခွန်းများဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သေချာတဲ့အချက်တစ်ခုကတော့ လက်ထပ်ချိန်မှာ အင်န်း ပဋိသန္ဓေလွယ်ထား ရပြီဆိုတာပါပဲ။ လက်ထပ်ပြီးတဲ့နောက် မှာ အသစ်စက်စက် ဇနီးမောင်နှံ

နှစ်ယောက် ဟန်လေလမ်းမှာ ရှိတဲ့ မိဘများအိမ် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ပါတယ်။

သမီး ဆူစန်နာကို နောက်ခြောက်လအကြာမှာ ဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ ရင်သွေးဦးမွေးဖွားပြီးတဲ့နောက် နှစ်အနည်းငယ်အကြာမှာ အမြွှာမောင် နှစ်

ဟမ်နက်နဲ့ ဂျူဒစ်တို့ကို ဖွားမြင်ခဲ့ပါတယ်။ သားနဲ့သမီးနဲ့ ဖြစ်လာချိန်မှာပဲ သူတို့ဆီမှာ သရောကြီးခိုင်းကာ သီးနှံထွက်ညံ့တာကြောင့် အစာရေစာရှားပါးပြီး ရှိတ်စပီးယားတို့မိသားစု တော်တော်လေး ရုန်းကန်ခဲ့ရပါတယ်။

အမြွှာလေးတွေမွေးပြီး သိပ်မကြာမီမှာဘဲ စတုရန်းပိဏ္ဍိက ရှိတ်စပီးယားထွက်ခွာခဲ့ရပါတယ်။ မိသားစုကတော့ ကျန်နေခဲ့ပါတယ်။ မိသားစုကို စွန့်ခွာပြီး သူတစ်ယောက်တည်း ထွက်ခွာခဲ့ရတာကတော့ တချို့အပြောအရ ဇာတိမြို့မှာ ပြဿနာဖြစ်လို့ပါ။ အိမ်နီးချင်းရဲ့ လယ်မြေထဲဝင်ပြီး ယုန်လိုက်ခဲ့လို့ ပြဿနာတက်ပြီး မြို့ကထွက်ခွာရတာလို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒီမှန်းဆပြောဆိုမှုဟာ ယုံနိုင်စရာရှိပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အဲဒီအချိန်မှာ အထက်မှာရေးခဲ့သလို သရောကြီးခိုင်းပြီး အစာရေစာ ရှားပါးနေလို့ပါပဲ။

နောက်မှန်းဆပြောကြားမှုတစ်ခုကတော့ ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် ဇာတ်ထဲလိုက်သွားတယ်ဆိုတာပါပဲ။ စတုရန်းပိဏ္ဍိကမှာ လာကတဲ့ ပြဇာတ်အဖွဲ့တစ်ခုက ဇာတ်မင်းသားတစ်ယောက် ရန်ဖြစ်ပြီး သေဆုံးသွားခဲ့ရတာကြောင့် အဲဒီမင်းသားနေရာ အစားဝင်ဖို့ ရှိတ်စပီးယား မြို့ကထွက်သွားတာလို့လည်း ဆိုကြပါတယ်။ ဒီပြောဆိုမှုဟာ ယုတ္တိတော့တန်ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ နောက်ပိုင်းမှာ ရှိတ်စပီးယားဟာ အဲဒီဇာတ်ထဲက ပြဇာတ်မင်းသားတော်တော်များများနဲ့ အလုပ်တွဲလုပ်ခဲ့လို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုဇာတ်ထဲလိုက်ခြင်းဟာ သူ့မိသားစုအတွက် ငွေရှာရနိုင်ဖို့ အသေချာဆုံးနဲ့ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းလည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီပြောဆိုမှုနှစ်ရပ်အပြင် ရှိတ်စပီးယား မြို့ကထွက်ခွာခဲ့ခြင်းမှာ နောက်ထပ်မှန်းဆတွေးခေါ်မှုတစ်ခုလည်း ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒီတစ်ခုကတော့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဝမ်းကွဲဆွေမျိုးတစ်ယောက်ဟာ ဘုရင်မကြီးကိုလုပ်ကြံဖို့ ကြံစည်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ မှန်းဆပြောကြားချက်ပါပဲ။ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ညီဝမ်းကွဲက ကက်သလစ် ခရစ်ယာန်

ဘာသာဝင်ပါ။ အဲဒီအချိန်က အင်္ဂလန်မှာ ကက်သလစ်ဘာသာဝင် ဖြစ်ခြင်းဟာ တော်တော် အန္တရာယ်ကြီးပါတယ်။

ဘုရင်မကြီးက ချာချိအော့ဗ် အင်္ဂလန်ခေါ်တဲ့ အင်္ဂလိကန် ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းရဲ့ အကြီးအကဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန် အင်္ဂလန်မှာ ကက်သလစ်ဘာသာဝင်များကို မသင်္ကာတဲ့မျက်လုံးနဲ့ စောင့်ကြည့်ခြင်းခံခဲ့ကြရပါတယ်။ ဒီလိုအနေအထားမှာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဝမ်းကွဲညီက ဘုရင်မကြီးကိုလုပ်ကြံဖို့ ကြံစည်ခဲ့တာကြောင့် လန်ဒန်ထောင်ကြီးကို အပို့ခံရပြီး အဲဒီမှာ သေဒဏ်ပေးခံခဲ့ရပါတယ်။ ညီဝမ်းကွဲလိုပဲ ရှိတ်စပီးယားဟာလည်း ကက်သလစ်ဘာသာဝင် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ သို့သော်လည်း ပေါ်ပေါ်ထင်ထင်မဟုတ်ဘဲ လျှို့လျှို့ဝှက်ဝှက်နဲ့ ကိုးကွယ်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး ဝမ်းကွဲညီ လည်းပြဿနာတက်ရော သူလည်း မြို့ကထွက်ပြေးရောလို့ ဆိုကြပါတယ်။ သူ့အသက်အန္တရာယ်ရှိလာချိန်မှာ မြို့ကထွက်ပြေးပြီး တစ်နေရာရာမှာ ရှောင်ပုန်း တာရော မဖြစ်နိုင်ဘူးလားလို့ဆိုရင် ဒီမှန်းဆချက်ဟာလည်း မရိုင်းလှဘူးလို့ ပြောရ ပါလိမ့်မယ်။

ဒါပေမဲ့ အထက်မှာဖော်ပြခဲ့တဲ့ ရှိတ်စပီးယား မြို့ကထွက်ခွာခြင်း အကြောင်းအချက်သုံးခုအနက် တစ်ခုခုဟာအမှန်ပါပဲလို့လည်း ကံသေကံမ မပြော နိုင်ပါဘူး။ ရော်ရမ်းမှန်းဆတွေးထင်ပြောကြားချက်များသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ခုနစ်နှစ်လုံးလုံး ရှိတ်စပီးယားအကြောင်း ဘာတစ်ခုမှ မကြားမသိရပါဘူး။ လုံးဝ ကွယ်ပျောက်နေတဲ့ ပုံပါပဲ။ ဒါကြောင့် ၁၅၈၅ ခုနှစ်ကနေ ၁၅၉၂ ခုနှစ်အထိ ခုနစ်နှစ်ကာလကို ဝီလျံရှိတ်စပီးယား ပျောက်ဆုံးနေသော နှစ်ကာလများလို့ဆိုရင် မမှားပါဘူး။

အခန်း (၃)

ပြန်လည်ထွက်ပေါ်လာခြင်း

၁၅၈၅ ခုနှစ်ကနေ ၁၅၉၂ ခုနှစ်အထိ ဇာတ်လိုက်ကြီး ဝီလျံရှိတ်စပီးယား ပျောက်ကွယ်နေခဲ့ပြီးတဲ့နောက် သမိုင်းဆရာတွေ သူ့ကို ပြန်ခြေရာခံမိတာကတော့ လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ကြီးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လန်ဒန်မှာ ခြေရာခံမိချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယား တစ်ယောက် အခြေတကျ ဖြစ်နေပါပြီ။ ၁၅၉၂ ခုနှစ်က လန်ဒန် ရွှေမြို့တော်ကြီးမှာ လူဦးရေ နှစ်သိန်းကျော်နေထိုင်လျက်ရှိပြီး ဥရောပရဲ့အကြီးဆုံး မြို့ကြီးတစ်မြို့လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အင်္ဂလန်ကျေးလက်ဒေသကလူတွေဟာ လန်ဒန်မြို့ကြီးကို အုပ်လိုက် သင်းလိုက် ဝင်ရောက်လာကြပြီး သူတို့သံသရာကဘဲ တစ်ကမ္ဘာလုံးက လူတွေဟာ လည်း ရွှေမြို့တော်ကြီးထံ ပြောင်းရွှေ့အခြေချခဲ့ကြပါတယ်။ အင်္ဂလန်ရဲ့ အုပ်ချုပ်ရေး နဲ့ စီးပွားရေး ဗဟိုအချက်အချာမြို့တော်ဟာ လန်ဒန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

လန်ဒန်မှာအခြေကျနေတဲ့အချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့အသက် ၂၈ နှစ်ရှိပါပြီ။ စတုရန်းဖိုဒ်လို မြို့ငယ်လေးမှာ မွေးဖွားကြီးပြင်းလာခဲ့ရတဲ့ သူ့အဖို့ လန်ဒန်မြို့ ကြီးဟာ ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်စရာပါ။ မြို့ကို ဖြတ်စီးနေတဲ့ သိမ်းမြစ်ကမ်းပါးမှာ အုတ်ကြီးအုတ်ကောင်းတွေ စကျင်ကျောက်တွေနဲ့ ဆောက်ထားတဲ့ ခုံခုံညားညား အဆောက်အအုံတွေကလည်း အစီအရီ၊ အဲဒီအဆောက်အအုံကြီးတွေ နောက်မှာ သစ်သားနှစ်ထပ်အိမ်တွေက လမ်းကြားလေးတွေဘေးမှာ၊ ရှေ့က အဆောက်အအုံ ကြီးတွေက ကာဆီးထားတော့ နေရောင်နဲ့ သန့်ရှင်းလတ်ဆတ်တဲ့ လေကလည်း

မရနိုင်၊ ဒီကြားထဲ အညစ်အကြေးတွေကိုလည်း လမ်းထဲသွန်ချနဲ့ဆိုတော့
 ဘယ်လိုမှ ကျန်းမာရေးနဲ့မညီညွတ်နိုင်တော့ပါဘူး။ အညစ်အကြေးတွေ အစုအပုံ
 လိုက်ဖြစ်နေပြီး နေရောင်ခြည်နဲ့ လေကောင်းလေသန့် ကောင်းကောင်းမရမှတော့
 အဲဒီမှာနေတဲ့လူတွေ နေထိုင်မကောင်း မကြာခဏဖြစ်ကြတာ အံ့ဩစရာမရှိဘူး
 ဆိုရပါမယ်။ ဒီကြားထဲ ကြွက်တွေကလည်းတရုန်းရုန်းနဲ့ သူတို့ကိုယ်မှာ နောက်ပို

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

ရေးဆရာကြီးတစ်ဦးဖြစ်ပါတယ် ဆိုတာကလွဲလို့ ကျန်တာကို သိပ်မသိရပါဘူး။ သူ့ကိုမွေးဖွားပြီးတဲ့အချိန်နဲ့ ကမ္ဘာကျော်ပြဇာတ်ဆရာကြီးဖြစ်လာတဲ့ အချိန်ကာလ ကြားထဲမှာ ရှိတ်စပီးယား ဘာတွေဖြစ်ခဲ့သလဲ ဘယ်သူမှမသိကြပါ။

သိရသလောက်အချက်အလက်တွေကတော့ ရှိတ်စပီးယား ဘယ်အချိန် မှာ လက်ထပ်ခဲ့တယ်။ ရင်သွေးတွေ ဘယ်တုန်းက ဖွားမြင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အချက်နဲ့ သူဟာ မိသားစုနဲ့ အချိန်အကြာကြီး ခွဲနေခဲ့ရတယ်။ လန်ဒန်ကို သွားခဲ့တယ်။ သရုပ်ဆောင်တစ်ယောက်လုပ်ခဲ့တယ်။ ပြဇာတ်မင်းသားအဖြစ် သရုပ်ဆောင်ခဲ့ တယ်။ ပြဇာတ်ဒါရိုက်တာအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့တယ်။ ပြဇာတ်ရုံတွေတည်ထောင်ခဲ့ တယ်။ ပြဇာတ်ရုံတွေ ဝယ်ခဲ့တယ်။ အင်္ဂလန်ဘုရင်မကြီးရဲ့ရှေ့မှောက်မှာ ကပြဖို့ ပြဇာတ်တွေရေးခဲ့တယ်။ ပါဝင်သရုပ်ဆောင် ကပြခဲ့တယ်။ ဩဇာအာဏာကြီးမား တဲ့ မျိုးကြီး မတ်ရာတွေနဲ့ သူ့အသိအကျွမ်းမိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့တယ်... စတဲ့ စတဲ့ အချက်အလက်တွေ မျှလောက်သာ စာရေးသူတို့ ကမ္ဘာကြီးက သူ့အကြောင်း သိခဲ့ကြရပါတယ်။

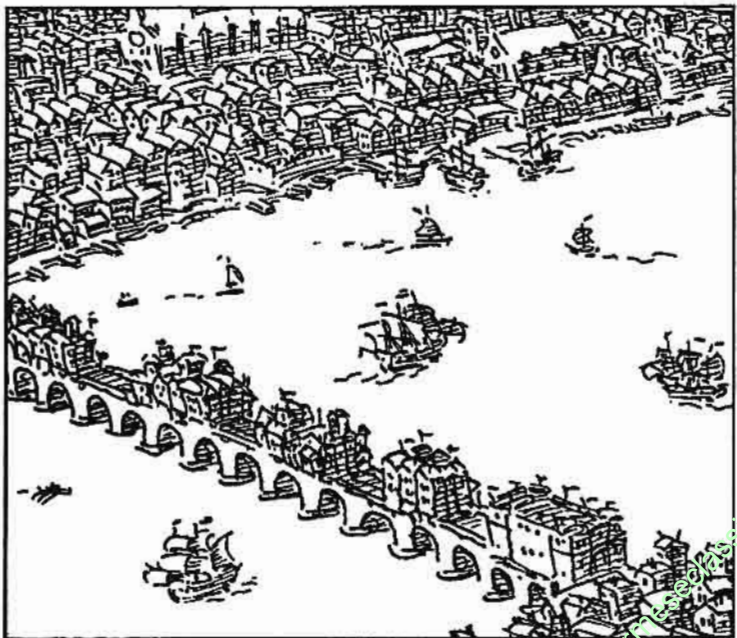
ဒါပေမဲ့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ နေ့စဉ်ဘဝကို စာရေးသူတို့ မသိကြရပါဘူး။ သူဟာဘယ်လိုလူစားမျိုးလဲ၊ ဘယ်လို ဖခင်မျိုးလဲ၊ ဘယ်လိုကြောင့် ဒီလိုကမ္ဘာ ကျော်ပြဇာတ်တွေ ရေးဖြစ်ခဲ့ရတာလဲ စတာတွေကို စာရေးသူတို့ ဂဃနဏ မသိကြ ရပါဘူး။

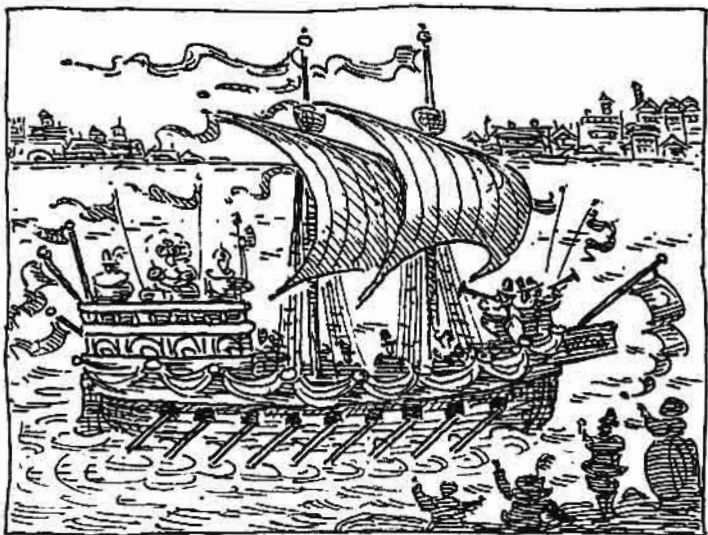

တွေ့သယ်ပြီး လျှောက်သွားနေကြတာဆိုတော့ လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ကြီးဟာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူများအတွက် နိဗ္ဗာန်ဘုံကြီးတမျှ ဖြစ်ပေမယ့် ဆင်းရဲသားများအတွက်ကတော့ ငရဲဘုံကြီးပမာဖြစ်နေပါတယ်။ အချမ်းသာဆုံးသူတွေကို လန်ဒန်မှာ တွေ့နိုင်သလို ဖွတ်ကျောပြာစုနေတဲ့ ကာကဝလ္လိယ လင်မယားတို့လို ဖွတ်ဘိုးအေလူငွေများကိုလည်း လန်ဒန်မှာပဲ တွေ့နိုင်ပြန်ပါတယ်။

ရာသီဥတုသာယာတဲ့အချိန်အခါများမှာ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးဟာ သိမ်းမြစ်အတွင်း လှေသင်္ဘောနဲ့ စုန်ဆင်းတော်မူလေ့ရှိပါတယ်။

‘ရှင်ဘုရင်ပုဆိုး ပိုးချည်း’ပဲ ဆိုသလို ဘုရင်မကြီး အယ်လီဘောက် စီးနင်းတော်မူတဲ့လှေတော်ဟာလည်း ရွှေရောင်ရွှေသား တဝင်းဝင်းနဲ့ပေါ့။ ဧကရီဘုရင်မကြီး ဒီလိုမြစ်ကြောင်းအတိုင်းစုန်ဆင်းတာကို ရိုတ်စပီးယားတို့လို သာမန်တိုင်းသူပြည်သားတွေက သိမ်းမြစ်ကမ်းပါးကနေ ဘုရင်မကြီးရဲ့မျက်နှာတော်ကို တစေ့တစောင်းပဲဖြစ်ဖြစ် ဖူးမြော်မြင်တွေ့ ရနိုးနိုးနဲ့ စောင့်ဆိုင်း ကြည့်ရှုကြလေ့ရှိပါတယ်။ ဘုရင်မကြီးရဲ့ဆံကေသာတော်ဟာ မီးတောက်မီးလျှံအလား ရဲရဲနီ၊ အသားအရေကလည်း မဟာဆီမဟာသွေးပီပီ နညှတ်ချောမွေ့နေတာ မြေဖြူခဲအလား၊ ဒါ့အပြင်

ဝတ်ရုံတော်ဆိုတာကလည်း ကောင်းပေ ညွန့်ပေဆိုတဲ့ ပိုးဖဲကတ္တီပါ ဘရိကိတ် အစတွေနဲ့ ချုပ်လုပ်ထားတာကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည်သူတွေ သူတို့ဘုရင်မကြီးကို ဖူးမျှော်လို့မဝ ရိုသေညွတ်ကိုင်းလို့မကုန် ဖြစ်ကြရပါတယ်။

လှေတော်ပေါ်မှာပါလာတဲ့ တီးဝိုင်းအဖွဲ့ကလည်း ပလွေတွေ၊ ဗုံတွေ၊ နဲ့တွေ၊ လေမှုတ်တူရိယာတွေအစုံအလင်နဲ့ ဘုရင်မကြီးအတွက် ရွှေနားတော်သွင်း ဧချင်းတွေ ကိုကျူးရင့်၊ အတူတူပါလာတဲ့ များကြီးမတ်ရာ ဆွေတော်မျိုးတော်တွေဆိုတာ ကလည်း ရယ်ကြမောကြ၊ ရွှင်ပျပျ၊ ဒါ့အပြင် ဘုရင်မကြီးအပါအဝင် အဲဒီတော်ဝင် မိသားစုတွေဝတ်ဆင်လာတဲ့ စိန်ရွှေငွေကျောက်သံပတ္တမြားတွေဆိုတာကလည်း နေရောင်အောက်မှာ တလက်လက်တောက်ပြောင်ပြီး ရှိတ်စပီးယားတို့လို သာမန် ပြည်သူတွေအတွက်ကတော့ တကယ့်ကို ကြည့်မဝ ရှုမဝပါ။

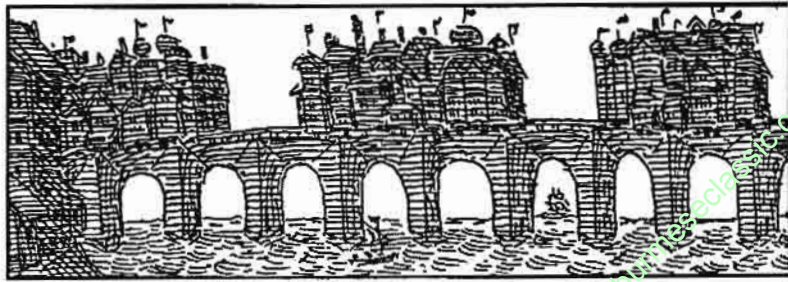
ဘုရင်မကြီး စုန်ဆန်သွားလာတော်မူနေတဲ့ သိမ်းမြစ်ကို ဖြတ်ထားတဲ့ တံတားကြီးတစ်စင်းရှိပါတယ်။ ထင်ရှားကျော်ကြားလူသိများတဲ့ သားချော သီချင်းတွေထဲမှာလည်း ဒီမြစ်ကူးတံတားကြီးအကြောင်း ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့စပ်ဆို ထားတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လန်ဒန်တံတားကြီးရဲ့ ပြင်ပ ပကတိအသွင် အပြင်ကတော့ ဈေးဆိုင်တွေ၊ အိမ်ကျဉ်းကျဉ်း နုတ်နုတ်လေးတွေနဲ့ တော်တော်ကို ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး ရှိပါတယ်။ ဒီကြားထဲ တံတားရဲ့ ဟိုဘက်ထိပ် ဒီဘက်ထိပ်အဝင် ဂိတ်ဝတွေမှာလည်း မကြာခဏဆိုသလို ကြောက်စရာ လန်စရာကြီးတွေနဲ့ ဆင်ယင်ထားတတ်ပါသေးတယ်။ တခြားတော့ မဟုတ်ပါ၊ လူခေါင်းပြတ်ကြီး

တွေကို တိုင်ထိပ်မှာ ချိတ်ဆွဲပြသထားခြင်းပါပဲ။ ဘယ်သူတွေရဲ့ ခေါင်းပြတ်ကြီး တွေလဲဆိုတော့ ဘုရင်မကြီးကို သစ္စာဖောက်တဲ့ ရာဇဝတ်သား တွေရဲ့ ခေါင်းပြတ်ကြီးတွေပါ။ “သတိသာထား ကြ၊ ဘုရင်မကြီးကို သစ္စာဖောက်ရင် ဒီလို ကြမ္မာဆိုးနဲ့ ကြုံရမယ်” လို့ ဒီခေါင်းပြတ်ကြီး တွေက သတိပေးနေသလိုပါပဲ။

တံတားကြီးအောက်က သိမ်းမြစ်ထဲမှာတော့ လှေသင်္ဘောတွေ၊ သမ္ဗန်တွေ မြစ်ရေ အစုန်အဆန် အတက်အကျနဲ့ လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ကြီးကို ဝင်ရောက် ဆိုက်ကပ်လာကြတာ တဖွဲဖွဲပါ။ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်က ကုန်သည်တွေဟာ ရွှေမြို့တော် ကြီးဆီကို သူတို့သယ်လာတဲ့ ကုန်ပစ္စည်းတွေ ရောင်းချဖို့၊ ပြီးတော့ လန်ဒန်က အပြန်မှာ သူတို့ အရပ်ဒေသနဲ့ ကိုက်ညီအလုပ်ဖြစ်မယ့် ကုန်စည်တွေ ပြန်ဝယ်သွားဖို့ စတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်တွေနဲ့ ရောက်လာကြတာပါ။ အာဖရိကတိုက်က ကုန်သည်ကြီး တွေဆိုရင် ရွှေတုံးရွှေခဲတွေ သယ်လာကြပါတယ်။ အီတလီနိုင်ငံက ကုန်သည်တွေ ကတော့ ဒီမြို့တော်ကြီးထံ ပိုးထည်တွေနဲ့ ဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်တွေ သယ် ဆောင်လာကြပါတယ်။ အဲဒီကုန်တွေကို ဗင်းနစ်မြို့တော်က သယ်လာကြတာပါ။ ကမ္ဘာ့သစ်လို့ခေါ်ကြတဲ့ အမေရိကန်နိုင်ငံကကုန်သည်တွေကတော့ ဆေးရွက်ကြီး များ သယ်လာကြပါတယ်။ အာရှတိုက် တရုတ်နိုင်ငံက ကုန်သည်တွေဆိုရင်လည်း လက်နဲ့ရေးခြယ်ထားတဲ့ နံရံကပ်အလှဆင်စက္ကူတွေ ... စသည် စသည်ဖြင့် ကမ္ဘာ့ အရပ်ရပ်က ကုန်ပစ္စည်းမျိုးစုံဟာ လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ကြီးထံ သိမ်းမြစ်ကြောင်း ကနေ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားဖို့ ဝင်ရောက်လာကြပါတယ်။

ဝီလျံရှိတ်စပီးယားဘက် ပြန်လှည့်ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ ပြဇာတ် ဆရာလောင်းကြီးတစ်ယောက်ဟာ သူ့ရဲ့ညစာကို လူတွေပြည့်သိပ်နေတဲ့ ထမင်း

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

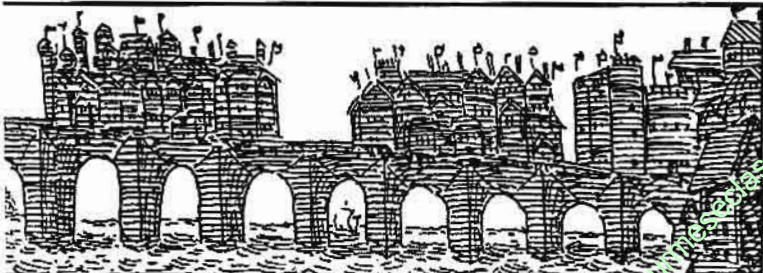
ဆိုင်တွေမှာ စားပါတယ်။ အဲဒီ ဆိုင်တွေမှာ သူ့ဆုံခွဲရတာက တော့ ဟိုးလန်ဒန်နဲ့ အဝေးကြီး က ရောက်လာကြတဲ့ ဧည့်သည် တွေပါ။ ဝေးလံတဲ့ ကမ္ဘာအရပ်ရပ် ကလာကြတာဆိုတော့ အမြင် အမျိုးမျိုး ရှိကြပါတယ်။ အဲဒီ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ကလူတွေ ပြည့်လျှံနေတဲ့ ထမင်းဆိုင်တွေမှာ ရှိတ်စပီးယား တစ်ယောက် သူတို့ ဖြတ်သန်းလာခဲ့ရတဲ့ ခရီးစဉ်တွေအကြောင်း၊ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက် များအကြောင်း နားဆင်ခွင့်ရခဲ့ပါတယ်။

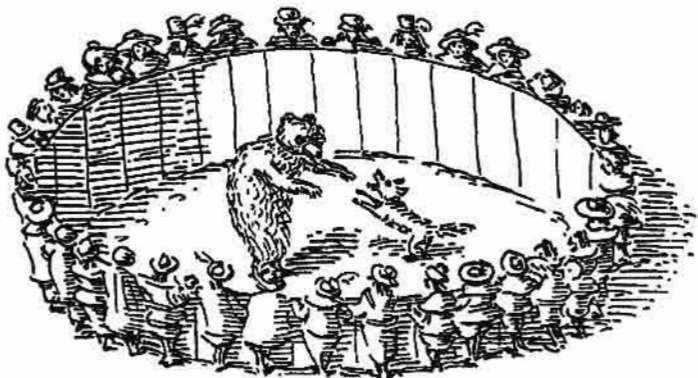

ဒီအတိုင်းကြီး ပြောကြဆိုကြတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ရှိတ်စပီးယားနဲ့ သူရဲ့ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က မိတ်ဆွေတွေဟာ ဗျစ်ခါးရည်တွေတစ်ယောက်တစ်ခွက် တစ်ဖလားစီသောက်ကြရင်း စကားတွေပြောကြ၊ ငြင်းကြခုကြလုပ်ကြပါတယ်။ ဒီလိုပြောကြဆိုကြရာမှာ စစ်သည်တော်များလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယားနဲ့ အဲဒီစစ်သည်တော်တွေ ပြောကြဆိုကြတာကတော့ စပိန်နိုင်ငံကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံက အောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း တိုက်ပွဲသတင်းများပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

တချို့ဝေဖန်ကြတာတွေရှိပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယားလို သာမန် ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်၊ လက်အိတ်၊ ခြေအိတ်ချုပ်သမားတစ်ယောက်ရဲ့သားဟာ ကမ္ဘာ့ ဗဟု သုတတွေကို ဘာကြောင့် ဒီလောက်သိရတာလဲ။ ဘာကြောင့်သိကြသလဲဆို ရှိတ်စပီးယားတို့အချိန်တုန်းက ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်သမား တွေဟာ လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ကြီးကို ဗဟိုပြုပြီးလာရောက်ခဲ့ကြလို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ အဲဒီအချိန်က လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်သားတွေ ဖျော်ဖြေမှုတစ်ခုအနေနဲ့ မှတ်ယူခဲ့ကြတဲ့ အပြုအမူဖြစ်စဉ်ဖြစ်ရပ်တွေဟာ အပြင်လူ

တွေအနေနဲ့ကြည့်ရင် တော်တော်လေးထူးခြားနေပါတယ်။ ထူးခြားရုံ ထူးဆန်းရုံ သာမကဘဲ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တယ်လို့တောင် ပြောမယ်ဆို ပြောလို့ရပါတယ်။ အဲဒီထဲက တစ်ခုကို သက်သေပြရမယ်ဆိုရင်တော့ ဝက်ဝံနဲ့ ဆွေးတိုက်ပွဲဖြစ်ပါတယ်။ ရိုးရိုးတိုက်ကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ တစ်ကောင်နဲ့တစ်ကောင် အသေကိုက်သတ်ပြီးမှ အရုံးအနိုင်ပေါ်ကြတာပါ။ ဒါ့အပြင် သေဒဏ်ပေးတာကိုလည်း လူသူအများ ရှေ့မှောက်မှာ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပြီး ဒါကိုပဲလာကြည့်တဲ့လူတွေက အများကြီးရှိပါတယ်။ ဒေါက်ဖြုတ်မယ့်လူက အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးရဲ့ ရန်သူ၊ ကြီးပေးခံရမယ့်ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့လည်ပင်းကိုသွားပြီး သူ့နှာခေါင်းနဲ့ နမ်းသလို ရှုပ်သလို လုပ်တာကိုလည်း ကြည့်တဲ့ပရိသတ်တွေက ဝိုင်းပြီးချီးကျူးသဘာပေးကြပါတယ်။

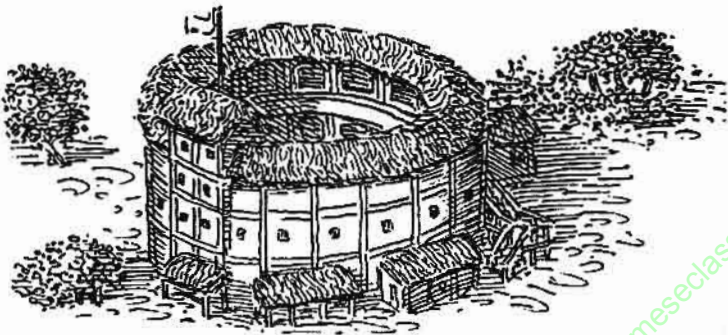
ဒါပေမဲ့ အဲဒီအရာတွေ အားလုံးထက် လန်ဒန်မြို့တော်ကြီးမှာ ပိုပြီး ခေတ်စားတာကတော့ ပြဇာတ်ရုံများပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ဘုရင်ကြီး ရိုက်စပီးယားရဲ့ ခေတ်မတိုင်ခင် အင်္ဂလန်မှာ ပြဇာတ်ကံကြတယ်ဆိုတာက မြို့တော်ခန်းမလို နေရာမျိုးတွေ၊ ထမင်းဆိုင်နဲ့ တည်းခိုခန်းလိုနေရာမျိုးတွေ၊ ပလာဇာရင်ပြင် ကွက်လပ်လိုနေရာမျိုးတွေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ရုံရယ်လို့ သီးခြား၊ သီးသီးသန့်သန့် မရှိကြပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ၁၅၇၆ ခုနှစ်မှာတော့ ဂျိမ်းစ်ဘာဘော့ဂ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက ပထမဆုံးပြဇာတ်ရုံတစ်ခုကို စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပါတယ်။ ဘာဘော့ဂ်ဟာ မူလက လက်သမားအတတ်ပညာ သင်ယူခဲ့ပြီး အဲဒီနောက်ပိုင်းမှာ ပြဇာတ်မင်းသားဖြစ်လာခဲ့တာပါ။ အဲဒီလက်သမားဆရာတစ်ဖြစ်လဲ ပြဇာတ်မင်းသားက ပြဇာတ်ရုံတည်ဆောက်ခဲ့တာဖြစ်ပြီး၊ အဲဒါကို ရိုးရိုးလေးပဲ 'ပြဇာတ်ရုံ' လို့ နာမည်ပေးခဲ့ပါတယ်။ သူတည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ပြဇာတ်ရုံက လန်ဒန်မြို့တော်

မြောက်ပိုင်းမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ပြဇာတ်ရုံ (Theater) ဆိုတဲ့ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးဟာ လက်တင်စကား (Theatron) က လာတာဖြစ်ပြီး 'ကြည့်ရတဲ့နေရာ' လို့ လက်တင် မှာ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ ဘာဘေဂျင် ပထမဆုံးဆောက်ခဲ့တဲ့ ပြဇာတ်ရုံ (Theater) ဟာ သစ်သားများနဲ့ချည်းဖြစ်ပြီး ခေါင်မိုးမပါဘဲ အပွင့်ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမဆုံး ပြဇာတ်ရုံရဲ့ သုံးဖက်သုံးတန်မှာ ဝန်းရံထားတာက အပေါ်ထပ်ပွဲကြည့်စင် (Galleries) များဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ရုံမှာ Galleries ဆိုတာ အပေါ်ထပ်က အခအနည်းဆုံး ပွဲကြည့်စင်ထိုင်ခုံများဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ကပြနေတာနဲ့ ဝေးလို့ အခုလို အခအနည်းဆုံး ယူထားတာပါ။

အမိုးဟောင်းလောင်း လုပ်ထားတယ်ဆိုတာက ပြဇာတ်ကပြတဲ့ နေရာကို ဖြစ်ပြီး ပြဇာတ်ကြည့်တဲ့လူတွေကိုတော့ သက်ကယ်မိုး မိုးထားပေးပါတယ်။ ပြဇာတ်ရုံရဲ့အကောင်းဆုံးနေရာအတွက် ခြောက်ပဲနီပေးရပြီး အဲဒီထိုင်ခုံမှာ ကူရှင်ဖုံ တွေ ခင်းထားပေးပါတယ်။ သိကြတဲ့အတိုင်း ရိုက်စပီးယားဆိုတာက အဲဒီအချိန်မှာ လူချမ်းသာတစ်ဦးမဟုတ်ဘဲ သာမန်လက်လုပ်လက်စားတစ်ဦးသာဖြစ်တာကြောင့် ကူရှင်ခင်းထားတဲ့ ခြောက်ပဲနီတန်နေရာက မကြည့်နိုင်ဘဲ တစ်နေရာ တစ်ပဲနီတန် နေရာက ဈေးအပေါဆုံးနဲ့ ဝင်ကြည့်ပါတယ်။ သူဌေးမှ မဟုတ်ဘဲကိုး။

ဒါပေမဲ့ နောက်တစ်ချိန်မှာ ပြဇာတ်ကဝေကြီး ဖြစ်လာမယ့် ရိုက်စပီးယား ဟာ တစ်ပဲနီတန်ဈေးအပေါဆုံးထိုင်ခုံကတောင် ဝင်မကြည့်နိုင်ဘဲ တခြားသူလိုပဲ အချို့အချောင်ဈေးလေးနဲ့လာကြည့်ကြရတဲ့ ပရိသတ်များနဲ့အတူ ဇာတ်စင်နား ကပ်ပြီး မတ်တတ်ရပ်ကြည့်ခဲ့ရတာမျိုးလည်း ရှိခဲ့ပါတယ်။ စာဖတ်သူများ မျက်စိထဲ မြင်လာအောင်ပြောရမယ့်ဆိုရင်တော့ ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်များဆီက ရန်ကုန်မှာ ကပြခဲ့တဲ့

အငြိမ့်များကို အငြိမ့်စင်ဘေး နှစ်ဖက်နှစ်ချက်ကနေ လာကြည့်ကြတဲ့ ကာလသားများလိုပါပဲ။

ပြဇာတ်ကို မတ်တတ်ရပ်ကြည့်ရင်းနဲ့ ရှိတ်စပီးယားနဲ့ သူ့အဖော် တစ်သိုက်ဟာ အဆာပြေ ဟေဇယ်သီးတို့ လိမ္မော်သီးတို့စား၊ (Mead) လို့ခေါ်တဲ့ ပျားရည်တွေသောက်နဲ့ အားပေးခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် သရုပ်ဆောင်ညံ့တဲ့ ပြဇာတ်မင်းသား၊ မင်းသမီး၊ ဇာတ်ရုံတွေကို ပန်းသီးပုပ်တွေနဲ့ ပေါက်ခဲ့ကြတာလည်း ရှိတ်စပီးယားတို့ လူသိုက်ပါပဲ။ ပြဇာတ်ရုံမှာ ပြဇာတ် ကပြမပြဆိုတာကိုတော့ ဝါသနာအိုး ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် အဲဒီရုံမှာ အလံလွင့် မလွင့်နဲ့ သိခဲ့ရပါတယ်။ ပြဇာတ်ရုံမှာ အလံလွင့်ထားပြီဆိုရင် ဒါပြဇာတ်ကပြမှာဖြစ်ပြီး၊ အလံလွင့်မထားဘူးဆိုရင်တော့ ဒါပြဇာတ် မကပြပါဘူး။ အလံလွင့်ထားလို့ ပြဇာတ်ကပြဖြစ်ပြီဆိုရင်တော့ ရှိတ်စပီးယားအပါအဝင် လန်ဒန်သားတစ်သိုက် အဲဒီနေ့မှာ ဘာအခက်အခဲရှိရှိ ဘာပြဿနာနဲ့ ကြုံတွေ့ကြုံတွေ့ ဒါတွေကို မမှု၊ ပြဇာတ်ရုံဆီ အရောက် ပြေးလာခဲ့ကြပါတယ်။

သို့သော်လည်း ပြဇာတ်ရုံမှာ လူတွေ ဒီလောက်စည်ကားပြီး ရုတ်ရုတ် သဲသဲဖြစ်နေတာကို လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ရဲ့ မြို့တော်ဝန်ကြီးက ရွှေစိတ်တော် ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်း မပြုရှာပါဘူး။ မြို့တော်ဝန်ကြီးက ရှိတ်စပီးယားနဲ့ လန်ဒန်သားတစ်သိုက် ဗျစ်ခါးရည်တွေသောက်ပြီး မူးမူးရူးရူးနဲ့ ပြဇာတ်ရုံရောက်လာကြတာ၊ ပြဇာတ်ရုံမှာ လူတွေ

ပြည့်ညပ်ကျပ်သိပ်နေလို့ ကူးစက်ရောဂါတွေ (ဥပမာ ပလိပ် စသည်) ယုံနုံ့ပြန့်ပွားလာမှာ စတာတွေကို စိတ်ပူပါတယ်။ သူ့ဘက်ကကြည့်တော့လည်း မှန်တာပေါ့လေ။ ဒါ့အပြင် လူတရားရုန်းနဲ့ 'ပြဇာတ်ရုံလိုနေရာမျိုးဆိုတာက ခါးပိုက်နှိုက်တွေကို မြို့ဆွယ်သလိုမျိုး ဖြစ်လာနေတာကို မြို့တော်ဝန်ကြီး ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ရွှေမြို့တော်ဝန်ကြီးက ပြဇာတ်ရုံတွေ ပြဇာတ်အဖွဲ့တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တင်းကျပ်တဲ့ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ထားပါတယ်။ အဲဒီစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေကို ပြဇာတ်အဖွဲ့တွေ လိုက်နာရပြီး ဘယ်အချိန်မှာ ပြဇာတ်ကရမယ် ဘယ်အချိန်မှာ ပြဇာတ်မကရဘူး ဆိုတာမျိုးတွေကိုလည်း စောင့်ထိန်းလိုက်နာကြရပါတယ်။

သို့သော်လည်း လန်ဒန်ရဲ့ ပြဇာတ်ရုံကြီးတော်တော်များများက ရွှေမြို့တော်ကြီးရဲ့ မဟာလန်ဒန်နယ်နိမိတ်အပြင်မှာ ဆောက်လုပ်ထားကြတာကြောင့် မြို့တော်ဝန်ကြီးရဲ့ ဩဇာအာဏာများက ကင်းလွတ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီပြဇာတ်ရုံကြီးများဟာ မြို့တော်ဝန်ရဲ့ ဟိုဟာမလုပ်ရ ဒီဟာမကိုင်ရ အမိန့်အာဏာများကို လိုက်နာဖို့မလိုဘဲ လွတ်လွတ်လပ်လပ်ကြီး ပြဇာတ်များကို ကပြဖျော်ဖြေနိုင်ကြပါတယ်။

ပထမဆုံးပြဇာတ်ရုံဖြစ်တဲ့ ဘာဘောဂ်ရဲ့ ပြဇာတ်ရုံအကြောင်း ပြန်ဆက်ရမယ်ဆိုရင် အဲဒီပြဇာတ်ရုံကြီးဟာ အလွန်အောင်မြင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ထုံးစံအတိုင်းဘဲ ဘာဘောဂ်ရဲ့ ပြဇာတ်ရုံအနီးအနားမှာ တခြားပြဇာတ်ရုံတွေ အလျှိုအလျှိုဆိုသလို ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပါတယ်။ ဘာဘောဂ်ပြဇာတ်ရုံကြီးအနီးတစ်ဝိုက် ဆောက်လုပ်ခဲ့တဲ့ နောက်ထပ်ပြဇာတ်ရုံတစ်ခုကတော့ ကန့်လန့်ကာ (Curtain) လို့ အမည်ရပါတယ်။ အဲဒီကန့်လန့်ကာပြဇာတ်ရုံတည်ဆောက်အပြီး နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာအကြာမှာ သိမ်းမြစ်ရဲ့တောင်ဘက်မှာ နှင်းဆီ (Rose) လို့အမည်ရတဲ့ ပြဇာတ်ရုံတစ်ခု ဆောက်လုပ်ခဲ့ပြန်ပါတယ်။ အဲဒီနောက်ပိုင်းမှာတော့ နောက်ထပ် ပြဇာတ်ရုံကြီးတစ်ခု လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်သားများအတွက် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ရေပျော်ငန်း (Swan) လို့အမည်ရပြီး အဲဒီပြဇာတ်ရုံကြီးကို မူလရှိပြီး နှင်းဆီ (Rose) ပြဇာတ်ရုံအနားမှာ တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းပါ။

ပြဇာတ်ရုံသစ်ကြီးတွေ လန်ဒန်မြို့တော်မှာ အလျှိုအလျှိုပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး အောင်မြင်မှု ရခဲ့ကြခြင်းများဟာ အရင်းစစ်မယ်ဆိုရင် အဲဒီအချိန်က အင်္ဂလန် နိုင်ငံမှာ စိုးစံတော်မူနေတဲ့ ပထမအယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးကြောင့်ဆိုရင် ဒါ ၁၀၀ ရာခိုင်နှုန်း မှန်ကန်ပါတယ်။ ဘုရင်မကြီးဟာ ပြဇာတ်တွေကို အလွန်ချစ်မြတ်နိုး တော်မူပါတယ်။ မကြာခဏဆိုသလိုပဲ ပြဇာတ်အဖွဲ့တွေကို ဖိတ်ခေါ်ကာ သူမရဲ့ ရှေ့တော်မှောက်မှာ ကပြတင်ဆက်စေပါတယ်။ ပြဇာတ်အနုပညာကို ဘုရင်မကြီး နှစ်သက်တော်မူတယ်ဆိုတာ လန်ဒန်သားတွေအတွက် ဂုဏ်ယူစွာနဲ့ ပြန်ပြောင်း ပြောဆိုရမယ့် အတိတ်ဇာတ်ကြောင်းတစ်ခုဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်တုန်းက လန်ဒန်မှာ ခေတ်စားတာက (University Wits) လို့ အမည်ရတဲ့ တက္ကသိုလ် ဇနညာဏ်ရှင် လူငယ်ပြဇာတ်ပညာရှင်များအုပ်စုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလူငယ်ပြဇာတ်ပညာရှင်များ ဘုရင်မကြီးရှေ့မှောက်မှာ ကပြကြတဲ့ ပြဇာတ်များကတော့ လှုပ်ရှားမှုအသားပေး ဓားခုတ်၊ လှံထိုး ပြဇာတ်များ (Action - packed Plays) ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပြဇာတ်များ အခြေခံတာကတော့ ရှေးဟောင်း ဂရိနဲ့ရောမ နောက်ခံအခင်းအကျင်းများပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီပြဇာတ်တွေ ဟာ ဇာတ်လမ်းအလှည့်အပတ်အကွေ့အကောက်များစွာပါရှိပြီး ရေးသားထား တာက ကဗျာပုံစံအသစ်မျိုးနဲ့ပါ။ ဒါကို ကာရန်မဲ့ကဗျာ (Blank Verse) လို့ ခေါ်ပါတယ်။

ကာရန်မဲ့ကဗျာ (Blank Verse) ဆိုတာ ကာရန်တော့ မပါပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရစ်သမ်တော့ပါပါတယ်။ ကာရန်မဲ့ကဗျာကို အသုံးပြုပြီး ပြဇာတ်ကပြနေကြတဲ့ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးခေတ်မှာ နာမည်အကျော်ကြားဆုံးနဲ့ အထင်ရှားဆုံးက တော့ ခရစ်စတိုဖာမာလိုး ဖြစ်ပါတယ်။ မာလိုးဟာ ရိုတ်စပီးယားမွေးဖွားတဲ့ အချိန် လောက်မှာပဲမွေးဖွားခဲ့ပြီး ဘဝနောက်ခံကလည်း ရိုတ်စပီးယားနဲ့ အတူတူပဲ ဖြစ်ဒါ တယ်။ ရိုတ်စပီးယားဖခင်ဟာ လက်အိတ်ချုပ်သမားတစ်ဦးဖြစ်သလို မာလိုးရဲ့ ဖခင်ဟာလည်း ရှူးဖိနပ်ချုပ်သူတစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရိုတ်စပီးယားထက်

သာတာကတော့ မာလိုးဟာ အထက် တန်းပညာသင်ယူခွင့်ရခဲ့ပြီး သူပညာ သင်ယူခဲ့တာက ကင်းဘရစ်ချ်တက္ကသိုလ် ကြီးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

မားလိုးရဲ့ပြဇာတ်တွေကို တင် ဆက်ခဲ့တဲ့ နှင်းဆီပြဇာတ်ရုံကြီးရဲ့ လဟာ ပြင်ကွက်လပ်နေရာကနေ ရှိတ်စပီးယား တစ်ယောက် အဲဒီပြဇာတ်တွေကို အကြိမ် ကြိမ်အခါခါ ကြည့်ခဲ့မှာ သံသယဖြစ်စရာ မလိုပါ။ အဲဒီလိုကြည့်ရင်းကနေ နောင် တစ်ချိန်မှာ ပြဇာတ်ကဝိကြီးဖြစ်လာမယ့် ရှိတ်စပီးယားဟာ ပြဇာတ်ရေးတဲ့ ပညာ၊ ကဗျာရေးတဲ့ပညာတွေကို ဆည်းပူးတတ်မြောက်ဖို့ အခွင့်အရေးရရှိလာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီပညာ အဲဒီဆည်းပူးမှုတွေနဲ့ ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် နောင်တစ်ချိန်မှာ ကာရန်မဲ့ ကဗျာတွေနဲ့ရေးဖွဲ့တဲ့ ပြဇာတ်အမြောက်အမြားကို ပြုစုတင်ဆက်နိုင် ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီပုံစံ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်တွေနဲ့ရေးဖွဲ့တဲ့ ပြဇာတ်ပညာအရာမှာ ရှိတ် စပီးယားဟာ ကဝိတစ်ဆူ ပြဇာတ်ဝိဒူကြီးတစ်ယောက်ဖြစ်လာခဲ့ပါတော့တယ်။

ဒါကြောင့် ခရစ်စတိုဖာမာလိုးနဲ့ ဝီလျံရှိတ်စပီးယားဆိုတာ အဲဒီခေတ် အဲဒီအခါမှာ ပြဇာတ်လောကရဲ့ မဟာပြိုင်ဘက်ကြီးနှစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့မယ်ဆိုတာ တွက်ဆလို့ရနိုင်ပါတယ်။ သို့သော်လည်း မာလိုးဟာ ဒေါသကြီးသူတစ်ဦးဖြစ်တာ ကြောင့် ၁၅၉၃ ခုနှစ်မှာ အသက် ၂၉ နှစ် အရွယ် ဉာဏ်ရွှင်တုန်းအချိန် ထမင်းဆိုင် ရန်ပွဲတစ်ခုမှာ အသတ်ခံခဲ့ရပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားအနေနဲ့တော့ ဗျစ်ခါးရည်သောက်လိုက်၊ ပြဇာတ်ကြည့် လိုက်လုပ်ရုံနဲ့တင် မပြီးသေးပါဘူး။ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အလုပ် တစ်ခုရှိဖို့ လိုအပ်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အလုပ်ဝင်လုပ်ခဲ့ရပါတယ်။ သို့သော် လည်း ပြဇာတ်ရုံမှာ သူပထမဆုံး ဝင်လုပ်ခဲ့ရတဲ့အလုပ်ဟာ သရုပ်ဆောင်တာတို့၊ ပြဇာတ်ရေးတာတို့ လုံးဝမဟုတ်ခဲ့ပါဘူး။ လုံးဝမဟုတ်တဲ့အပြင် ဖြောင့်ဖြောင့် ကြီးတောင် ဆန့်ကျင်နေခဲ့ပါတယ်။ နောင်တစ်ချိန်မှာ မက္ကဘက်လို၊ ရိုမီယိုနဲ့ ဂျူလီယက်လို ကနေ့ထက်တိုင် ကမ္ဘာထိပ်တန်းအဆင့်ရှိတဲ့ ပြဇာတ်များကို ရေးသားခဲ့တဲ့ ရှိတ်စပီးယား ပထမဆုံးလုပ်ကိုင်ခဲ့တာကတော့ မြင်းထိန်းအလုပ်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

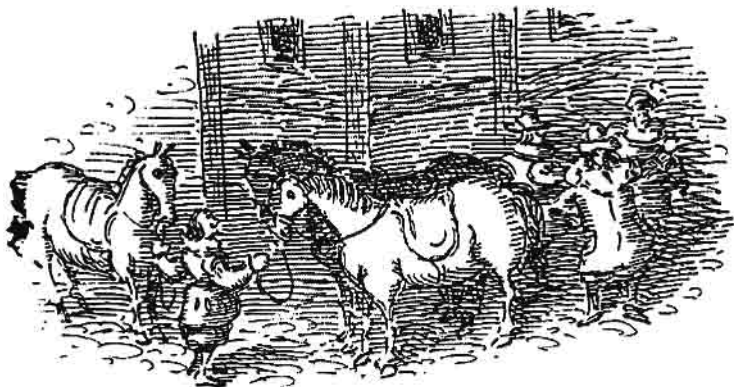

အခန်း(၁)

ရှိုတ်စပီးယားရဲ့ ငယ်ဘဝ

ရှိုတ်စပီးယားလေးကို ၁၅၆၄ နှစ်မှာ ဇာတိမြို့ စတရက်ဖို့ဒ်မှာရှိတဲ့ မြင့်မြတ်စင်ကြယ်သော (Holy) ထရီနီတီဘုရားကျောင်းမှာ မွေးခဲ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ မွေးနေ့ မွေးရက်အတိအကျကိုတော့ မသိရပါဘူး။ ဒါပေမယ့် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ဧပြီလ ၂၃ ရက်ကို ရှိုတ်စပီးယားရဲ့ မွေးရက်ဆိုပြီး မွေးနေ့ပွဲ ကျင်းပလာခဲ့ကြတာ အခုထက် ထိပါပဲ။ သူ့ရဲ့မွေးရပ်မြေ အင်္ဂလန်မှာဆိုရင် ရှိုတ်စပီးယားရဲ့မွေးနေ့မှာ စာဆိုကြီးကို ဂုဏ်ပြုတဲ့အနေနဲ့ ပြဇာတ်တွေ ကပြကြတယ်။ မွေးနေ့ပွဲတွေ ကျင်းပကြပါတယ်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အင်္ဂလန်ရဲ့ အထူးချွန်အထက်မြက်ဆုံး ပြဇာတ်ရေးဆရာကြီးကို ဂုဏ်ပြုချီးမြှောက်ရတာဟာ မင်္ဂလာတစ်ပါးပေပဲပေါ့။ မွေးနေ့ မွေးရက် အစစ်အမှန် ဟုတ်တာ မဟုတ်တာ အပထားလို့ပေါ့။

ရှိုတ်စပီးယားရဲ့မွေးဇာတိ အေဗွန်မြစ်ကမ်းပါးက စတရက်ဖို့ဒ်မြို့လေးဟာ မြို့တော်လန်ဒန်ရဲ့ အနောက်မြောက် မိုင်တစ်ရာနီးပါးအကွာမှာ တည်ရှိပါတယ်။ ရှိုတ်စပီးယားတို့ကာလတုန်းက အဲဒီမှာ မြို့သူမြို့သားရယ်လို့ ၂,၅၀၀ ထက် မပိုပါဘူး။ ရှိုတ်စပီးယား လသားအရွယ်လေးမှာပဲ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ သေမင်းတမန် အဖျားရောဂါတစ်မျိုး ပျံ့နှံ့ဖြစ်ပွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအဖျားရောဂါကို မဟူရာသေမင်းတမန် (သို့မဟုတ်) ... ပလိပ်ရောဂါလို့လည်း ခေါ်ကြပါတယ်။ အဲဒီအဖျားရောဂါကြောင့် စတရက်ဖို့ဒ်မြို့လေးမှာ လူ (၂၀၀) ကျော် အသက်

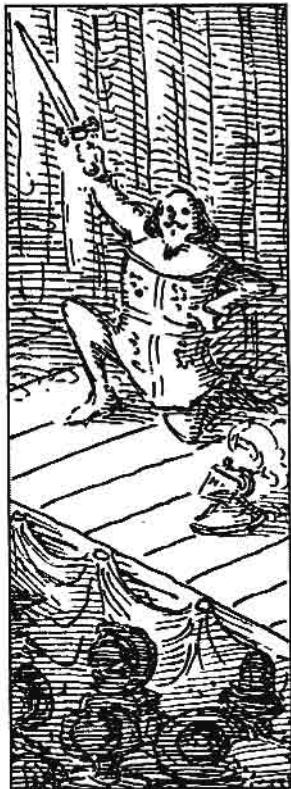

သိကြတုံအတိုင်း ရှိတ်စပီးယားတို့ခေတ်မှာ ပြဇာတ် လာကြည့်ကြတာ က မြင်းတွေနဲ့ ဖြစ်ပါတယ်။ မြင်းတွေနဲ့လာပြီး ပြဇာတ်ကြည့်ကြတဲ့ ပရိသတ် တွေအတွက် မြင်းထိန်းလိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မြင်းထိန်းအလုပ်ကို အောင်အောင် မြင်မြင် ဆောင်ရွက်ပြနိုင်ခဲ့တာကတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ဇာတ်လိုက်ကျော်ကြီး ရှိတ်စပီးယားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယားဟာ မြင်းထိန်းအလုပ်ကို ဘယ်လောက် အောင်မြင်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သလဲဆိုရင် တပည့်တပန်း မြင်းထိန်းလေးတွေ ငှားထားရတဲ့အထိလို့ ဆိုကြပါတယ်။ ဒီဖြစ်ရပ်မှန်မမှန် ဆိုတာ အသေအချာ မသိကြရပေမယ့် နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာကြာတဲ့တိုင်အောင် မြင်းထိန်းအလုပ်လုပ်တဲ့ ကလေးသူငယ်များကို ရှိတ်စပီးယားရဲ့တပည့်လေးများ (Shakespeare's Boys) လို့ ခေါ်တွင်ခဲ့ကြတာကတော့ အသေအချာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားမြင်းထိန်းလုပ်ခဲ့တယ်ဆိုတာအပြင် နောက်ထပ်ခန့်မှန်းချက် တစ်ခုကတော့ ပြဇာတ်ရုံလက်မှတ်ရောင်းလုပ်ခဲ့တယ်ဆိုတာပါပဲ။ သို့သော်လည်း ဒါဟာ ခန့်မှန်းချက်တစ်ခုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ပြဇာတ်ကပြဖို့ ဇာတ်တိုက် တဲ့အခါမှာ ဇာတ်ဆောင်တွေအနေနဲ့ ပြောရမယ့်စကားမေ့သွားရင် ပုဏ္ဏားကွယ် နောက်က ထောက်ပေးရတဲ့သူ (Prompter) ရဲ့ လက်ထောက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ လေသလား တွေးဆကြည့်စရာများ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ သေချာတာတစ်ခုကတော့ တစ်ချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယားဟာ ပြဇာတ် ထဲ ဝင်သရုပ်ဆောင်ခဲ့တယ်ဆိုတာပါပဲ။ သူ့မှာ ပင်ကိုပါရမီအများကြီး ရှိပေမယ့် စစချင်းတော့ ဝေလေလေအခန်းက ပါဝင်ခဲ့ရမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ဇာတ်သမားဘဝ၊ ဇာတ်သမားလောကဆိုတာ အားလုံးသိကြတုံအတိုင်း ခက်ခဲ

ကြမ်းတမ်းလှပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဒီအလုပ်ဟာ လူရိုသေ ရှင်ရိုသေ အလုပ်လည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့တွေဆိုတာကလည်း ခပ်သေးသေးလေးတွေဖြစ်ပြီး တစ်ဖွဲ့မှာ လူရှစ်ယောက်ကနေ အများဆုံး ၁၂ ယောက်အထိပဲ ပါဝင်တာပါ။ ဒါ့ကြောင့် ရိုတ်စပီးယားအနေနဲ့ ပြဇာတ်တွေမှာ ဇာတ်ကောင်စရိုက်အမျိုးမျိုးနဲ့ ပါဝင်ရပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ပြဇာတ်တွေမှာ အမျိုးသမီးသရုပ်ဆောင်ဆိုတာမရှိဘဲ အမျိုးသားတွေကပဲ အမျိုးသမီးအဖြစ် ပါဝင်ကပြ သရုပ်ဆောင်ကြခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ စာရေးသူတို့ဆီက ယောက်ျားမင်းသမီး မယ်အောင်ဗလတို့လိုပေါ့။

ပြဇာတ်အဖွဲ့မှာ ဇာတ်ရုပ်အစုံစုံနဲ့ ပါဝင်ကပြနိုင်ဖို့အတွက် ရိုတ်စပီးယားတစ်ယောက် သူနဲ့ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဇာတ်စာတွေကို ကျက်မှတ်ရပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဇာတ်စာတွေကို စက္ကူလိပ် (Scroll) ပေါ်မှာ ရေးသားထားတာဖြစ်ပြီး ဒါကို လေ့လာရင်းနဲ့ ရိုတ်စပီးယားပြဇာတ်စတင်ရေးခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။ ပထမတုန်းကတော့ သူများရေးပေးထားတဲ့ပြဇာတ်စာသားတွေကို ထပ်ဖြည့်တာမျိုး၊ ဟိုနေရာ ဒီနေရာပြင်တာမျိုး လုပ်ပေးခဲ့ပြီး တချို့ပြဇာတ်ဟောင်းတွေကိုလည်း လိုတိုးပိုလျှော့နဲ့ အသစ်ပြန်ရေးခဲ့ပါတယ်။ သိကြတဲ့အတိုင်း ရိုတ်စပီးယားမှာ ဟာသဉာဏ်ရွှင်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် တချို့သိပ်လေးပြီး သိပ်အိုင်နေတဲ့ ပြဇာတ်တွေမှာ အရွန်းလေးတစ်ကွက်နှစ်ကွက် ထည့်ပေးတာမျိုးလည်း သူလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါမှ ပရိသတ်ကြီး ညည်းငွေ့မသွားဘဲ ရယ်လိုက်မောလိုက်နဲ့ ပြဇာတ်ကို ဆက်စိတ်ဝင်စားသွားကြမှာကိုး။

ဒီလိုနဲ့ နေ့လယ်နေ့ခင်းတိုင်းမှာ ပြဇာတ်အသစ်အသစ်တွေ ကပြတင်ဆက်ကြပါတယ်။ နေ့လယ်မှာ ပြဇာတ်အသစ်တင်ဆက်နိုင်ဖို့ မနက်ခင်းတိုင်းမှာ ဇာတ်တိုက်ကြရပါတယ်။ ဒီလို ပြဇာတ်အသစ် တင်ဆက်နိုင်ဖို့ မနေမနား ဇာတ်တိုက်ကြရာမှာ ရိုတ်စပီးယား ကိုယ်စွမ်းရှိသမျှ ဉာဏ်စွမ်းရှိသမျှ ကြိုးစားခဲ့ပါ

တယ်။ ပြဇာတ်ပညာဆည်းပူးခဲ့ပါတယ်။ အပြင်းအထန်ကြိုးစားလေ့ကျင့်သင်ယူမှုရဲ့ရလဒ်အဖြစ် ရှိတ်စပီးယားဟာ ပြဇာတ်ပညာမှာ ထူးချွန်လာခဲ့ပြီး စွယ်စုံရသရုပ်ဆောင်ကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ သိပ်မကြာခင်မှာဘဲ လူသိများကျော်ကြားထင်ရှားလာတော့မယ့် အရိပ်လက္ခဏာတွေပါ။

အခန်း (၄)
အောင်မြင်မှုဆီသို့

၁၅၉၂ ခုနှစ်မှာတော့ ရှိတ်စပီးယား လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ကြီးရဲ့ လူကြိုက်အများဆုံး ပြဇာတ်ရေးဆရာတစ်ယောက် ဖြစ်လာခဲ့တော့တယ်။ ပြဇာတ် သရုပ်ဆောင်အဖြစ်နဲ့ သူ့အာရုံစိုက် ကြိုးစားခဲ့ပေမယ့် တကယ် နာမည်ကြီးလာ တာကတော့ ပြဇာတ်ရေးဆရာအဖြစ်နဲ့ပါ။

အဲဒီနှစ်မှာပဲ ရောဘတ်ဂရင်းဆိုတဲ့ ဝေဖန်ရေးဆရာ တစ်ယောက်က ရှိတ်စပီးယားကို “နောက်မှပေါ်တဲ့ ရွှေကြာပင်သုင်လေး” ဆိုပြီး နှိမ့်ချဝေဖန် ခဲ့ပါတယ်။ ဂရင်းက ရှိတ်စပီးယားဟာ သာမန်တာမှမထူးခြားတဲ့ ပြဇာတ်ရေးဆရာ အနုညာတကလေးတစ်ဦးသာဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုချင်တာပါပဲ။ ခုခေတ်စကားနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ တက္ကသိုလ်ဆရာသမား ဂရင်းတစ်ယောက် ပွဲဆူအောင် လုပ်တဲ့ သဘောပါ။ ဒီလိုနှိမ့်ချဝေဖန်တာဟာ ရှိတ်စပီးယားအပေါ် အကြင်နာ ကင်းစွာရောက်သလို သိပ်တိကျရောတဲ့ပြောကြားမှုမျိုးလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ သို့သော် လည်း ၁၅၈၇ခုနှစ်က စလို့ ရှိတ်စပီးယားနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြောဆိုရေးသား မှု တစ်ခုခုကို အခိုင်အမာ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ခြင်းဟာ အဲဒီရောဘတ်ဂရင်းရဲ့ ဝေဖန်ပြောကြားမှုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ တစ်ခု အခိုင်အမာ ပြောနိုင်တာကတော့ ရှိတ်စပီးယားဟာ အရှင် ကထက် အခုအချိန်မှာ ပိုပြီး နာမည်ကျော်ကြား ထင်ရှားလာတယ်ဆိုတာပါပဲ။

သူ ပြဇာတ်ဘယ်နှပုဒ်ရေးခဲ့တယ်ဆိုတာ အတိအကျအကုန်မသိခဲ့ရပေမယ့် တော်တော်များများကြီး ရေးခဲ့တယ်ဆိုတာကတော့ သေချာပါတယ်။ တချို့ပြဇာတ်တွေဟာ သူရေးတယ်လို့ ပြောခဲ့ကြပေမယ့် နောက်ပိုင်းမှာ သူ့လက်ရာ မဟုတ်ဘဲ တခြားသူတစ်ယောက်ရေးတာလို့ အဆုံးအဖြတ်ပေးခဲ့ကြတာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တော်တော်များများသော ပညာရှင်များကတော့ ရိုတ်စပီးယား ရေးခဲ့တဲ့ ပြဇာတ်စုစုပေါင်း (၃၈)ပုဒ်ရှိတယ်လို့ သဘောတူညီထားကြပါတယ်။

အဲဒီပြဇာတ် ၃၈ ပုဒ်အနက် ပထမဆုံးသူရေးခဲ့တဲ့ ပြဇာတ်ကတော့ “ဗီရိုနာမြို့က လူကြီးလူကောင်းနှစ်ယောက်” (The Two Gentlemen of Verona) ဝဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ် ဇာတ်အိမ်တည်တာက အီတလီနိုင်ငံမှာဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတစ်ဝန်းပျားပန်းခပ်သွားလာရင်း သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက် ကြုံတွေ့ခဲ့ကြရတဲ့ စွန့်စားခန်းများအကြောင်း ရေးသားထားတာပါ။ ဒီပြဇာတ်ကို သူ့အသေအချာ ပြင်ဆင်ရေးသားခဲ့တာဖြစ်ပေမယ့် ပထမပြဇာတ်ဖြစ်လို့လားမသိ၊ နောက်ပိုင်း လက်ရာများနဲ့ နှိုင်းယှဉ်လိုက်ရင် တင်ဆက်ပုံ တော်တော်လေးရိုးစင်းပါတယ်။

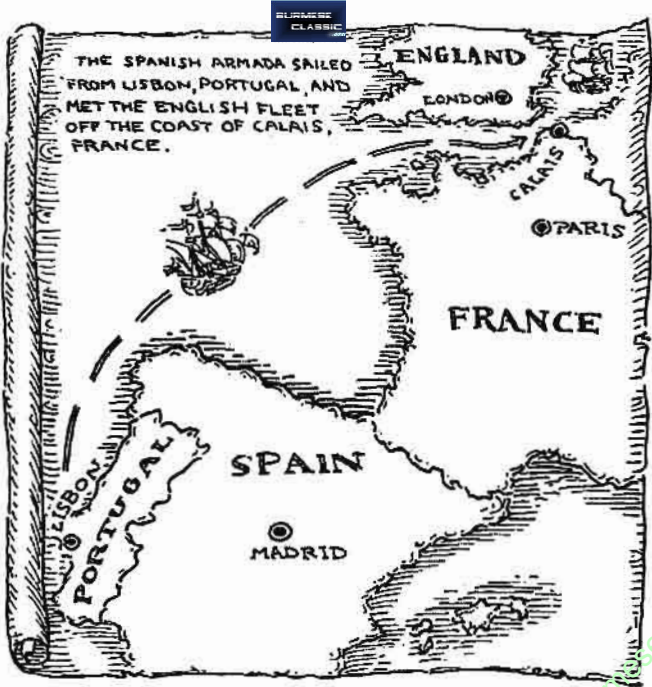
သူ့အသက်ရှိနေတုန်းမှာ ဒီပြဇာတ်ကို တင်ဆက်ကပြတာမျိုး သိပ်မလုပ်ခဲ့ပါဘူး။ ပရိသတ်မနှစ်မြို့က်လို့လည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကို မြင်လာတဲ့ ရိုတ်စပီးယားဟာ နောက်ပိုင်းမှာ ပြဇာတ်တွေကို ပရိသတ်ကြိုက်အောင် ရေးလာခဲ့ပါတယ်။

၁၅၈၈ ခုနှစ်မှာ စပိန်ပြည့်ရှင် ဘုရင်က အင်္ဂလန်ကျွန်းနိုင်ငံကို တိုက်ခိုက်ဖို့ ရေတပ်သင်္ဘောအုပ်စုတစ်ခု စေလွှတ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တကယ်တမ်းတိုက်ကျတော့ အင်္ဂလန်ကို စပိန်တို့နိုင်အောင်မတိုက်နိုင်ဘဲ အရေးနိမ့်ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီလို

ရန်စကျူးကျော်သူတွေကို အနိုင်ရလိုက်တဲ့အတွက် အင်္ဂလန်ပြည်သူတွေ ဂုဏ်ယူမဆုံးဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်။ တခြားပြဇာတ်ရေးဆရာတော်တော်များများက ပုံစံဟောင်းထဲကမထွက်နိုင်ဘဲ ရှေးဟောင်းဂရိနဲ့ ရောမခေတ်အကြောင်းတွေသာ ရေးဖွဲ့သီကုံးနေကြချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယားကတော့ လက်ငင်းလက်တွေ့အဖြစ်အပျက်ကို ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါတယ်။ စပိန်နဲ့ အင်္ဂလန်စစ်ပွဲအကြောင်း၊ အင်္ဂလန်ရဲ့အောင်ပွဲများအကြောင်း၊ အောင်ပွဲခံဘုရင်အကြောင်းတို့ကို ဇာတ်အိမ်တည် ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါတယ်။

ဒါဟာ လုံးဝတင်ဆက်မှုအသစ်၊ ရေးဖွဲ့မှုအသစ်နဲ့ အစစအသစ် ဖန်တီးလိုက်တာဖြစ်ပြီး အလွန်ရတင်းရဲတဲ့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ အနုပညာ လုပ်ဆောင်မှုလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမှာတင် လန်ဒန်တစ်မြို့လုံးက ပြဇာတ်ပရိသတ်တွေ 'မျက်နှာကို ရေခဲရေနဲ့ အပက်ခံလိုက်ရသလို' ကမူးရှူးထိုးနဲ့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်များကို အုတ်အော်သောင်းတင်း အားပေးချီးကျူးလာခဲ့ကြပါတော့တယ်။

၁၅၉၁ ခုနှစ်နဲ့ ၁၅၉၂ခုနှစ်မှာ ရှိတ်စပီးယား ရေးသားခဲ့တဲ့ ဟင်နရီ VI ပြဇာတ် (ဆဌမမြောက် ဟင်နရီဘုရင်အကြောင်း ပြဇာတ် အပိုင်း ၁၊ အပိုင်း ၂

အပိုင်း ၃) ဟာ ၁၄၀၀ ပြည့်နှစ်များမှာဆင်နွှဲခဲ့တဲ့ နှင်းဆီစစ်ပွဲများ (War of the Roses) အကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက အင်္ဂလန်ပြည်မှာ လန်ကာက် စဘာနဲ့ ရော့စ်ဆိုတဲ့ လူချမ်းသာကြေးရတတ်မိသားစုနှစ်ခုက နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နိုင်ဖို့ စစ်မက်ဖက်ပြိုင် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြတာဖြစ်ပြီး ရာဇဝင်မှာ နှင်းဆီ စစ်ပွဲများလို့ ထင်ရှားပါတယ်။

စပိန်ရေတပ်မတော် (၁၅၇၈)

၁၆ ရာစုနှစ်မှာ စပိန်ဟာ ကမ္ဘာ့အင်အားအကြီးမားဆုံးနိုင်ငံဖြစ်ပါတယ်။ ၁၅၈၈ ခုနှစ်မှာ စပိန်ဘုရင်က ရေတပ်အုပ်စုတစ်စုကို အင်္ဂလန်ကျွန်းထံ စေလွှတ်ခဲ့

ပါတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ အင်္ဂလန်လို ရေတပ်အင်အား ချောက်ချီးခြောက်ချက်သာရှိတဲ့ ကျွန်းနိုင်ငံကလေးကို အနိုင်ယူကာ သူ့ရဲ့ လက်အောက်ခံနိုင်ငံစာရင်းထဲထည့်သွင်းပြီး အောင်သေအောင်သား စားဖို့ပါ။ ချီတက်လာတဲ့ စပိန်ရေတပ်သင်္ဘောအုပ်စုကြီးနဲ့ အင်္ဂလန်ရဲ့ ရေတပ်သင်္ဘောငယ်လေးတွေဟာ အင်္ဂလိပ်ရေလက်ကြားမှာ ဆုံတွေ့ခဲ့ကြပါတယ်။ စပိန်ရေတပ်သင်္ဘောကြီးတွေက အကြီးကြီးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဝေးလံခေါင်ဖျားတဲ့နေရာကို ချီတက်တိုက်ခိုက်တဲ့အခါ နောက်ကလိုက်ပြီး လက်နက်ခဲယမ်းနဲ့ စားနပ်ရိက္ခာ ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများ အချိန်မီမပို့နိုင်တဲ့အတွက် သင်္ဘောတွေကို အကြီးကြီးတည်ဆောက်ပြီး စစ်ပွဲအတွက် ရိက္ခာတွေ၊ လိုအပ်တာတွေ တစ်ခါတည်း သယ်ယူလာခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

အင်္ဂလိပ်ရေတပ်သင်္ဘောလေးတွေက သေးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သေးသေးလေးတွေဖြစ်တဲ့အတွက် ရေထဲမှာ အလွယ်တကူ သွက်သွက်လက်လက် လှုပ်ရှားနိုင်ပါတယ်။ စစ်ဆင်စစ်တက်ကို ပေါ့ပေါ့ပါးပါးလေးနဲ့ လှုပ်ဆောင်နိုင်ပါတယ်။ ရင်ဆိုင်တွေ့ပြီဆိုတော့ တစ်ဖက်နဲ့တစ်ဖက် အမြောက်တွေနဲ့ ပစ်ကြ ခတ်ကြ တိုက်ကြ ခိုက်ကြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် စပိန်ရဲ့ ဧရာမ ရေတပ်သင်္ဘောကြီးတွေကို အင်္ဂလိပ်တွေက မီးသင်္ဘောဗျူဟာနဲ့ တိုက်ကြပါတယ်။ သင်္ဘောအလွတ်တစ်စီး ခပ်သေးသေးကို လောင်စာတွေထည့် မီးရှို့ပြီး ပစ်မလွဲဖြစ်နေတဲ့ ဧရာမ စပိန်သင်္ဘောကြီးတွေထံ မျှောလွှတ်ကာ တိုက်ခိုက်တဲ့ဗျူဟာဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်ထည်ကြီးလို့ ရေထဲမှာ လှည့်ဖို့ ပြုဖို့ တော်တော်လေးခက်ခဲနေတဲ့ စပိန်ရေတပ်ဟာ အင်္ဂလိပ်တို့ရဲ့ ဒီတိုက်ခိုက်မှုကို အလူးအလဲခံရပြီး တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ဆိုသလိုပဲ တိုက်ပွဲဖြစ်နေချိန်

မှာ မုန်တိုင်းက ကျလာပြန်ပါတယ်။ မုန်တိုင်းကလည်း ကြမ်း၊ အင်္ဂလိပ်တွေကလည်း တိုက်သင်္ဘောလေးတွေနဲ့ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ခုခံနေကြတာကြောင့် စပိန်ရေတပ်တာဝန်ရှိသူတွေ အံ့အားသင့်ခဲ့ကြရပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ သင်္ဘောတော်တော်များများ နစ်မြုပ်ခဲ့ကြရပြီး တချို့သင်္ဘောတွေက အင်္ဂလိပ်ရေတပ်ရဲ့ လက်ချက်ကြောင့် ရေတိမ်ဘက်ရောက်ကာ သောင်တင်ခဲ့ပါတယ်။ အချုပ်ပြောရရင် ကမ္ဘာပင်လယ်ပြင်တစ်လွှားမှာ ဗိုလ်မထားတဲ့ အဲဒီအချိန်က စပိန်ရေတပ်ဟာ အင်္ဂလန်ကျွန်းကို ချီတက်သိမ်းပိုက်ခြင်းမပြုနိုင်ဘဲ အကြီးအကျယ် အရေးနိမ့်ခဲ့ရပါတော့တယ်။

၁၅၈၈ ခုနှစ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ စပိန်နဲ့ ရေတပ်တိုက်ပွဲဟာ အင်္ဂလိပ်တွေ ပထမဆုံး အောင်ပွဲဆင်နွှဲနိုင်ခဲ့တဲ့ ရေတပ်တိုက်ပွဲကြီးဖြစ်ပြီး ဒီအောင်ပွဲကြီးပြီးတဲ့နောက် နှစ်ရာပေါင်းများစွာ ကြာအောင် အင်္ဂလိပ်ရေတပ်က ကမ္ဘာပင်လယ်ပြင်ကို စိုးမိုးနိုင်ခဲ့ပါတော့တယ်။

အင်္ဂလိပ် ဘုရင်တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရိုတ်စပီးယားရေးတဲ့ ပြဇာတ်တွေကတော့ တိုက်ပွဲတွေ စွန့်စားမှုတွေနဲ့ အတိပြီးခဲ့ပါတယ်။ သို့သော်လည်း တိုက်ပွဲသရုပ်ဖော် ပြဇာတ်များ သက်သက်ချည်းမဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီလို ပြဇာတ်မျိုးများ ဖြစ်မယ်ဆိုရင်လည်း ဒီကနေ့ ဒီအချိန်အထိ ရိုတ်စပီးယားပြဇာတ်တွေ တင်ကျန်ရစ်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။

အင်္ဂလိပ်ရှင်ဘုရင်တွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး ရိုတ်စပီးယားရေးတဲ့ပြဇာတ်တွေဟာ တိုက်ခန်းခိုက်ခန်းတွေ၊ စစ်မြေပြင်တွေ၊ ခုတ်ကြထစ်ကြတာတွေ စသည်ဖြင့် လှုပ်ရှားမှု အသားပေးများဖြစ်ပေမယ့် ဒါတွေချည်းနဲ့တော့ သူပြဇာတ်တွေပြီးမသွားပါဘူး။ ဒါတွေကို အပေါ်ယံအဆာအဖြစ်နဲ့သာ ထည့်သွင်းထားပြီး အတွင်းသားမှာတော့ အာဇာနည်ဟာ လူတွေကို ဘယ်လောက်ပျက်စီးစေတယ်၊ စစ်ပွဲတွေ ဘာကြောင့်ဖြစ်ရတယ်စတဲ့ လေးနက်တဲ့အချက်အလက်များကိုလည်း ပရိသတ်များ သိနားလည်လာအောင် ပြဇာတ်ပုံစံနဲ့ အနုပညာမြောက်မြောက် ထည့်သွင်း အသိပေးခဲ့ပါတယ်။ ခုတ်ကြ ထစ်ကြ တိုက်ကြ ခိုက်ကြနဲ့ တရုတ်သိုင်းကားသာသာမဟုတ်ဘဲ လေးနက်တဲ့ အချက်အလက်များလည်း ပါဝင်ကြောင်း သူပြဇာတ်များကို သေသေချာချာ ဖတ်ရှုလေ့လာလိုက်ရင် တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ရိုတ်စပီးယားရဲ့ အမြင်ကျယ်မှု ခေါ်မလား၊ အားသာမှု ခေါ်မလား ဆိုရမှာက သူပြဇာတ်တွေဟာ အဲဒီနေ့ အဲဒီအချိန် အင်္ဂလန်တိုင်းပြည်မှာ ကြီးမားနေရတာတွေကို ဇာတ်အိမ်တည်ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဟိုးအဝေးကြီး မြောက်ဝင်

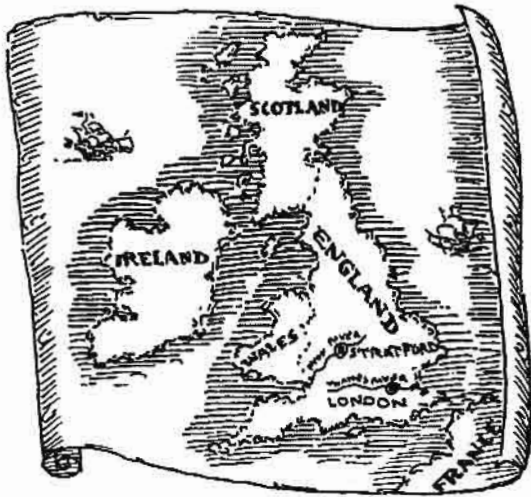
ရိုးစွန်းတို့၊ အာဖရိကတိုက်တို့ကိုသွားပြီး ဇာတ်အိမ်တည်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဟိုး အဝေးကြီး နောက်ပြန်သွားပြီး ကျောက်ခေတ်တို့ ကြေးခေတ်တို့ကို အခြေတည် ဇာတ်အိမ်ဖွဲ့တာ မဟုတ်ပါဘူး။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံရဲ့ လက်ငင်းအချိန်၊ ပကတိ အခြေ အနေကို ဇာတ်အိမ်ဖွဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ “ရှင်ဘုရင်မျက်စောင်း အကြောင်းသုံးပါး မရွေးတဲ့” သက်ဦးဆံပိုင်ခေတ်မှာ ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် ဘာကြောင့် ဒီလောက် သတ္တိရှိရှိနဲ့ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း ပဒေသရာဇ်တွေအကြောင်း ရေးဖွဲ့ခဲ့တာလဲ၊ ဖြေဆိုဖို့ခက်ခဲပေမယ့် ရှိတ်စပီးယားရဲ့သတ္တိကိုတော့ အသိအမှတ်ပြုရမှာပါ။

သူ့ပြဇာတ်တွေကိုဖတ်ကြည့်လိုက်ရင် ဘုရင်တွေကိုလည်း သာမန်လူသား တွေလိုပဲ သူရေးဖွဲ့ထားပါတယ်။ ရေမြေသနင်းတို့၊ ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်လှစွာသော အရှင်ဧကရာဇ်တို့ . . . စသည်စသည်ဖြင့် ရေးဖွဲ့တာမျိုးမရှိပါဘူး။ ဒီလို ရေးဖွဲ့တာ ကို ဧကရီဘုရင်မကြီး အယ်လီဇဘက် မျက်မာန်တော်ပွားရင် ဘယ်လို ဖြစ်သွားနိုင် သလဲ။ သိပ်မနည်းလှတဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ်တော်တော်များများဟာ ဧကရီဘုရင်မကြီး အယ်လီဇဘက် မျက်မာန်တော်ရုတာကြောင့် ခေါင်းတွေပြတ်ကုန်ကြရတာ အားလုံးအသိပါ။ သို့သော် ဘယ်လိုပဲ အန္တရာယ်တွေရှိနေပါစေ ... ရှိတ်စပီးယား ရဲ့ပြဇာတ်တွေကတော့ ကနေ့ခေတ် စာအုပ်စကားနဲ့ ပြောရရင် “ရိုက်တိုင်းကုန် ရောင်းမလောက်” ဖြစ်တဲ့အထိ လူကြိုက်များလှပါတယ်။

“တတိယမြောက် ရစ်ချတ်ဘုရင်” ပြဇာတ်မှာဆိုရင် ရှိတ်စပီးယားဟာ သူ့ရဲ့ ရေးရဲတဲ့ သတ္တိကို ရှေ့တစ်ဆင့် တက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီ ပြဇာတ်မှာ အဓိက ဇာတ်ဆောင်ဖြစ်တဲ့ “တတိယမြောက် ရစ်ချတ်ဘုရင်” ကြီးဟာ အလွန်ဆိုးသွမ်း ယုတ်မာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးပါ။ သူ ဘုရင်ဖြစ်ဖို့ တူတော်တွေကိုလည်းသတ်၊ သား အရင်းကိုလည်း အရှင်မထားနဲ့ ကမ်းကုန်အောင် ရက်စက်ယုတ်မာသူ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ အင်မတန်ကောက်ကုတ်ယုတ်မာတဲ့ ခါးကုန်းဘုရင်ကြီး တတိယမြောက် ရစ်ချတ်ဟာ ရှိတ်စပီးယား သရုပ်အပီဆုံးရေးဖွဲ့နိုင်ခဲ့တဲ့ ဇာတ် ကောင်ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီတတိယမြောက် ရစ်ချတ်ဘုရင်ဇာတ်ရုပ် ဒီလောက်ပီပြင်ရသလဲ၊ ရှိတ်စပီးယားဟာ ဒီဇာတ်ရုပ်ကို လူသားစစ်စစ်အနေနဲ့ လူသားစရိုက်အပြည့်နဲ့ ရေးဖွဲ့ခဲ့လို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ရဲ့ နောက်ဆုံးအခန်းမှာ ရစ်ချတ်ဘုရင်ကြီးဟာ အရာအားလုံးကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ အရာအားလုံးဆိုရာမှာ သူ့ရဲ့စိတ်ကိုတောင် သူမပိုင်တော့ဘဲ ရူးသွပ်သွားခဲ့ရတဲ့အထိ လောကခံရဲ့ ရိုက်ပုတ် ထုထောင်းမှုကို ခံစားခဲ့ရပါတယ်။

ဇာတ်သိမ်းခန်းမှာ ရစ်ချတ်ဘုရင်အဖြစ် သရုပ်ဆောင်တဲ့ ပြဇာတ်မင်းသား

ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ ကပ်ရောဂါတစ်ခု ဆိုက်ရောက်ပြီဆိုရင် အထိခိုက်ခံရဆုံးက အသက်အကြီးဆုံးနဲ့ အသက်အငယ်ဆုံးများသာဖြစ်တာကြောင့် သေဆုံးသူ အများစုဟာ သက်ကြီးရွယ်အိုများနဲ့ ကလေးသူငယ် လူမမည်များသာ ဖြစ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကံအားလျော်စွာပဲ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ ဖခင်ဂျွန်နဲ့ မေရီ ရိုတ်စပီးယား တို့အပြင် လူမမည် ရိုတ်စပီးယားကလေးဟာလည်း ဘေးမသိရန်မခခဲ့ပါဘူး။

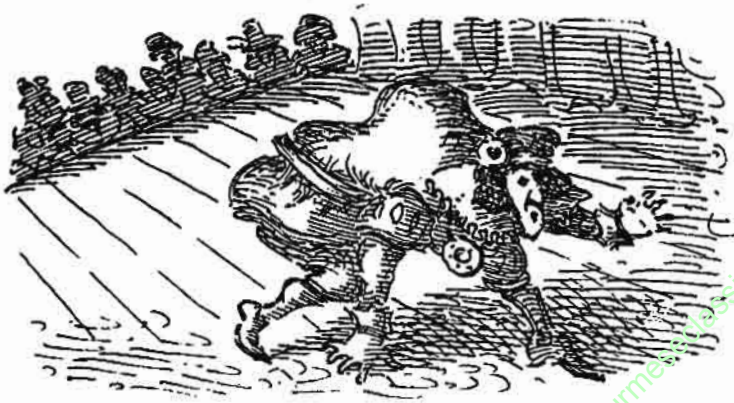
ရိုတ်စပီးယားလေးရဲ့ဖခင်ဟာ အထက် မှာ ရေးခဲ့သလို စက်ချုပ်သမား တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ လက်အိတ်တွေ၊ ခါးပတ်တွေ၊ ပိုက်ဆံ အိတ်တွေ အေပရူန် ခါးစည်းအဝတ်တွေ အကုန် ချုပ်ပါတယ်။ ရိုတ်စပီးယားရဲ့မိခင်ဘက်က တော့ မြေပိုင်ရှင်လေးများမျိုးရိုးဖြစ်ပါတယ်။ ရိုတ်စပီးယားရဲ့မိခင်ဟာ သူရဲ့မျိုးရိုး ဘယ်သူ ဘယ်ဝါဆိုတာကို လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ အထိ ခြေရာခံလိုက်နိုင်တယ်လို့ သိရပါတယ်။ ရိုတ်စပီးယားတို့မိသားစုဟာ အင်္ဂလန်ရဲ့ လူလတ်တန်းစားဝင် တွေ ဖြစ်ပြီး အရမ်းကြီး ကြွယ်ဝချမ်းသာတာမျိုး မရှိသလို မင်းဆွေမင်းမျိုး မှူးကြီး မတ်ရာမျိုး တွေလည်း မဟုတ်ကြပါဘူး။ ဒါပေမယ့် မရှိ မရှားလေးတော့ နေထိုင်စားသောက်နိုင်ကြပါတယ်။

ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ အဲဒီခေတ်

က “ဘယ်မှာလဲ ငါ့ရဲ့မြင်း၊ ဘယ်မှာလဲ ငါ့ရဲ့မြင်း၊ ငါ့ကို မြင်းတစ်ကောင် ပေးကြစမ်း။ မြင်းတစ်ကောင်ရဖို့ဆိုရင် ငါနိုင်ငံနဲ့လည်း လဲမယ်” ဆိုပြီး ဇာတ်ခုံပေါ်မှာ ပြူးကျယ်တဲ့မျက်လုံးအစုံနဲ့ ဟိုပြေး သည်ပြေး သရုပ်ဆောင်ပြပါတယ်။ အမှန်က ရစ်ချတ်ဘုရင်ကြီးဟာ ရူးသွပ်နေပါပြီ။ သူ့ကိုယ်သူ တိုက်ပွဲရဲ့အလယ်မှာ ရောက်နေတယ်လို့ ကယောင်ချောက်ချားထင်မြင်ပြီး မြင်းတစ်ကောင် အရတောင်းနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်မှာ ဘာတိုက်ပွဲမှ မဖြစ်ပါဘူး။ ဘာတိုက်ပွဲရဲ့ အလယ်မှာမှလည်း သူရောက်မနေပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူပြုခဲ့တဲ့အကုသိုလ်တွေ၊ သူသတ်ခဲ့တဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ သူရဲ့လက်မှာ စွန်းထင်းနေတဲ့ ချွတ်မရတဲ့ မြောက်မြားစွာသော သွေးတွေက သူ့ကို သွက်သွက်ခါအောင် ရူးသွားစေခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအကုသိုလ်၊ ဒီမကောင်းမှုတွေရဲ့ ဒဏ်ကို သူဘယ်လိုမှမခံစားနိုင်တော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် နိဂုံးမှာ အရူးကြီး ဘဝနဲ့ ဇာတ်သိမ်းသွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံးမှာ သူအင်မတန်စိုးမိုးအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ချင်တဲ့ ဘုရင်နိုင်ငံတော်ကြီးတစ်ခုလုံးကိုတောင် မြင်းတစ်ကောင်နဲ့ လဲမယ်။ မြင်းတစ်ကောင်သာ ပေးကြပါ။ ဒါမှ မိမိကိုယ်တိုင်ဖန်တီးခဲ့တဲ့ ငရဲခန်းထဲက ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်နိုင်မယ်ဆိုပြီး “မြင်း... မြင်း”နဲ့ တစာစာတောင်းခံနေခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဇာတ်ကောင်စရိုက်ဖော်ရာမှာ ပီပြင်လေးနက်တဲ့အတွက်လည်း ရှိတ်စပီးယားရဲ့ပြဇာတ်များ အောင်မြင်ကျော်ကြား လူကြိုက်များခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကနေ့အထိ ခိုင်ခိုင်မာမာတည်တံ့နေခြင်းလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကနေ့အထိ ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်မှာ ကပြကြ၊ ရေးသားကြ၊ သီချင်းစပ်ဆိုကြနဲ့ မတိမ်ကောခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယား အရင်ကရေးဖွဲ့ခဲ့ကြတဲ့ ပြဇာတ်တွေ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပြဇာတ်တွေဟာ

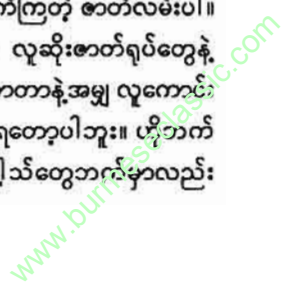

စရိုက်သေဇာတ်ကောင်းများနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာကြောင့် သူ့လောက် မအောင်မြင်၊ သူ့လောက် လူကြိုက်မများခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီပြဇာတ်တွေထဲက ဇာတ်ကောင်တွေဟာ ကောင်းရင်သိပ်ကောင်း၊ ဆိုးရင်တောက်လျှောက် ဆိုးပြီး စရိုက်သေတွေနဲ့ ဖြစ်တာကြောင့် ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်တွေထဲက လူပီသတဲ့ ဇာတ်ကောင်တွေကို မယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဆိုးအကောင်းနှစ်ထွေရောနေတဲ့ တကယ့်သက်ရှိ ဇာတ်ကောင်တွေကို ရှိတ်စပီးယား ပထမဆုံးရေးဖွဲ့ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ အထက်မှာရေးခဲ့သလိုပဲ သူ့အရင် ပြဇာတ်ဆရာတွေဟာ စရိုက်သေတွေကိုသာ ရေးဖွဲ့ခဲ့တာကြောင့် ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်များနဲ့ယှဉ်လိုက်ရင် တစ်ယူဇနာအကွာအဝေးမှာ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

သူ့ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်ကို ကြည့်ပြီးတာနဲ့ ပရိသတ်တွေဟာ “ဪ လူတွေဆိုတာ ဒီလိုပါလား၊ ဘာကြောင့် ဒါကို ဒီလိုလုပ်ရတာလဲ၊ ဘာကြောင့် ဒီလိုဖြစ်ရတာလဲ” စတဲ့ အတွေးစတွေ ပွားများကျန်ရစ်ခဲ့ရပါတယ်။ ပြဇာတ်ဆုံးတာနဲ့ အတွေးစတယ်ဆိုတာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ပြဇာတ်တွေကသာ ပေးနိုင်တာပါ။ လူတွေ ဘာကြိုက်တယ်၊ လူတွေ ဘာကိုကြည့်ချင်တယ်။ ဘာတွေနဲ့ ဖျော်ဖြေမှုပေးပြီး ဘယ်လိုသင်ခန်းစာပေးလေး ထည့်လိုက်မယ်ဆိုတာမျိုးတွေကို ရှိတ်စပီးယား အလွန်ကျွမ်းကျင်ပါတယ် ။ ပရိသတ်ကြိုက်ကဘာ၊ ပရိသတ် မကြိုက်တာ ဘာဆိုတာကို သူကောင်းကောင်းကြီးသဘောပေါက်ပါတယ်။ စရိုက်ရှင်တွေနဲ့သာ ပရိသတ်ကို ဆွဲဆောင်နိုင်တယ်ဆိုတာကိုလည်း ရှိတ်စပီးယား အသေအချာ နားလည်ပါတယ်။

ဥပမာအနေနဲ့ ပြရရင် 'Titus Andronicus' ပြဇာတ် ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးရောမခေတ်နောက်ခံဖြစ်ပြီး သွေးမြေကျမှုအများဆုံးပါဝင်တဲ့ ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်ပါ။ ပါဝင်တဲ့ဇာတ်ဝင်ခန်းတွေကလည်း ဒီနေ့ခေတ် တကယ့်စစ်ကားကြီးတွေမှာ ပါဝင်သလိုပါပဲ။ ခုတ်ကြ ထစ်ကြ သတ်ကြ ဖြတ်ကြနဲ့ တကယ့်ကို ပီပီပြင်ပြင် သွေးဆာတဲ့ ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရောမစစ်သည်တော်တွေက တစ်ဖက်၊ ဂျေသစ်သည်တွေက တစ်ဖက် တိုက်ကြ ခိုက်ကြတဲ့ ဇာတ်လမ်းပါ။ ရောမတွေက လူကောင်းဇာတ်ရုပ်တွေ၊ ဂျေသစ်တွေက လူဆိုးဇာတ်ရုပ်တွေနဲ့ တိုက်ကြ၊ ခိုက်ကြ၊ သတ်ကြ ဖြတ်ကြပြီး ဇာတ်ရိုက်မြင့်လာတာနဲ့အမျှ လူကောင်းဇာတ်ရုပ်၊ လူဆိုးဇာတ်ရုပ် ပီပီပြင်ပြင်ခွဲခြားပြသလို့ မရတော့ပါဘူး။ ဟိုဘက် ဒီဘက်မှာ ရောမဘက်မှာ လူဆိုးတွေရှိလာသလို ဂျေသစ်တွေဘက်မှာလည်း

လူကောင်းတွေ ရှိလာပါတယ်။ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေးတွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ စစ်ပွဲဆိုတာ ထင်သလောက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိဘူး။ ဟိုဘက်တပ်နဲ့ ဒီဘက်တပ် တိုက်တာလောက်တင်မဟုတ်ဘူးဆိုတာကို ပြဇာတ်ရိုက်မြင့်လာတာနဲ့အမျှ ပရိသတ်တွေ သိလာကြရပါတယ်။

Titus Andronicus ပြဇာတ်ပြီးဆုံးသွားချိန်မှာတော့ ပါဝင်တဲ့ဇာတ်ဆောင်ဇာတ်ရုပ်တွေ အကုန်လုံးသေကုန်ကြပါတယ်။ တစ်ယောက်မှ အသက်ရှင်မကျန်ရစ်ပါဘူး။ အဓိကဇာတ်ကောင် Titus ရူးသွားပါတယ်။ အဲဒီပြဇာတ်ဟာ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ အကောင်းဆုံးပြဇာတ်တွေထဲမှာ တစ်ပုဒ်အပါအဝင်လို့ သတ်မှတ်ခြင်း မခံရပေမယ့် အဲဒီခေတ် လန်ဒန်ပရိသတ်တွေကတော့ အလွန်ကြိုက်ကြပါတယ်။

အဆွေးပြဇာတ်တွေ၊ လူစရိုက် သရုပ်ဖော် ပြဇာတ်တွေချည်းသာ ရိုတ်စပီးယားရေးနိုင်တာ၊ ရေးခဲ့တာမဟုတ်ပါဘူး။ အသောပြဇာတ်တွေကိုလည်း သူလက်ရာမြောက်မြောက် ဖန်တီးနိုင်ပါတယ်။ လန်ဒန်ပရိသတ်တွေဆိုတာ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ အသောပြဇာတ်တွေကြည့်ပြီး တဝါးဝါးတဟားဟားနဲ့ပေါ့။ သူ့ရဲ့ အသောပြဇာတ်များအနက် ပထမဆုံးတစ်ပုဒ်ကတော့ **"The Taming of the Shrew"** ဖြစ်ပါတယ်။ ထက်မြက်ပြီး ခေါင်းမာတဲ့အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို သူ့ရဲ့ ခင်ပွန်းသည်က မာနတွေကျိုးကျသွားအောင်ဆုံးမတဲ့ "မဟာဖိုဝါဒ" အခြေပြုဇာတ်လမ်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေ့ခေတ်နဲ့ကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးကို ကျူးကျော်ထိပါးရာရောက်နေပေမယ့် ရိုတ်စပီးယားတို့ခေတ်ဟာ ဒီနေ့ခေတ်နဲ့

နှစ်ရာပေါင်းများစွာ နောက်မှာရှိတယ်ဆိုတာကို သတိပြုရပါလိမ့်မယ်။

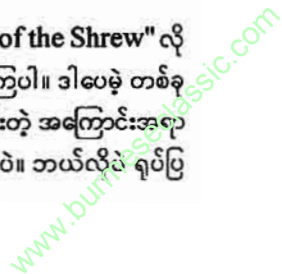
အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးခေတ် အင်္ဂလန်ဟာ အဲဒီခေတ် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်က တိုင်းပြည်တော်တော်များများလိုပဲ မဟာဖိုဝါဒ ကြီးမိုးပါတယ်။ ယောက်ျားက မိန်းမထက် မြင့်မြတ်အားသာတယ်။ အရည်အချင်းရှိတယ်ဆိုတဲ့ အယူဝါဒ အဲဒီလူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ရှိပါတယ်။ နှစ်ကာလတော်တော်များများကြာတဲ့အထိ အဲဒီပြဇာတ်ကို

ပရိသတ်တွေက "ဟာသပြဇာတ်" တစ်ခုအနေနဲ့သာ လက်ခံကြည့်ရှု ခဲ့ကြပါတယ်။ ယောက်ျားက မိန်းမကို နှိမ်ချတယ်။ မဟာဖိုဝါဒအယူရှိတယ် စသည်ဖြင့် ဝေဖန် ပြောကြားတာမျိုး မလုပ်ခဲ့ကြပါဘူး။ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်များဆီက မိန်းမတွေကို ဘယ်လိုဆက်ဆံခဲ့ကြတယ်၊ ယောက်ျားက ဘယ်လောက် အပေါ်စီးယူတယ် စတာတွေကို ထင်သာမြင်သာရှိစေတဲ့ *The Taming of the Shrew* ဟာ ဒီကနေ့ခေတ်အမြင်နဲ့ဆိုရင်တော့ လက်သင့်ခံနိုင်စရာ မရှိပါ။

The Taming of the Shrew ရဲ့ အဓိကအမျိုးသမီးဇာတ်ရုပ်ကို ဖန်တီးပြီးတဲ့နောက်မှာ ရှိတ်စပီးယားဟာ ဇာတ်ကောင်စရိုက် အလွန်အားကောင်း တဲ့အမျိုးသမီးများကို အဓိကနေရာကထားပြီး ပြဇာတ်အမြောက်အမြား ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဇာတ်ကောင်များအနက် ထင်ရှားတဲ့တစ်ယောက်ကတော့ '**Cleopatra, Queen of Egypt**' ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ အဲဒီခေတ် အဲဒီအခါ အဲဒီအချိန် ကာလနဲ့ဆိုရင် တော်တော်လေးထူးဆန်းနေပါတယ်။ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထ ရေးလေ့ ရေးထမရှိဘူးလို့ဆိုရပါမယ်။ ထူးချွန်ထက်မြက်တဲ့ ပြဇာတ်ရေးဆရာ ခရစ်တိုဖာ မာလို့တောင်မှ အမျိုးသမီးဇာတ်ကောင်ကို ပဓာနနေရာကထားပြီး၊ အကောင်း စရိုက်ပေးပြီး ပြဇာတ်ရေးဖွဲ့ခြင်းမပြုခဲ့ပါဘူး။ အဓိကဇာတ်ကောင်နေရာက အမျိုးသမီးဇာတ်ရုပ်ကိုသာ မကပါဘူး၊ ဘယ်အမျိုးသမီးဇာတ်ရုပ်ကိုမှ ထူးချွန် ထက်မြက်တဲ့နေရာမျိုး ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်တဲ့နေရာမျိုးကထားပြီး မာလို့ရေးဖွဲ့ ခြင်း မပြုပါဘူး။

ဒါတောင်မှ အဲဒီအချိန်မှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေတာက အမျိုးသမီးဘုရင်မကြီး အယ်လီဇဘက် ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က အင်္ဂလန်ရဲ့ အာဏာအပြင်းဆုံးပုဂ္ဂိုလ်၊ တန်ခိုးရှိန်စော် အာနဘော်အကြီးဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြပါဆိုရင် ဘုရင်မကြီး အယ်လီဇဘက်ကိုပဲ ပြရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ပထမ အယ်လီဇဘက် ဘုရင်မကြီးဟာ ဘယ်ယောက်ျားရဲ့ အအုပ်ချုပ် အစိုးမိုးကိုမှ မခံနိုင်တာကြောင့် သူမတစ်သက် ဘယ်သူ့ကိုမှ လက်မထပ်ခဲ့ပါဘူး။ ဘယ်ပုရိသယောက်ျားကမှ ကြင်ယာမယားအဖြစ်သိမ်းပိုက်ကာ ဘုရင်မကြီးယဉ်ပါးလာအောင် ဆောင်ရွက် နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ကြပါဘူး။

ဒါကို ရှိတ်စပီးယားက ကြည့်ပြီး "The Taming of the Shrew" လို့ ပြဇာတ်မျိုး ရေးခဲ့လေသလား။ ဘယ်သူမှ သိနိုင်မယ်မထင်ကြပါ။ ဒါပေမဲ့ တစ်ခု သိနိုင်တာကတော့ ရှိတ်စပီးယားဟာ ဒီပြဇာတ်မှာ အရေးကြီးတဲ့ အကြောင်းအရာ တော်တော်များများကို တင်ပြဆွေးနွေးထားတယ်ဆိုတာပါပဲ။ ဘယ်လိုပဲ ရုပ်ပြ

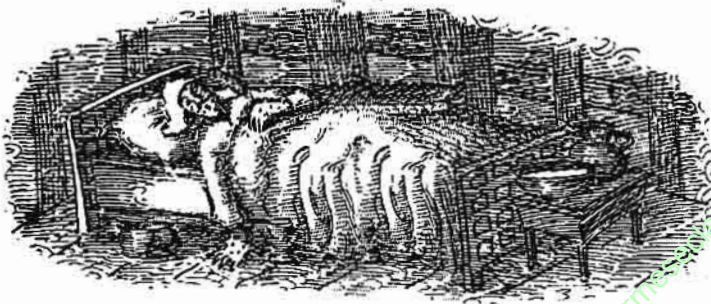
ဇာတ်လမ်းဆန်ဆန်၊ အသောအရွမ်း အလှည့်အပတ်တွေ ဖက်ပြီး ဖွဲ့သီခဲ့ပေမယ့် တကယ့်အတွင်းသားကိုနှိုက်ကြည့်ရင် The Taming of the Shrew မှာ အဲဒီ အကြောင်းအရာတွေကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။

ကြေကွဲဖွယ်ဇာတ်လမ်းတွေ၊ ဟာသအရွမ်းပြဇာတ်တွေ၊ ရာဇဝင်နောက်ခံ ပြဇာတ်တွေ စသည်စသည်ဖြင့် ဘယ်လိုအကြောင်းအရာမျိုးကိုမဆို ရိုတ်စပီးယား ပီပီပြင်ပြင်ရေးဖွဲ့နိုင်ပါတယ်။ ပရိသတ်တွေကလည်း ရိုတ်စပီးယား ပြဇာတ်ဟေ့ ဆိုရင် ထမင်းမေ့ ဟင်းမေ့ ဖြစ်လောက်အောင် ကြိုက်နှစ်သက်ကြပြီး ဇာတ်လမ်း ပြီးသွားမှာတောင် နှမြောတသဖြစ်ကြတဲ့အထိ အားပေးကြပါတယ်။ လန်ဒန်ရွှေမြို့ တော်ရဲ့ပြဇာတ်လောကမှာ ထွန်းတောက်လာတဲ့ နောက်ဆုံးပေါ် ပြဇာတ်ကြယ် တစ်ပွင့်ကို ဘယ်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကမှ အရောင်မှိန်သွားအောင် တားဆီးခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ကြပါဘူး။

မဟူရာသေမင်း

တကယ့်ကို ကြောက်စရာ လန့်စရာရောဂါဆိုးကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဟုတ်ပါ တယ်။ ပလိပ်ရောဂါကြီးပါ။ အနက်ရောင် အနာစိမ်းကွက်တွေ ကိုယ်ပေါ်မှာ ထွက် လာပြီဆိုရင် ဒါပလိပ်ရောဂါရဲ့ ပထမဆုံးလက္ခဏာပါ။ ဒီလိုအနက်ရောင် အနာစိမ်း ကွက်တွေ အရေပြားပေါ်မှာထွက်လာပြီးရင် ရက်အနည်းငယ်အတွင်း သေကြရတာ ကြောင့် မဟူရာသေမင်း (Black Death) လို့ တုန်လှုပ်ချောက်ချားစွာနဲ့ အဲဒီခေတ် က နာမည်ပေးထားကြပါတယ်။

ပလိပ်ရောဂါဟာ အာရှကနေ စတင်ပြန့်ပွားလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၃၄၈

ခုနစ်မှာ အာရှကနေ ဥရောပကို ပလိပ် စတင်
 ပြန့်ပွားလာခဲ့ပါတယ်။ ပလိပ်ရောဂါပိုး သယ်
 ဆောင်တာကတော့ ကြွက်နဲ့ တခြားတိရစ္ဆာန်
 ငယ်လေးများဖြစ်ပြီး အဓိကကတော့ ကြွက်
 ပါ။ သန်းတွေ လှေးတွေက ပလိပ်ရောဂါပိုး
 တွေကို သယ်ဆောင်၊ အဲဒီသန်းတွေ၊ လှေးတွေက တစ်ခါ ကြွက်နဲ့ တခြားတိရစ္ဆာန်
 ငယ်လေးတွေရဲ့ အမွှေး အမျှင်တွေမှာ တွယ်ကပ်ပြီးလိုက်၊ ဒီလိုနဲ့ ပလိပ်ရောဂါပိုးတွေ
 ကမ္ဘာအနှံ့ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။

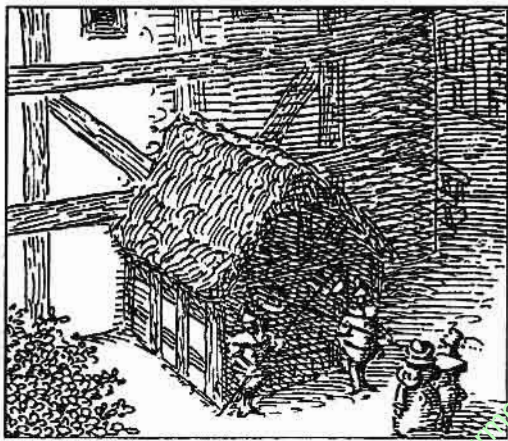
ဥရောပကို ပလိပ်ရောဂါပိုး ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီးတဲ့နောက် သုံးနှစ်အတွင်းမှာ
 လူသား သန်း ၂၀ ကျော် ဒီရောဂါကြောင့် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ အဲဒီခေတ်
 အဲဒီအခါက ဥရောပတိုက်တစ်ခုလုံးမှာ နေထိုင်တဲ့ လူဦးရေရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံနီးပါး
 အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရခြင်းလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

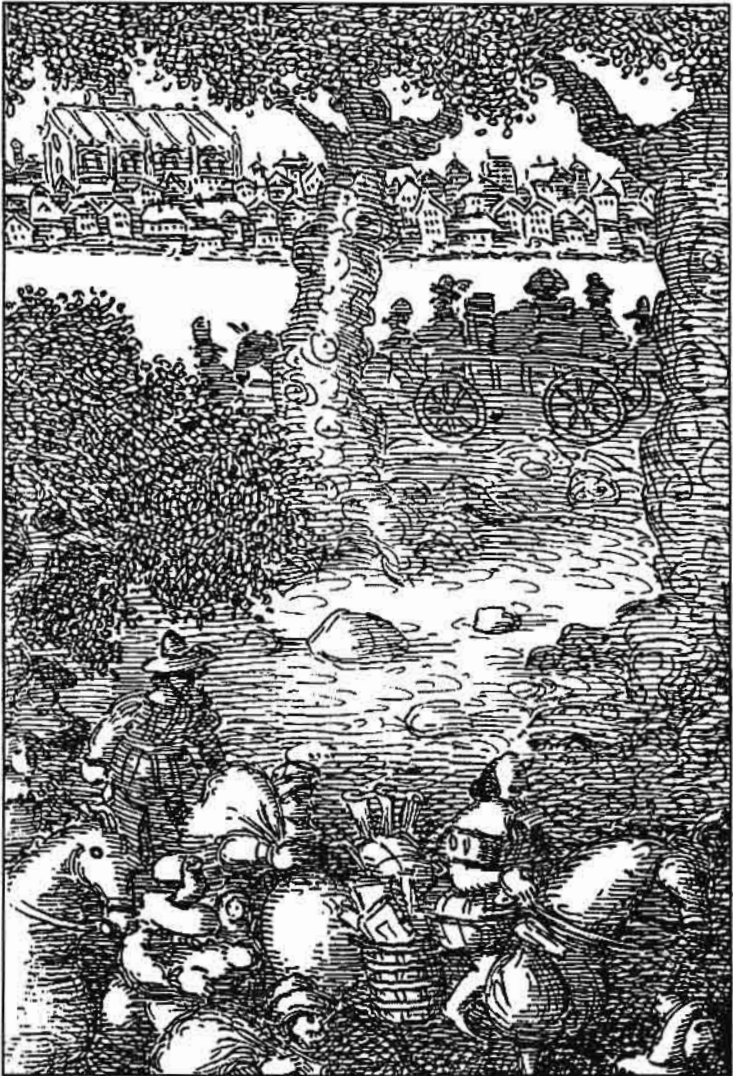
ရိုတ်စပီးယားရဲ့ အင်္ဂလန်ဟာလည်း အခြားသော ဥရောပတိုက်နိုင်ငံများ
 နည်းတူ ပလိပ်ရောဂါဆိုးကြီးရဲ့ဒဏ်ကို ခံစားခဲ့ကြရပါတယ်။ ခံရတာမှ တစ်ကြိမ်
 မဟုတ် အကြိမ်ကြိမ်ပါ။ ပလိပ်ရောဂါဖြစ်ပြီဟောဆိုရင် အဲဒီအိမ်ကို သော့ခတ်ပစ်ပါ
 တယ်။ အသေပိတ်ပစ်ပါတယ်။ အထဲကလူ အပြင်ထွက်မရတော့သလို အပြင်က
 လူလည်းအိမ်ထဲဝင်လို့ မရတော့ပါဘူး။ ဒီလိုနဲ့ မိသားစုလိုက်၊ ရပ်ကွက်လုံးကျွတ်၊
 မြို့လုံးကျွတ် သေဆုံးခဲ့ကြရပါတယ်။ တကယ့်ကို ကြောက်စရာ ကပ်ရောဂါကြီးပါ။

အခန်း (၅)
ပလိပ်ရောဂါနဲ့ ရိုတ်စပီးယား

၁၅၉၂ ခုနှစ် ဇွန်လနဲ့ ၁၅၉၄ ခုနှစ် ဧပြီလအတွင်းမှာ လန်ဒန် ရွှေမြို့တော်ကြီးကို ပလိပ်ရောဂါနှိပ်စက်ခဲ့ပါတယ်။ စုစုပေါင်း မြို့တော်သူ မြို့တော်သား နှစ်သိန်းကျော် အသက်ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါတယ်။ ဒီလောက် ရောဂါဆိုးကြီး တောမီးလို ပျံ့နှံ့နှိပ်စက်နေမှတော့ ပြဇာတ်ရုံတွေလည်း ပိတ်ပစ်ခဲ့ရတော့တာပေါ့။ တကယ်တော့ ပလိပ်ရောဂါဆိုးကြီးမနှိပ်စက်ခင်ကတည်းက လန်ဒန်ဟာ ရောဂါ

ဆိုကြီးတွေ ပျံ့နှံ့ပြန့်ပွားဖို့အတွက် ရေခဲမြေခဲကောင်းလို ဖြစ်နေပါတယ်။

မြို့ကြီးက ညစ်ပတ်တယ်၊ အမှိုက်ကျုံးစနစ်၊ မိလ္လာစနစ် ပီပီပြင်ပြင် မရှိဘူး။ လူဦးရေက ထူထပ်ထပ်၊ ရောဂါဆို မီးစလေးတစ်ချက် စတောက်တာနဲ့ ဟုတ်ခနဲ လောင်ကျွမ်းတော့မယ့် လောင်စာပုံကြီးလို လန်ဒန်ရွှေမြို့တော် ဖြစ်နေတယ်ဆိုရင်

မမှားပါဘူး။ နေတုန်းက ညစ်ညစ်ပတ်ပတ်နေထိုင်ခဲ့ကြပေမယ့် ပလိပ်ရောဂါဆိုးကြီးလည်း ကူးစက်ပြန့်ပွားလာရော မြို့တော်သူမြို့တော်သားတွေဟာ နောက်ကျတဲ့ခြေထောက်သစ္စာဖောက်ဆိုသလို ရွှေမြို့တော်ကြီးကနေ ကျေးလက်ဒေသများထဲ အသော့နှင့်ခဲ့ကြပါတယ်။ ပြဇာတ်အဖွဲ့တွေဟာလည်း ဇာတ်ခေါင်းကွဲပြီး ဟိုရောက်ဒီရောက်နဲ့၊ တခြားမြို့လေးတွေကို ပြောင်းပြေးတဲ့လူက ပြောင်းပြေးနဲ့ တော်တော်လေး ဖရိုဖရဲအနေအထားပါ။ ပြဇာတ်သစ် ကဖို့ဆိုတာကတော့ အိပ်မက်တောင် မမက်နဲ့ဆိုတဲ့ အခြေအနေကို ရောက်သွားပါတယ်။

ဒီအချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက်လည်း လန်ဒန်ကို စွန့်ခွာကောင်းစွန့်ခွာသွားနိုင်ပါတယ်။ ဇာတ်မြို့ စတုရန်းပွဲကိုတော့ မပြန်တာ သေချာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ ဘယ်ကိုထွက်သွားသလဲဆိုတာကိုတော့ ဘယ်သူမှ ဂဃနဏ မသိခဲ့ကြပါဘူး။ သေချာတာတစ်ခုတော့ ရှိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ တခြားမဟုတ် လန်ဒန်ကို ပလိပ်ရောဂါဆိုးကြီး နှိပ်စက်နေချိန်ကာလမှာ ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် ကလောင်တံတစ်ချောင်းကိုင်ပြီး ကဗျာတွေ ရေးဖွဲ့စပ်ဆိုနေတယ် ဆိုတာပါပဲ။

Venus and Adonis ဆိုတာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပထမဆုံး ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့ရတဲ့ ကဗျာပါ။ အချစ်နတ်ဘုရားမနဲ့ ရှက်တတ်တဲ့လုလင်ပျိုလေးတစ်ဦးတို့ရဲ့ ဆွတ်ပျံ့ကြေကွဲဖွယ်အချစ်ဇာတ်လမ်းကို ပြဇာတ်ဆရာကြီးက ကဗျာစပ်ဆိုထား

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် ဇာတ်လမ်းကတော့ သူ့ရဲ့ကိုယ်ပိုင်မဟုတ်ပါဘူး။ ရောမကဗျာဆရာ အိုဗစ်ရဲ့ဇာတ်လမ်းကိုယူပြီး ကဗျာစပ်ဆိုထားတာပါ။ ပွဲဦးထွက်ကဗျာက မေတ္တာဘွဲ့ဖြစ်ပေမယ့် နောက်ရေးတဲ့ကဗျာကတော့ နာမည်ကျော် ထရီဂျန်စစ်ပွဲအကြောင်း စပ်ဆိုထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံးကို ထုတ်ဝေခဲ့သူကတော့ ရစ်ချတ်ဖီးလ်ဖြစ်ပြီး စတုရန်းဖွဲ့မြို့ဇာတိ ပုံနှိပ်စက်သမားတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံးကို ရှိတ်စပီးယားက ဆောက်သမိပတန် မျူးမတ်ကြီးအတွက် ရည်ညွှန်းစပ်ဆိုခဲ့တာပါ။ အဲဒီမျူးမတ်ကြီးဟာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ကဗျာများကို သဘောတွေ့ခဲ့ပြီး သူ့ရဲ့အုပ်ထိန်းသူဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ လိုအပ်တဲ့ငွေကြေးမှန်သမျှ ဆောက်သမိပတန် မြို့စားကြီးက ထုတ်ပေးခဲ့တာကြောင့် ရှိတ်စပီးယားဟာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် ဘာတစ်ခုမှ လုပ်စရာ ကိုင်စရာမလိုဘဲ အချိန်တိုင်း စာရေးခြင်းနဲ့ ကုန်လွန်စေခဲ့ပါတယ်။

‘ကံဆိုးမိုးမှောင်ကျမှုဟာ တစ်ယောက်တည်း မလာဘူး’ ဆိုသလို ဇာတာစန်းလက်တက်ပြီး ကြမ္မာကောင်းနဲ့ကြံ့ကြိုက်ခြင်းဟာလည်း ဆုံမိရင် ဆက်တိုက်ဆိုသလို ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် ဆောက်သမိပတန် မျူးမတ်ကြီးရဲ့ အားပေးစောင့်ရှောက်မှုကိုခံယူခဲ့ရပြီးတဲ့နောက် သူ့ရဲ့ကဗျာများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမယ့်သူ ပေါ်ပေါက်လာပါတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ရွှေမြို့တော်လန်ဒန်ရဲ့ ထင်ရှားတဲ့ ထုတ်ဝေသူ ဂျွန်ဟာရီဆန်ဖြစ်ပြီး သူက ပထမထုတ်ဝေသူထံက ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံးကို ဝယ်ယူခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုနဲ့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ အောင်မြင်ကျော်ကြားမှုဟာ ထင်ရှားသထက် ထင်ရှားလာပါတော့တယ်။ နဂိုတုန်းက ပြဇာတ်ရေးဆရာတစ်ယောက် သက်သက်သာဖြစ်ပေမယ့် နောက်ပိုင်းမှာတော့ ကဗျာဆရာ အဖြစ်ပါ ထင်ရှားလာပါတယ်။

တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ရှိတ်စပီးယားဟာ ဆွန်းနက်(ကဗျာ)များကို စတင်ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ ဆွန်းနက်ဆိုတာ စာကြောင်း ၁၄ ကြောင်းပါ ကဗျာပုံစံကမ်းမျိုးဖြစ်ပြီး သူ့ရဲ့ ကာရန်ချိတ်ပုံက နည်းနည်းရှုပ်ထွေးပါတယ်။ သာမန်ကဗျာတွေလို

၁၅၆၀ ပြည့်နှစ်များကာလမှာ ရှိတ်စပီးယားတို့လို လူလတ်တန်းစားတွေအတွက် စားစရာ စားပွဲပေါ်မှာ အသင့်ရှိ၊ နေစရာ ခေါင်မိုး(အိမ်သေး)လေးတစ်လုံးရှိ၊ အလုပ်ကလေးလည်း ဣန္ဒြေမပျက်အောင်ရှိဆိုရင် တော်တော်လေး ငြိမ်းချမ်း ဖူလုံနေကြပါပြီ။ အလွန်မတန် ငြိမ်းချမ်းငြိမ်းသက်တဲ့ ခေတ်ကာလလေးဆိုပါတော့။ အုပ်စိုးသူအနေအထားကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင်တော့ ရှိတ်စပီးယားကိုမွေးတဲ့နှစ်မှာ ပထမ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီး နန်းစံသက် ခြောက်နှစ်ရှိပါပြီ။ အဲဒီအချိန်မှာ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးရဲ့ သက်တော်က (၃၁) နှစ်ရှိပြီဖြစ်ပြီး စစ်မက်တိုက်ခိုက် တာမျိုး၊ နယ်ချဲ့တာမျိုးကိုလည်း လုံးဝလိုလားတော် မမူပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဘုရင်မ ကြီးလက်ထက်မှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးအရသာကို အပြည့် အဝခံစားခဲ့ကြရပြီး တစ်တိုင်းပြည်လုံးလည်း ချမ်းသာကြွယ်ဝခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပထမ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးကို ဘုရားသခင်က ကောင်းချီးပေး စောင့်ရှောက်တဲ့ ဘုရင်မကြီးလို့ ခေါ်ဝေါ်ကြပါတယ်။

ဒါ့အပြင် ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်များဆိုတာက ရှာဖွေတွေ့ရှိမှုအသစ်တွေနဲ့ စိတ်ကူး စိတ်သန်းအသစ်တွေ ပေါ်ထွက်လာတဲ့ကာလလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၅၁၉ ခုနှစ် မှာ ဖာဒီနန်မက်ဂီလန်လိုအမည်ရတဲ့ ပေါ်တူဂီလူမျိုး နယ်မြေသစ် စွန့်စားရှာဖွေသူ တစ်ဦးဟာ ကမ္ဘာတစ်ပတ် ရွက်လွင့်ခရီးနှင့်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့ခရီးစဉ်ဟာ အဲဒီအချိန် အဲဒီကာလမှာ သွားရတာဖြစ်လို့ စုစုပေါင်း သုံးနှစ်တိတိ ကြာမြင့်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါမျိုး အရင်က မလုပ်ခဲ့ဖူးပါဘူး။

မဟုတ်တာကြောင့် ဆွန်းနက်ဆိုပြီး နာမည်သီးသန့်ပေးထားတာပါ။ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ ဆွန်းနက်ကဗျာတော်တော်များများဟာ လျှို့ဝှက်ဆန်းပြားလွန်းလှ တဲ့ မဖုရား ဧကရီတစ်ယောက်အကြောင်းကို ရေးဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သို့သော် လည်း အဲဒီလျှို့ဝှက်ဆန်းပြား မဖုရားအလှဧကရီ ဘယ်သူလဲဆိုတာတော့ ဒီကနေ့ ခေတ်အထိ ဘယ်သူမှ မသိနိုင်ခဲ့ကြပါဘူး။

အဲဒီ မဖုရားဧကရီဟာ တကယ့်သက်ရှိလား၊ လူ့ဘဝမှာ အမှန်တကယ် တည်ရှိခဲ့တာလား၊ ဒါမှမဟုတ် ရိုတ်စပီးယားရဲ့ စိတ်ကူးအိပ်မက် ဖန်ဆင်းမှုသာ ဖြစ်ပြီး လက်တွေ့ဘဝ လူ့လောကမှာ အမှန်တကယ်မတည်ရှိဘူးလား... စတာ စတာတွေရဲ့အဖြေကိုတော့ ဘယ်သူမှ တိတိကျကျ ပြောဆိုဖြေကြားခြင်း မပြုနိုင် ကြပါ။ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ ဘဝအတွေ့အကြုံတွေဟာ သူစပ်ဆိုခဲ့တဲ့ ဆွန်းနက်ကဗျာ များမှာ ဘယ်လောက် နီးနီးစပ်စပ် ရောင်ပြန်ဟပ်နေသလဲဆိုတာကို နှောင်းခေတ် ပညာရှင်များက စူးစမ်းတွေးတောခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီနှစ်တွေအတောအတွင်းမှာ

ရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် ဆွန်းနက်ကဗျာပေါင်း ၁၅၄ ပုဒ် ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ သူ့အသက် ၄၅ နှစ်အရွယ်မှာ အဲဒီဆွန်းနက်ကဗျာတွေကိုစုပေါင်းပြီး ပေါင်းချုပ် စာအုပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဆွန်းနက်ကဗျာပေါင်းချုပ်စာအုပ်ဟာ ကနေ့ထက် တိုင် အကြိမ်ကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနေရဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၁၅၉၄ ခုနှစ်ရဲ့ နွေဦးပေါက်ကာလမှာ လန်ဒန်မြို့တော်ရဲ့ ပြဇာတ်ရုံများ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါတယ်။ သရုပ်ဆောင်တွေ မြို့တော်ဆီ ပြန်လာကြပါပြီ။ ပြဇာတ်အဖွဲ့ဟောင်းတွေ ပြန်စုမိကြသလို အဖွဲ့သစ်တွေကိုလည်း တည်ထောင် ကြပါတယ်။ ပလိပ်ရောဂါဒဏ်ကြောင့် မြို့ပျက်ကြီးလိုဖြစ်ကာ ဟောင်းလောင်း ဖြစ်နေတဲ့ပြဇာတ်ရုံတွေနဲ့ လန်ဒန်ရွှေမြို့တော်ဟာ နှစ်နှစ်ကြာ ကျိုးနဲ့ဖုတ်ဖုတ် ဖြစ်ခဲ့ရပြီးတဲ့နောက် ဆိုင်းသံ၊ ဗုံသံတည်ညံ့နဲ့ ပြန်ဖြစ်လာတာကြောင့် မြို့တော်သူ မြို့တော်သားတွေ စိတ်လှုပ်ရှား အားတက်ခဲ့ကြရပြန်ပါတယ်။

ဒီလိုအနေအထားမှာ ပြဇာတ်ဝိဒူကြီး ဝီလျံရှိတ်စပီးယားတစ်ယောက် ရွှေမြို့တော်ကြီးနဲ့ ဝေးရာမှာ ဘေးခွာပြီး မနေနိုင်တော့ပါဘူး။

အခန်း (၆)

ချိန်ဘာလိန်ပြဇာတ်အဖွဲ့

လန်ဒန်ရောက်တော့ ရှိတ်စပီးယားဟာ လော့ဒ်ချိန်ဘာလိန် ပြဇာတ်အဖွဲ့နဲ့ အဆက်အသွယ်ရပါတယ်။ သူ့ကဗျာလင်္ကာတွေအတွက်ရတဲ့ ဉာဏ်ပူဇော်ခနဲ့ ရှိတ်စပီးယား အဲဒီပြဇာတ်အဖွဲ့ရဲ့ ပူးတွဲပိုင်ရှင်ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ဇာတ်ညွှန်းတွေ၊ ဇာတ်ဝတ်ဇာတ်စားတွေ၊ ဆက်တင်အခမ်းအနားတွေအတွက် ကုန်ကျစရိတ်တွေကို ရှိတ်စပီးယားကကျခံပြီး အပြန်အလှန်အနေနဲ့ လက်မှတ်ရောင်းရငွေထဲက အမြတ်တချို့တစ်ဝက်ကို သူရပါတယ်။ ပြဇာတ်တွေကိုတော့ ဇာတ်ရုံမှာခင်းကျင်းပြသပြီး တစ်ခါတစ်ရံမှာတော့ ဘုရင်မကြီး ကြည့်ရှုဖို့ နန်းတော်မှာ ကပြရပါတယ်။

ဒီလိုနဲ့ ရှိတ်စပီးယားဟာ အနုပညာ၊ အတတ်ပညာနဲ့ ပြဇာတ်လုပ်ငန်းမှာ ခြေစုံပစ်ဝင်ခဲ့ပါတော့တယ်။ အဲဒီအချိန်ကစလို့ ရှိတ်စပီးယားဟာ သူ့ရဲ့အလုပ်သက်တမ်းတစ်လျှောက် အဲဒီသရုပ်ဆောင်အုပ်စုတွေနဲ့ပဲ အတူရှိနေပါတော့တယ်။ အဲဒါ စုစုပေါင်း အနှစ်နှစ်ဆယ်နီးပါးပါ။

အဲဒီအချိန်မှာပဲ ရှိတ်စပီးယား သူ့ရဲ့ အစောပိုင်း အကောင်းဆုံး ပြဇာတ်တွေကို ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ အလွမ်းအဆွေးဇာတ်၊ 'ရိုမီယိုဂျူးလီယက်'နဲ့ အသောဇာတ် 'ဂီမာန်ညချမ်း အိပ်မက်ဆန်း' နှစ်ပုဒ်ဟာ အကျော်ကြားဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်စုစလုံး မေတ္တာဖွဲ့ဇာတ်လမ်းတွေဖြစ်ပြီး ကဗျာသွားနဲ့ ရေးဖွဲ့ခဲ့တာပါ။

ရိုမီယိုနဲ့ ဂျူးလီယက်ဟာ ချစ်ကံခေရာသူနှစ်ဦးရဲ့အဆွေးနဲ့ ဇာတ်သိမ်းရမှု

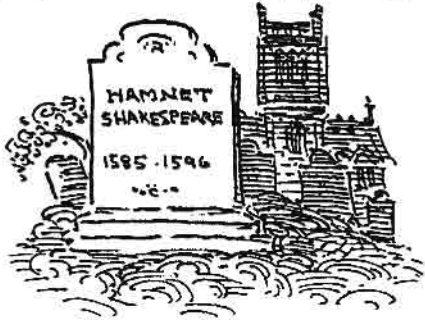
ကို ဖွဲ့နွဲ့ထားတာဖြစ်ပါတယ်။ ဂီမာန်ညချမ်း အိပ်မက်ဆန်းကတော့ စိတ်ကူးယဉ်စရာ အလှည့်အပြောင်းနဲ့ အချစ်ဇာတ်လမ်းဖြစ်ပါတယ်။ နွေရာသီရဲ့ ညတစ်ညမှာ ချစ်သူနှစ်ဦးဟာ တောအုပ်စောင့်နတ်မိမောင်မယ်များရဲ့ မန္တန်နဲ့ ပြုစားခြင်းကိုခံခဲ့ကြရပါတယ်။ ခပ်ရှုပ်ရှုပ်ဇာတ်အိမ်ဇာတ်ကွက်ထဲမှာ ဘာမဟုတ်တာနဲ့ အငြင်းပွားလေ့ရှိတဲ့ နတ်ဘုရင်နဲ့ မိဖုရားရယ်၊ ကျီစယ်တတ်တဲ့ နတ်သူငယ်လေးပတ်ရယ်၊ အချစ်ဆေးရည်တွေရယ်၊ နောက်ပြီးတော့ မှော်အတတ်ဆန်းကြောင့် မြည်းဘဝ ရောက်သွားရတဲ့ လူတစ်ယောက်ရယ် ပါဝင်ကြပါတယ်။

(ဒီလိုနဲ့) ၁၅၉၄ ခုနှစ်က ၁၅၉၆ ခုနှစ် အထိ အောင်မြင်မှုတွေ တသီတတန်းကြီး ရလာခဲ့ပါတယ်။ ၁၅၉၆ ခုနှစ်နွေရာသီမှာတော့ ရှိတ်စပီးယားနဲ့ လော့ဒ်ချိန်ဘာလိန်ပြဇာတ်အဖွဲ့ဟာ လန်ဒန်တောင်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသကို ခရီးနှင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီလို အလုပ်များပြီး ပျော်စရာကောင်းတဲ့ အချိန်မှာမှ စိတ်မကောင်းစရာ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ အသက် (၁၁) နှစ်

အရွယ်သား ဟင်းနက် ကွယ်လွန်ခဲ့ရခြင်းပါပဲ။ ရှိတ်စပီးယားဟာ ဇနီးနဲ့ ကလေးများနဲ့ ခွဲနေခဲ့ရတာ တော်တော်လေးကြာခဲ့ပါပြီ။ တစ်နှစ်မှ တစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ်သာ မိသားစုထံ ပြန်ရောက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မိသားစုကိုတော့ အမြဲစောင့်ရှောက်လျက်

ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သား ဟင်းနက်ရဲ့ ကွယ်လွန်ခြင်းဟာ သူ့အတွက် ဆိုးဆိုး ရွားရွား ထိုးနှက်ချက်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဟင်းနက်ဆုံးပြီး နောက်ပိုင်း ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်တော်တော်များများ ဟာ စိတ်နှလုံးပူဆွေးစရာတွေ တမ်းတမှုတွေနဲ့ ပြည့်နှက်လို့လာခဲ့ပါတော့တယ်။ မိသားစုကိုချန်ရစ်ခဲ့ရတဲ့အတွက် ရှိတ်စပီးယား နောင်တရနေသလား မေးစရာပါ။

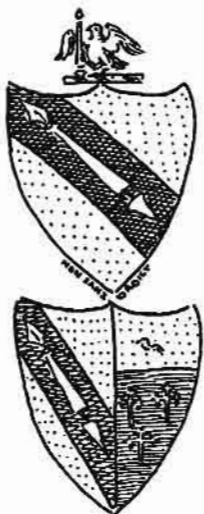
ရှိတ်စပီးယား ငွေကြေးပြည့်စုံချိန်ကျမှ ဟင်းနက်ကွယ်လွန်သွားခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်တစ်နှစ် နွေဦးရာသီမှာတော့ သူ့မိသားစုအတွက် အိမ်လှလှလေး တစ်လုံး ရှိတ်စပီးယားဝယ်ပေးနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အိမ်ရဲ့အမည်က 'နေရာသစ်' ဖြစ်ပြီး စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့ ချာပယ်လမ်းမှာ တည်ရှိပါတယ်။ အုတ်နဲ့သစ်များနဲ့ တည်ဆောက် ထားတဲ့ အဲဒီအိမ်ဟာ (စတုရက်ဖို့ဒ်)မြို့မှာတော့ ဒုတိယအကြီးဆုံးပါ။ ဒီအိမ်ကို ပိုက်ဆံတော်တော်များများပေးပြီး ရှိတ်စပီးယား ဝယ်ခဲ့ရတာပါ။ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ နှစ်သက်စရာကောင်းလှတဲ့ ဒီအိမ်သစ်မှာ သားငယ် ဟင်းနက်နေဖို့ ကံမပါတာက တော့ စိတ်ထိခိုက်ကြေကွဲဖွယ် ဖြစ်ပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားဟာ ဖခင်ဖြစ်သူကိုလည်း ကူညီစောင့်ရှောက်ခဲ့ပါတယ်။ (သူ့ဖခင်) ဂျွန်ရှိတ်စပီးယားက မျိုးရိုးအဆောင်အယောင်တံဆိပ်အမှတ်အသား လိုချင်ပါတယ်။ ဒီလိုတံဆိပ်အမှတ်အသားဆိုတာက လူနေမှုအဆင့်အတန်းကို ပြသတဲ့ အဆောင်အယောင်ပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်ဟာ လူကြီးလူကောင်းပါလို့ အဓိပ္ပာယ်ရပါတယ်။ သူ့ဖခင်အဆောင်အယောင်အမှတ်တံဆိပ် လျှောက်ထားနိုင်ဖို့ သူ့ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါတယ်။

ဒါကြောင့် (ဖခင်ကြီး) ဂျွန်ရှိတ်စပီးယား အဆောင်အယောင် အမှတ်တံဆိပ်ကိုင်ဆောင်ထားရှိရန် ရခဲ့ပါတယ်။

မျိုးရိုးအဆောင်အယောင် အမှတ်တံဆိပ်

ရှိတ်စပီးယားတို့ခေတ် အင်္ဂလန်မှာဆိုတာက ငွေကြေးချမ်းသာရုံနဲ့တင် (လူရာဝင်ဖို့) မလုံလောက်ပါဘူး။ လူ့အလွှာမှာ လူရာဝင်ချင်၊ အပေါ်ရောက်ချင် (move up) ကြပါတယ်။ (လူ့အလွှာမှာဂုဏ်ရှိန်မြင့်ဖို့ အဲ့ဒီခေတ်က လူတွေ အဆောင်အယောင်အမှတ်တံဆိပ် လိုချင်ကြတာပါ။) သူတို့ကိုယ်သူတို့လူကြီးလူကောင်းလို့ အထင်ခံချင်ကြပါတယ်။ အဲ့ဒီလိုအထင်ခံရဖို့အတွက် နည်းလမ်းတစ်ခုကတော့ မျိုးရိုးအဆောင်အယောင်အမှတ်တံဆိပ် တစ်ခုရယူဖို့ပါပဲ။ အဲ့ဒီမျိုးရိုး အဆောင်အယောင်အမှတ်တံဆိပ်ဆိုတာ ခိုင်းလိုပုံသဏ္ဍာန်ရှိပြီး မိသားစုဆောင်ပုဒ် တစ်ခုပါရှိပါတယ်။ ရှိတ်စပီးယားမိသားစုရဲ့ တံဆိပ်အမှတ်အသားမှာ ပါရှိတဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ အင်္ဂလိပ်လို "Not Without Right" လို့ အဓိပ္ပာယ်ရပြီး ရေးထိုးထားတာက လက်တင်ဘာသာစကားနဲ့ပါ။ မိသားစုနောက်ခံအနေအထားနဲ့ မြင့်မြတ်ကောင်းမွန်တဲ့ လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ်မှာ အခြေခံမှုတည်ပြီး မျိုးရိုးအဆောင် အယောင်အမှတ်တံဆိပ်တစ်ခုကို ခွင့်ပြုလေ့ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တစ်ခါတလေမှာတော့ (အဲ့ဒီမျိုးရိုးအဆောင်အယောင်အမှတ်တံဆိပ်ကို) ပိုက်ဆံနဲ့ ဈေးကြီးပေးဝယ်တာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။)

ဒီလိုမျိုးရိုးအဆောင်အယောင်အမှတ်တံဆိပ်တစ်ခုကို ပေးအပ်ချီးမြှင့်ခွင့်ပြုခြင်း ခံလိုက်ရပြီဆိုရင် ပျန်ရှိတ်စပီးယားအနေနဲ့ သေတမ်းစာထဲမှာထည့်ပြီး နောက်နောင် ရှိတ်စပီးယားမျိုးဆက်တွေကို လက်ဆင့်ကမ်းအမွေပေးလို့ရပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဇနီး အန်းနဲ့ သူ့ကလေးတွေ အိမ်သစ်မှာ နေသားကျနေချိန်မှာပဲ သူ့ရဲ့ဇာတ်အဖွဲ့ကတော့ ပြဇာတ်ရုံကနေ မောင်းထုတ်ခြင်း ခံခဲ့ရပါတယ်။ ပြဇာတ်ရုံတည်ရှိတဲ့မြေရဲ့ပိုင်ရှင်က ဈေးအများကြီးတိုးတောင်းခဲ့တာပါ။

ဒီလိုတိုးတောင်းတာ တရားမျှတမှုမရှိပါ။ (ရှိတ်စပီးယားရဲ့) ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့က ငှားရမ်းခ မှန်မှန်ပေးခဲ့လို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့အနေနဲ့ ပြဇာတ်ရုံကို ပိုင်ပေးမယ့် (ပြဇာတ်ရုံဆောက်ထားတဲ့) မြေကိုတော့မပိုင်ပါ။ ဒါကြောင့် ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့ဟာ မြေပိုင်ရှင်နဲ့ သဘောတူညီမှုတစ်ခုရဖို့ ကြိုးစားခဲ့ကြပါတယ်။ ကြာနိုင်သမျှ ကြာအောင်လည်း အချိန်ဆွဲခဲ့ကြပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ မြေပိုင်ရှင်ကတော့ သဘောထား မပြောင်းခဲ့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် သရုပ်ဆောင်တွေဟာ သူတို့ဇာတ်ဝတ်ဇာတ်စားတွေ၊ ဇာတ်ခုံနောက်ခံရှုမျှော်ခင်း သရုပ်ဖော်ကားတွေကို ထုပ်ပိုးပြီး အနားမှာရှိတဲ့ Curtain ဆိုတဲ့ ဇာတ်ရုံထဲ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြရပါတော့တယ်။ ဒီလိုပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြရတဲ့အတွက် သူတို့ တော်တော့ကို စိတ်ဆင်းရဲခဲ့ကြရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုအနေအထားမှာတော့ မပြောင်းမဖြစ် ပြောင်းကိုပြောင်းကြရမှာပါ။

ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဇာတ်အဖွဲ့သားတွေအနေနဲ့ ပြဇာတ်ရုံတစ်ခုတည်းကို ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပြဇာတ်ရုံအသစ်ဆောက်ပြီး (တခြားအဖွဲ့တစ်ခုနဲ့) ဇာတ်ထုပ်တွေကပြခဲ့တဲ့ ဂျိမ်းစ်ဘာဘိတ်ချ်ဟာ ၁၅၉၇ ခုနှစ်မှာ ကွယ်လွန်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့သားကလည်း သူ့အဖေခြေရာနင်းပြီး ဇာတ်ထုပ်တွေ ဆက်လက် ကပြစေခဲ့ပါတယ်။ ဝီလျံရှိတ်စပီးယားကတော့ အောင်မြင်ကျော်ကြားတဲ့ ပြဇာတ်တွေကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖန်တီးခဲ့ပါတယ်။ တချို့ဟာ အလွန်လူကြိုက်များတဲ့အကြောင်း အရာတွေကို ပြဇာတ်ဖွဲ့ထားတာပါ။

၁၅၉၄ ခုနှစ်မှာ သူမကိုအဆိပ်ခတ်ဖို့ ကြိုးစားတယ်ဆိုပြီး ဘုရင်မကြီးရဲ့ သမားတော် အစွပ်စွဲခံခဲ့ရပါတယ်။ သူ့ကိုလမ်းမပေါ်ဆွဲချပြီး လှောင်ပြောင်ရယ်မောနေကြတဲ့ လူအုပ်ရှေ့မှာပဲ သတ်ပစ်ခဲ့ပါတယ်။ (ဘုရင်မရဲ့) သမားတော်က ဂျူးလူမျိုးပါ။ သူ့ဒီလိုရက်ရက်စက်စက် အသတ်ခံလိုက်ရတာက ရှိတ်စပီးယားကို 'The Merchant of Venice' ဆိုတဲ့ ပြဇာတ်ကို ရေးဖို့စေ့ဆော်မှုပေးခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီပြဇာတ်ထဲမှာ လူငယ်တစ်ဦးဟာ ရှိုင်းလော့အမည်ရ ဂျူးငွေတိုးချေးသမားတစ်ဦးထံက ပိုက်ဆံချေးပါတယ်။ တကယ်လို့ ငွေပြန်မဆပ်နိုင်ခဲ့ရင် အဲဒီလူငယ်ဟာ သူ့ရဲ့အသားတစ်ပေါင်ကိုပေးဖို့ ရှိုင်းလော့က တောင်းဆိုပါတယ်။ (ပြဇာတ်ထဲမှာ) ရှိုင်းလော့ကို လောဘကြီးပြီး ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ကာ အကြင်နာ ကင်းမဲ့သူ အဖြစ် ပုံဖော်ထားပါတယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းကတော့ ဂျူးတွေဟာ အဲဒီလိုချည်းပဲလို့ လူအများက ယုံကြည်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့

ရှိတ်စပီးယားကတော့ ရှိုင်းလော့မှာ အပြစ်အနာအဆာတွေရှိသော်ငြားလည်း သူဟာ ကျန်တခြားသူတွေလိုပဲ လူသားတစ်ဦးသာဖြစ်ကြောင်း ပရိသတ်ကို တင်ဆက်ပြသခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ အဲဒီအချိန်တုန်းကတော့ တစ်စုံတစ်ရာအသစ်အဆန်း ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ (အဲဒီပြဇာတ်ထဲက) ကျော်ကြားလှတဲ့ဇာတ်ဝင်စကားတစ်ခုမှာ ရှိုင်းလော့က “ကျုပ်ဟာ ဂျူးတစ်ယောက်ပါ။ ခင်ဗျားတို့အပ်နဲ့ထိုးရင် ကျုပ်တို့ သွေးထွက်တယ် မဟုတ်လား။ ခင်ဗျားတို့ ကလိထိုးရင် ကျုပ်တို့ရယ်တယ်မဟုတ်လား။ ခင်ဗျားတို့ အဆိပ်ခတ်ရင် ကျုပ်တို့သေမှာမဟုတ်လား။ နောက် ခင်ဗျားတို့မှားရင် ရော ကျုပ်တို့လက်တို့ မပြန်သင့်ဘူးလား” ဆိုပြီး ပြောခဲ့ပါတယ်။

သူ့ရဲ့ တခြားဇာတ်ကောင်တွေဟာလည်း အစောပိုင်းတုန်းကတော့ ကောင်းပါတယ်။ (အဲဒီ) တော်ဖြောင့် မှန်ကန်တဲ့ မြို့ကြီးသားတွေဟာ (နောက်ပိုင်းမှာတော့) ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်တာ၊ မတော်မတရားလုပ်တာမျိုးတွေကို တွေ့လာရပါတယ်။ ရှိုတ်စပီးယားဟာ ပရိသတ်ကို နောက်တစ်ကြိမ်ထပ်ပြီးတော့ လူ့ဘဝမှာ ဘယ်အရာမှ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနဲ့ ရိုးရိုးဖြောင့်ဖြောင့်မရှိဘူးဆိုတာကို ထုတ်ဖော်ပြသခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်လောက်မှာပဲ ရှိုတ်စပီးယားဟာ ပျော့ညံ့တဲ့ရှင်ဘုရင် စတုတ္ထမြောက် ဟင်နရီ၊ သူ့ရဲ့သားဆိုး မင်းသား ဟာရီတို့အကြောင်း ပြဇာတ်တသိ တတန်းကြီးနဲ့ အင်္ဂလိပ်ရာဇဝင်ဘက် နောက်တစ်ကြိမ် လှည့်ခဲ့ပြန်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီပြဇာတ်တွေထဲမှာ စိတ်ဝင်စားစရာအကောင်းဆုံး ဇာတ်ကောင်ကတော့ ဘုရင်လည်းမဟုတ်၊ မင်းသားလည်း မဟုတ်ပါ။ ဂျွန်ဖားစတပ်ဖ်လို့ အမည်ရတဲ့ မုသားဆိုတတ်သော၊ လိမ်လည်လှည့်စားတတ်သော၊ အရက်မူး

မျိုးမတ် အိုကြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဖားစတပ်ဖ်ဟာ ရှိတ်စပီးယား ဖန်ဆင်းခဲ့တာတွေ အနက် ဟာသဇာတ်ကောင်စရိုက်အပြောင်မြောက်ဆုံးလို့ (အကဲခတ်တွေက) သုံးသပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဖားစတပ်ဖ်ကတစ်ဆင့် ရှိတ်စပီးယားဟာ အလွန်လေးနက်တဲ့ စိတ်ကူးအတွေးအခေါ်တွေကို ရယ်စရာတွေနဲ့ ထွေးပတ်တင်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒဏ္ဍာရီသဘောမျိုး ပြောကြတာကတော့ အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီးဟာ ဖားစတပ်ဖ်ရဲ့ဇာတ်ကောင်စရိုက်ကို အလွန်နှစ်ခြိုက်တာကြောင့် သူ့အကြောင်းကို ချည်း ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်သပ်သပ်ရေးဖို့ ရှိတ်စပီးယားကို မိန့်ကြားခဲ့တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ သူ(ရှိတ်စပီးယား)ကလည်း လိုက်နာခဲ့ပါတယ်။

‘အပျော်ကြီးသော ဝင်ဆာဇနီးများ’ (The Merry Wives of Windsor) ဆိုတဲ့ပြဇာတ်မှာ ဖားစတပ်ဖ်က တစ်ချိန်တည်းမှာ အိမ်ထောင်သည် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးနဲ့ ချစ်စခန်းဖွင့်ပါတယ်။ ဒါမျိုးမှာ ရှိတ်စပီးယားဟာ နာမည်ကြီးတဲ့အတိုင်း အဲဒီပြဇာတ်ထဲမှာ ခပ်ကြမ်းကြမ်းဟာသတွေ အများကြီးပါပါတယ်။ အမျိုးသမီးတွေက ဖားစတပ်ဖ် အကြံအဖန်လုပ်ရှုပ်တာကို သိသွားပြီးတဲ့နောက် သူ့ကို ပြစ်ဒဏ်ပေးကြပါတယ်။ သူ့ကို အဝတ်အစားဝတ်ထားရက်ကြီး

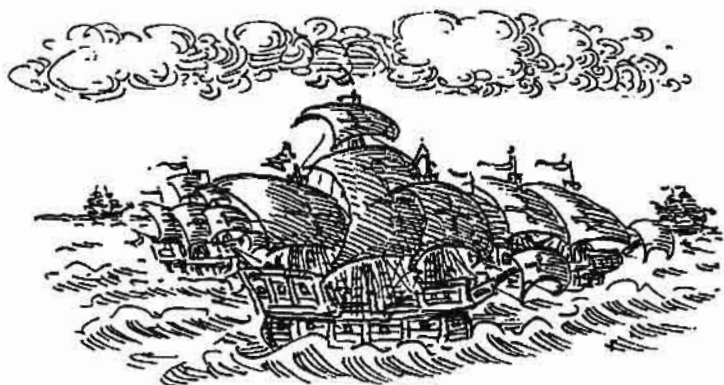
အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

၆၉

နဲ့ မြစ်ထဲပစ်ချခဲ့ကြပါတယ်။ အဘွားကြီးတစ်ယောက်လိုလည်း ဝတ်စားဆင်ယင်
စေခဲ့ပါတယ်။ တစ္ဆေသရဲတွေလို၊ မှင်စာနတ်ဆိုးတွေလို ဝတ်စားထားတဲ့ကလေးတွေ
ကလည်း တောအုပ်တစ်ခုထဲမှာ သူ့ကို လိုက်ဖမ်းကြပါတယ်။ နောက်ဆုံးမှာတော့
ဖားစတပ်ဖ်ဟာ သူ့ရဲ့အကျင့်ဆိုးတွေကို ပြင်လိုက်ပါတော့တယ်။

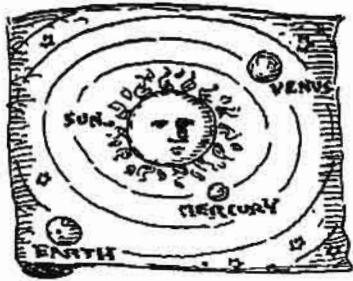
ရှိတ်စပီးယားဟာ စိတ်လှုပ်ရှားစရာကောင်းတဲ့ ဇာတ်လမ်းတွေကို ရေးတဲ့
နေရာမှာ တစ်ဖက်ကမ်းခတ်သူဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒီနောက် ၁၅၉၈ ခုနှစ် ဆောင်း
ရာသီမှာတော့ ချိန်ဘာလိန်ဇာတ်အဖွဲ့သားတွေဟာ ရဲရင့်တဲ့အပြုအမူတစ်ခုကို
သူတို့ကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်ခဲ့ကြကာ လန်ဒန်မြို့တော်ကြီးကို အံ့အားသင့်
သွားစေခဲ့ပါတယ်။

၁၅၁၄ ခုနှစ်မှာ နီကိုလတ် ကိုပါနီးကပ်ဆိုတဲ့ ပိုလန်လူမျိုး နက္ခတ်ပညာရှင် တစ်ဦးက နေမင်းကြီးဟာ ဒီစကြဝဠာရဲ့ အလယ်ဗဟိုမှာရှိတယ်ဆိုတဲ့ အယူအဆ ကို စတင်တင်ပြခဲ့ပါတယ်။ ဒီအရင်ကလူတွေယုံကြည်နေတာက ကမ္ဘာမြေကြီးဟာ နေမင်းကြီးနဲ့အတူ စကြဝဠာရဲ့အလယ်ဗဟိုမှာရှိပြီး ဂြိုဟ်တွေက နေနဲ့ ကမ္ဘာမြေကြီး ကို ဗဟိုချက်ပြုလည်ပတ်နေတယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆထားကြတာပါ။

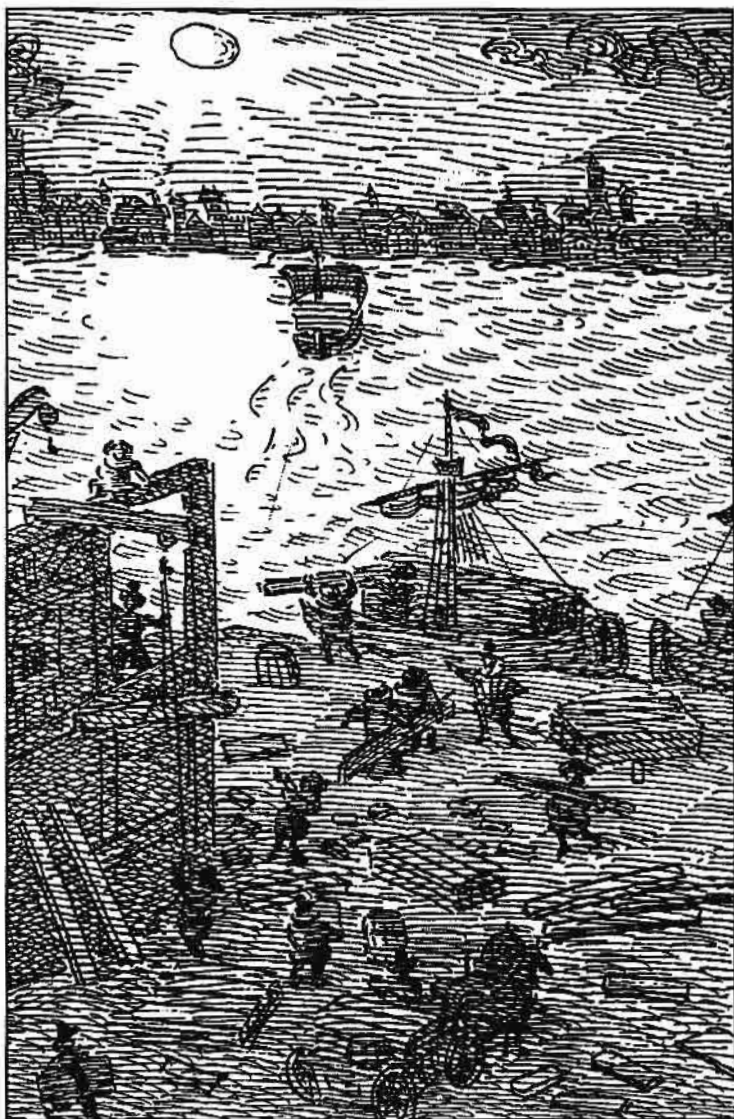
အဲဒီအချိန်တုန်းက ဥရောပတစ်ဝန်းမှာရှိတဲ့ အနုပညာရှင်တွေ အထူး သဖြင့် အီတလီနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ ပန်းချီပန်းပုဆရာတွေဟာ သူတို့ရဲ့ အကောင်းဆုံး အနုပညာလက်ရာတွေကို ရေးဆွဲထုလုပ်နေကြပါတယ်။ ကမ္ဘာက အံ့အားသင့်ရ မယ့်၊ ကမ္ဘာက အလေးထားရမယ့်၊ နောင်ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာတဲ့အထိ ကမ္ဘာက အမြတ်တနိုးထားရမယ့် အနုပညာလက်ရာတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၄၀၀ ပြည့်နှစ်များမှာ ပုံနှိပ်စက် စပေါ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စာအုပ်စာတမ်းအမြောက် အမြား ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ပုံနှိပ်စက်မပေါ်ခင်ကဆိုရင် စာအုပ်ဆိုတာ လက်ရေးနဲ့ကူးယူပြီးမှ တစ်နေရာကတစ်နေရာကို ဖြန့်ရတာမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အခု

ပုံနှိပ်စက်ပေါ်လာတဲ့အတွက်ကြောင့် စာအုပ်ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချိဖို့ အများ ကြီး လွယ်ကူချောမွေ့သွားပါပြီ။ ပုံနှိပ် စက်ရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့် လူတွေဟာ စာပို ဖတ်လာနိုင်ပါတယ်။ စာပိုရေးလာနိုင်ပါ တယ်။ စာအုပ်စာပေ ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ် မှာ ပိုပြီး ယုံကြည်လာပါတယ်။

အခန်း (၇)
ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ရုံ

၁၅၉၈ ခုနှစ် ခရစ္စမတ်မတိုင်မီလေးမှာပဲ ရှိတ်စပီးယားနဲ့ သူ့ဇာတ်အဖွဲ့ သားတွေဟာ ဟာလာဟင်းလင်း ဖြစ်နေတဲ့ ဇာတ်ရုံမှာ စုရုံးခဲ့ကြပါတယ်။ (ဇာတ်ရုံဆောက်ထားတဲ့) မြေဟာ သူတို့ပိုင်မဟုတ်ပေမယ့် (ဇာတ်ရုံကတော့) ပျဉ်တစ်ချပ် ရိုက်သံတစ်ချောင်းက အစ သူတို့ဟာ ဖြစ်ပါတယ်။ အလုပ်သမားတွေဟာ လရောင်နဲ့ (သူတို့ရဲ့) ဇာတ်ရုံကြီးကို တစ်စစဖြစ်အောင် စဖျက်ကြပါတယ်။ နောက်ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အတွင်းမှာတော့ (ဇာတ်ရုံကြီးက) ဖြုတ်လာတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို တစ်ခုချင်းတစ်ခုချင်း မြစ်ကိုဖြတ်ပြီး သယ်ပါတယ်။ ရှိတ်ဒေသ အနားမှာရှိတဲ့ ဆောက်ဝပ်မှာ ဇာတ်ရုံသစ်ကြီးဆောက်ဖို့ (အဲဒီသယ်လာတဲ့) သစ်သားတွေကို သုံးပါတယ်။ ဇာတ်ရုံသစ်ကြီးကို သုံးလတည်းနဲ့ အပြီးတည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ရုံးဟောင်းကြီးကိုဖျက်ပြီး ရုံသစ်တစ်ခု ဆောက်လိုက်နိုင်တာပါ။ ဇာတ်ရုံကြီးကို လှပဆန်းကြယ်တဲ့ ခန်းဆီးလိုက်ကာတွေနဲ့ တန်ဆာဆင်ထားပြီး ကျောက်တိုင်ကြီးတွေလို့ထင်ရအောင် ဆေးခြယ်ထားတဲ့ သစ်သားတိုင်လုံးကြီးတွေနဲ့ အောက်ကခံထားပါတယ်။ ဇာတ်ရုံကြီးရဲ့ ထိပ်ဆုံးအဆင့် ကောင်းကင်ဘုံကိုတော့ တိမ်တောင် တိမ်လိပ်တွေ၊ နတ်သမီး၊ နတ်သားလေး တွေနဲ့ အလှဆင်ထားပါတယ်။ ဇာတ်ရုံရဲ့ပင်မအဆင့်မှာ မလွယ်ပေါက်ရှိပြီး သရုပ်ဆောင်တွေဟာ အဲဒီအပေါက်ကနေ ပဉ္စလက်အတတ်နဲ့လုပ်လိုက်သလို ပေါ်လိုက်ပျောက်လိုက်ဖြစ်နိုင်ကြပါတယ်။

ဇာတ်ရုံသစ်ဖွင့်ပွဲနေ့မှာတော့ ဂရိသူရဲကောင်း ဟာကြူလီအလံကို ဇာတ်ရုံထိပ်မှာ တလူလူ လွှင့်ထားခဲ့ပါတယ်။ ပြဇာတ်ကပြတဲ့ရက်တွေမှာတော့ ကွဲပြားတဲ့ အရောင်တွေနဲ့ အလံတွေဟာ (ဇာတ်ရုံထိပ်မှာ) လေနစားကြွားတလူလူဝေ

နေကြပါတယ်။ အလံအရောင်က အနက်ဆိုရင် အလွမ်းဇာတ်ဖြစ်ပြီး အဖြူဆိုရင် ဟာသနဲ့ အနီက ရာဇဝင်ပြဇာတ်ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီဇာတ်ရုံသစ်ကြီးရဲ့ နာမည်ကတော့ “ကမ္ဘာလုံး” ပါတဲ့။

ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ရုံ မီးလောင်ပျက်စီးခြင်း

၁၆၁၃ ခုနှစ်မှာ အဋ္ဌမ ဟင်နရီပြဇာတ် တင်ဆက်နေတုန်း အမြောက် ဆန်တစ်လုံး ပစ်ခတ်ပေါက်ခွဲခဲ့ရာကနေ ဇာတ်ရုံရဲ့ သက်ကယ်မိုးကို မီးပွားစင် ခဲ့ပါတယ်။ ပရိသတ်တွေနဲ့ သရုပ်ဆောင်တွေ ထွက်ပြေးခဲ့ကြရပါတယ်။ ဇာတ်ရုံကြီးတစ်ခုလုံးကို မီးတောက်မီးလျှံတွေက ဝါးမျိုခဲ့ပါတယ်။ ဘယ်သူမှ ဒဏ်ရာမရခဲ့ပေမယ့် ဇာတ်ရုံကြီးကတော့ ဒုတ်ဒုတ်ထိ ပြာကျပျက်စီးခဲ့ရပါသေး။ တစ်နှစ်အတွင်းမှာပဲ ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ရုံကြီးကို ပြန်ဆောက်ခဲ့ကြပါတယ်။

ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ရုံကြီးမှာ ပထမဆုံးတင်ဆက်ကပြခဲ့တဲ့ ပြဇာတ်များအနက် တစ်ခုကတော့ “ဂျူးလီယက်ဆီဇာ” ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးဟောင်းရောမရဲ့ ဩဇာ အာဏာအကြီးဆုံး ဧကရာဇ် ဘုရင်တစ်ပါးအကြောင်းပါ။ ဆီဇာရဲ့ အရင်းနှီးဆုံး မိတ်ဆွေတွေက သူ့ကိုလုပ်ကြံပြီး အာဏာသိမ်းဖို့ကြံစည်တဲ့ ဇာတ်လမ်း ဖြစ်ပါတယ်။ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ပြဇာတ်အမြောက်အမြားလိုပဲ ဂျူးလီယက်ဆီဇာဟာလည်း အာဏာဟာ ဘယ်လောက်ခံမခံစရာကောင်းပြီး၊ ဘယ်လောက် ကြောက်စရာ ကောင်းတယ်ဆိုတာကို သရုပ်ဖော်ပါတယ်။ အာဏာရဖို့ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဘယ်လောက်အထိ လုပ်ကြံတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့မျက်မြင်ပါပဲ။

ရိုတ်စပီးယားခေတ်တုန်းကလည်း (ထိုစဉ်က) ဘုရင်မကြီး အယ်လီဇဘက် ထံက အာဏာရယူဖို့ ကြံစည်မှုတစ်ခု ထပ်တူဖြစ်ပွားခဲ့ပါတယ်။ အယ်လီဇဘက် ဘုရင်မကြီးဟာ ဘယ်တုန်းကမှ လက်ထပ်ခြင်းမပြုခဲ့ပါ။ ဒါပေမဲ့ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်နေပြီဖြစ်တဲ့ ဘုရင်မကြီးနဲ့ ငယ်ရွယ်ပြီး ရုပ်ရည်ချောမောပြေပြစ်တဲ့ အက်ဆက်စ်မှူးမတ်တို့ ငြိစွန်းမှုရှိခဲ့ကြောင်း ကောလာဟလများထွက်ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီနောက် ၁၆၀၁ ခုနှစ်မှာတော့ အက်ဆက်စ်မှူးမတ်က အာဏာသိမ်းဖို့ ဒါမှမဟုတ် ပုန်ကန်ဖို့ ကြံစည်ခဲ့ပါတယ်။ အက်ဆက်စ်ဟာ သူ့ကိုယ်တိုင် ဘုရင် ဖြစ်ချင်နေတာပါ။

အာဏာသိမ်းခါနီး အချိန်ကလေးမှာပဲ အက်ဆက်စ်ရဲ့ မိတ်ဆွေတစ်သိုက် ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ခုံကို အလည်ရောက်လာခဲ့ကြပါတယ်။ သူတို့က(ရိုတ်စပီးယားရဲ့) ချိန်ဘာလိန်ဇာတ်အဖွဲ့သားတွေကို ဒုတိယ ရစ်ချတ်ဘုရင် ပြဇာတ် ကပြပေးဖို့ တောင်းဆိုခဲ့ကြပါတယ်။ အဲဒီပြဇာတ်ဟာ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ အစောပိုင်း ပြဇာတ်

တွေထဲက တစ်ခုဖြစ်ပြီး သူ့ရဲ့ လူကြိုက်အများဆုံး ပြဇာတ်တစ်ပုဒ် မဟုတ်ပါ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ (အက်ဆက်စ်ရဲ့ ရောင်းရင်းများ)က ရှိတ်စပီးယားနဲ့ ဇာတ်အဖွဲ့ကို ပိုက်ဆံအမြောက်အမြားပေးပြီး ကမ်းလှမ်းခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အက်ဆက်စ်အနေနဲ့ ဘာကြောင့် ဒီပြဇာတ်ကို ပြည်သူလူထု ကြည့်စေချင်ခဲ့တာလဲ။

ဒုတိယ ရစ်ချတ်ဘုရင် ပြဇာတ်ဟာ အဓမ္မနန်းချခံခဲ့ရတဲ့ အင်္ဂလိပ်ရှင်ဘုရင် ခပ်ညံ့ညံ့တစ်ပါး

အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အက်ဆက်စ်မှူးမတ်က (ဒီပြဇာတ်ကို ကြည့်နေတဲ့) ပရိသတ် ၃,၀၀၀ နီးပါးအနေနဲ့ ပုန်ကန်ဖို့ကိစ္စကို စဉ်းစားလာစေချင်တာပါ။ တချို့အခန်းတွေမှာ လက်ခုပ်လက်ဝါးတီး အော်ဟစ်အားပေးဖို့ သူ့လူတွေကို လည်း ထည့်ထားပါတယ်။ အဲဒီအခန်းတွေကတော့ ရှင်ဘုရင်ကို သရော် လှောင်ပြောင်တဲ့ အခန်းများဖြစ်ပါတယ်။ ပြဇာတ်ကြည့်ပရိသတ်ကြီးအနေနဲ့ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးကို ဆန့်ကျင်လာအောင် သွေးထိုးလှုံ့ဆော်ပေးဖို့အကြံအစည် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးက အဲဒီလျှို့ဝှက် ကြံစည်မှုကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ အက်ဆက်စ်မြို့စားကို ထောင်ထဲထည့်လိုက်ပါတယ်။ သူနဲ့ သူ့လူအားလုံးလိုလို ကွပ်မျက်ခံခဲ့ကြရပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားနဲ့ ချိန်ဘာလိန်ဇာတ်အဖွဲ့သားတွေလည်း အမေးအမြန်း ခံခဲ့ကြရပါတယ်။ ဒီလျှို့ဝှက်ကြံစည်မှုကို သူတို့သိခဲ့သလား၊ သူတို့ရော အလိုတူ အလိုပါတွေပဲလား၊ ဘာကြောင့် ဒုတိယရစ်ချတ်ဘုရင် ပြဇာတ်ကပြဖို့ သဘောတူညီခဲ့ရတာလဲ၊ သူတို့ရဲ့ ဖြေကြားချက်တွေဟာ အမှန်ကိုပြောတာလို့ (စစ်မေးတဲ့လူတွေ) သဘောရခဲ့ကြပါတယ်။ အဆုံးမှာတော့ ဇာတ်အဖွဲ့သားတွေ အကုန်လုံး အိမ်ပြန်ပို့ခံခဲ့ရပါတယ်။ ဘယ်သူမှ အပြစ်ပေးခြင်း မခံခဲ့ရပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီအဖြစ်အပျက်က ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်အတွက် ဘယ်လို အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်တယ်ဆိုတာ ပြသခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီး ဇရာထောင်းလို့ မိန်းမအိုကြီး

တစ်ဦးဖြစ်နေပါပြီ။ အသက်က ၆၉ နှစ် နန်းစံသက်က ၄၃ နှစ်ပါ။ အသက်ကြီး လာလေလေ ဝတ်တာ ဆင်တာနဲ့ သူကြည့်ရတာတွေဟာ ပိုပို ပိုပိုပြီး ကိုးရီး ကားရား နိုင်လာပါတယ်။ မျက်နှာကို မိတ်ကပ်အဖြူ အထူကြီး လိမ်းပါတယ်။ ဆံပင်ဖြူဖြူပါးပါးကို နီနီရဲ့ရဲ့ ဆံပင်တုကြီးနဲ့ ထပ်စွပ်ထားပါတယ်။ ဂါဝန်တွေကို လည်း ရွှေချည်ထည်၊ ငွေချည် ထည်တွေနဲ့ ချုပ်ပါတယ်။ အဲဒီဂါဝန်တွေပေါ်မှာ စိန်တို့ ပတ္တမြားတို့ နီလာတို့ ပုလဲတို့ (အလှစီ) ထိုးထားပါတယ်။ ဘုရင်မကြီးရဲ့ ဂါဝန်ကနေ အဲဒီကျောက်မျက် တွေ မကြာခဏပြုတ်ကျပြီး သူမအိပ်ခန်းဆောင် ကြမ်းပြင်တွေမှာ ပြန့်ကျဲနေတာပါပဲ။

အဲဒီအချိန်အထိ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီး လက်မထပ်ရသေးပါဘူး။ ဒီ (လက်မထပ်ရသေးတဲ့) ကိစ္စဟာ ဘာကြောင့် အရေးကြီးကိစ္စဖြစ်နေရတာလဲ။ ဘုရင်မကြီးရဲ့ချစ်မှုရေးရာကိစ္စကို လူတွေစိတ်ဝင်စားရုံသာသက်နဲ့တော့ မကပါဘူး။ ဘုရင်ဖြစ်ဖြစ် ဘုရင်မဖြစ်ဖြစ် နတ်ရွာစံရင် အကြီးဆုံး သားတော်ဟာ ထုံးစံအတိုင်း နန်းမွေဆက်ခံရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီးမှာ သားတော် မထွန်းကားပါဘူး။ ကလေးမရှိပါဘူး။ သူမ နတ်ရွာစံရင် တစ်ယောက်ယောက်တော့ ထီးမွေနန်းမွေဆက်ခံရပါမယ်။ ဘုရင်မကြီးက တစ်သက်လုံး နတ်ရွာမစံဘဲ

နေမှာ မဟုတ်ဘူးလေ။ အဲဒီတော့ ဘုရင်မကြီး နတ်ရွာစံရင် ဘာတွေဖြစ်လာမလဲ။ အဲဒီနှစ်ကာလတွေမှာ လူအများအတွက် မရေရာ မသေချာမှုတွေနဲ့ ဘေးဒုက္ခ ပြဿနာတွေ ပြည့်လျှမ်းလို့နေပါတော့တယ်။

ထိုစဉ်အချိန် ၁၆၀၁ ခုနှစ်မှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံကို ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးမှု ကပ်နဲ့ ပလိပ်ရောဂါက နောက်ထပ်တစ်ကြိမ် နှိပ်စက်ခဲ့ပြန်ပါတယ်။ သို့ပေမဲ့ ဝီလျံရှိတ်စပီး ယားကတော့ ပိုပိုချမ်းသာပြီး ပိုပိုနာမည်ကြီးလာပါတော့တယ်။ သူဟာ ရေပန်းစား လူကြိုက်များတဲ့ပြဇာတ်တွေကို ဆယ်နှစ်တိတိရေးခဲ့ပါတယ်။ ကမ္ဘာလုံးပြဇာတ်ရုံရဲ့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပိုင်ရှင်တစ်ဦးအနေနဲ့လည်း ငွေအမြောက်အမြား ကြွယ်ဝချမ်းသာ လာခဲ့ပါတယ်။ ဒီလိုကြွယ်ဝချမ်းသာလာတာနဲ့အမျှ စတုရက်မို့ဒ်မြို့နားတစ်ဝိုက်မှာ ရှိတဲ့ တောင်ပိုင်းဒေသက လယ်ယာမြေများကိုလည်း ဝယ်ယူခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီအချိန်မှာပဲ ရှိတ်စပီးယားဟာ သူ့ရဲ့ အလွမ်းအဆွေး ပြဇာတ်ကြီး လေးထုပ်အနက် ပထမဆုံးဖြစ်တဲ့ ဟမ်းမလက် (Hamlet) ပြဇာတ်ကို ရေးသား ခဲ့ပါတယ်။ (အဲဒီပြဇာတ်ကို သူ့ဖခင်ဆုံးတဲ့အချိန်တစ်ဝိုက်မှာ ရေးခဲ့တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်)

ဟမ်းမလက် ပြဇာတ်ကို ရှိတ်စပီးယားရဲ့ အပြောင်မြောက်ဆုံးလက်ရာ များအနက် တစ်ခုအပါအဝင်အဖြစ် အကဲဖြတ် သုံးသပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဇာတ်လမ်း က မင်းသားငယ်လေးတစ်ပါး(ဟမ်းမလက်)ရဲ့ဖခင် ဒိန်းမတ်ပြည့်ရှင်ဘုရင် မင်းမြတ် အသတ်ခံရတာပါ။ သတ်တဲ့သူ ဘယ်သူလဲ၊ ဘုရင်မင်းမြတ်ရဲ့ ညီတော် ဟမ်းမလက်ရဲ့ ဦးလေးဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဦးလေးဟာ ဟမ်းမလက်ရဲ့ မိခင်ကို သိမ်းပိုက်ပြီး (ဒိန်းမတ်ပြည့်ရှင်) ဘုရင်မင်းမြတ်အသစ် ဖြစ်လာပါတယ်။

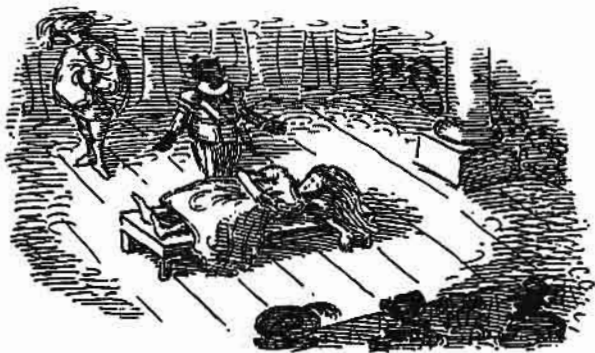

ပြဇာတ်ရဲ့အစပိုင်းမှာ ဟမ်းမလက်ရဲ့ ဖခင်ဟာ ဝိညာဉ်အဖြစ် ပေါ်လာပြီး လူသတ်သမားကို လက်စားချေပေးဖို့ သားဖြစ်သူထံ တောင်းဆိုပါတယ်။ (ဝိညာဉ်အဖြစ် ရှိတ်စပီးယားကိုယ်တိုင် သရုပ်ဆောင်ကောင်းဆောင်ဖွယ်ရှိပါတယ်) ဒါပေမဲ့ ဟမ်းမလက်တစ်ယောက်တည်းအနေနဲ့ မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါဘူး။ (လက်စားချေဖို့ ဖခင်ပြောသလို ဆောင်ရွက်ရမယ့်အစား) ပြဇာတ်ရဲ့ အပိုင်းတော်တော်များများမှာ ဟမ်းမလက်ဟာ ရူးချင်ယောင်ဆောင်နေခဲ့ရပါတယ်။ ဒါဟာ လက်စားချေနိုင်ဖို့ကို ရှောင်လွှဲဖို့ သုံးတဲ့နည်းလမ်းဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ကိုယ်တည်း စကားတွေ ပြောရင်း ရဲတိုက်တစ်လျှောက် ဟိုဟိုဒီဒီ ခြေဦးတည့်ရာ သူလျှောက်သွားခဲ့ပါတယ်။

ပြဇာတ်တစ်ခုမှာ ဇာတ်ဆောင်ရဲ့ တစ်ကိုယ်တော်အပြောများကို တစ်ကိုယ်တော်ဇာတ်ထွက်စကားလို့ခေါ်ပါတယ်။ (အဲဒီအခန်းမှာ)တခြားသော ဇာတ်ကောင်များမပါရှိဘဲ ပွဲကြည့်ပရိသတ်များကသာ အဲဒီဇာတ်ထွက်စကားကို ကြားရပါတယ်။ သူ့ရဲ့ တစ်ကိုယ်တော်ဇာတ်ထွက်စကားမှာ ဟမ်းမလက်ဟာ သူ့ရဲ့ အတွင်းစိတ်ခံစားမှုများကို ထုတ်ဖော်လှစ်ဟပြပါတယ်။ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် စကားပြောရင်းနဲ့ သူဟာ ပြဇာတ်ရဲ့ အရေးအကြီးဆုံးသော မေးခွန်းများကို မေးမြန်းခဲ့ပါတယ်။ လူသားတစ်ယောက် ဖြစ်ခြင်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ဟာဘာလဲ၊ ကျွန်ုပ်တို့ (လူသားတွေ)မှာ ဘာတာဝန်တွေရှိသလဲ၊ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်အတွက်၊ ကိုယ့်တိုင်းပြည်အတွက်၊

တစ်ချိန်မှာဆိုရင် ဟမ်းမလက်ဟာ မျှော်လင့်ချက် မရှိတော့ဘူးလို့ ခံစားမိပြီး၊ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ်သတ်သေဖို့ စဉ်းစားခဲ့ပါတယ်။ ထင်ရှားတဲ့ ဇာတ်ထွက်စကားတစ်ခုမှာ ဟမ်းမလက်က “သတ်သေရမှာလား၊ သတ်မသေရဘူးလား၊ အဲဒါက (မြေရမယ့်)မေးခွန်းပဲ။” တခြားအဓိပ္ပာယ်စကားနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင် တော့ နေရမလား၊ ဒါမှမဟုတ် သေရမလား၊ သူတွေ့နေတယ်ဆိုတာပါပဲ။ (သတ်

သေရမယ်၊ မသေရဘူး) အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သူဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်ခဲ့ပါဘူး။

ဝီလျံရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဟမ်းမလက်ဟာ အလွမ်းဇာတ်လိုက်ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ (ဟမ်းမလက်) နာမည်ဟာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ သားနာမည် ဟမ်းနက်နဲ့ တော်တော်ကို ဆင်နေတာကလည်း စိတ်ဝင်စားဖို့ကောင်းပါတယ်။ ဟမ်းမလက်ဟာ မျိုးရိုးမြင့်မြတ်သူဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ဘယ်အရာမှန်တယ်၊ ဘယ်အရာမှားတယ်ဆိုတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး လေးလေးနက်နက် အရေးထားသူဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ အကျော်ကြား အထင်ရှားဆုံး ပြဇာတ်များထဲက အလွမ်းမင်းသားတိုင်းမှာ အပြစ်အနာအဆာ ချို့ယွင်းချက်တစ်ခုတော့ရှိစမြဲပါ။ အဲဒီအပြစ်အနာအဆာချို့ယွင်းချက်ကပဲ အဖြစ်ဆိုးဘက်ကို ဦးတည်စေခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ စိတ်ဓာတ်ကျစရာကောင်းတဲ့ အဓိကဇာတ်အိမ်ဇာတ်သွားနဲ့အတူ ဟမ်းမလက်ဟာ စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ကောင်းတဲ့ ပြဇာတ်တစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီပြဇာတ် (ဟမ်းမလက်) ဟာ ချက်ချင်းပဲ လူကြိုက်များသွားခဲ့ပါတယ်။ ပြီးခဲ့တဲ့ အနှစ် ၄၀၀ အတွင်း ထူးချွန်တဲ့သရုပ်ဆောင်တိုင်း အဲဒီနေရာက (ဟမ်းမလက်) ပါဝင်သရုပ်ဆောင်ဖို့ အာသီသရုပ်ဆောင်ကြတာချည်းပါပဲ။

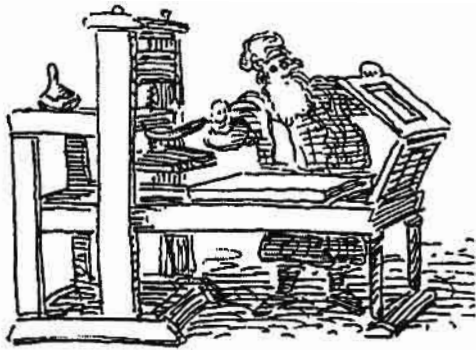
နောက်ငါးနှစ်အတွင်းမှာ ရှိတ်စပီးယားဟာ နောက်ထပ် အလွမ်းအဆွေး ပြဇာတ်ကြီးသုံးပုဒ်ကို ရေးသားခဲ့ပါတယ်။ အော်သယ်လို၊ လီယာဘုရင်ကြီးနဲ့ မက္ကဘက်တို့ဖြစ်ပါတယ်။ အော်သယ်လိုဟာ ဆွေကြီးမျိုးကြီးထဲက မိန်းမပျိုတစ်ဦးကို လက်ထပ်ခဲ့တဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတစ်ယောက်အကြောင်း ဇာတ်လမ်းဖြစ်ပါတယ်။ သူမရဲ့နာမည်က ဒက်စ်ဒီမိုနာပါ။ လက်ထပ်ပွဲကို လျှို့ဝှက်စွာ ကျင်းပခဲ့ပြီး သတို့သားက လူမည်းအမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်တာကြောင့် သတို့သမီးရဲ့ ဖခင်က ဒေါ်မာန်ပွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလိုနဲ့ ရှိတ်စပီးယားဟာ နောက်ထပ်တစ်ကြိမ် အငြင်းပွားစရာ သွေးထိုးလှုံ့ဆော်ပေးခဲ့ပြန်ပါတယ်။

ဟမ်းမလက်နဲ့ မတူတာက အော်သယ်လိုဟာ လူသွက်(လှုပ်ရှားတက်ကြွသူ)တစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ အလွန်နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းတဲ့ ဆွဲဆောင်မှုရှိပြီး ဩဇာအာဏာနဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာသမာဓိများနဲ့လည်း ပြည့်စုံသူပါ။ ဇနီးအသစ်ကလေးကိုလည်း သူချစ်ခင်မြတ်နိုးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မနာလိုသဝန်တိုတတ်သူပါ။ အဲဒါက သူ့ရဲ့ ချို့ယွင်းချက်ဖြစ်ပါတယ်။ အော်သယ်လိုရဲ့ စစ်သည်ရဲဘော်တစ်ဦးက သူ့ကို ပျက်စီးစေလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒက်စ်ဒီမိုနာ (အော်သယ်လိုရဲ့ ဇနီး) ဟာ တခြားသူတစ်ဦးနဲ့ မျှောက်မထားနေကြောင်း အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်က အော်သယ်လိုကို လက်ခံယုံကြည်လာစေပါတယ်။ မနာလိုဝန်တိုစိတ်ကြောင့် ကြောင်းကျိုးမမြင်နိုင်တော့တဲ့ အော်သယ်လို ထရမ်းခဲ့ပြီး သူ့ရဲ့ အပြုအမူများက အဖြစ်ဆိုးတွေဆီ ဦးတည်သွားစေခဲ့ပါတော့တယ်။

အော်သယ်လိုပြဇာတ်ဟာလည်း အလွန်အောင်မြင်ခဲ့ပါတယ်။ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ ဇာတ်ကောင်များနဲ့ စိတ်လှုပ်ရှားဖွယ်ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်က ပရိသတ်များကို ရင်ဖိုစေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီဇာတ်ကောင်တွေနဲ့ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းများက မနာလိုဝန်တိုမှု၊ အမှန်ကိုမစူးစမ်းဘဲ အဂတိတရားနဲ့ မလိုမုန်းထားခြင်းတို့ရဲ့ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ သဘောသဘာဝကို ပရိသတ်တွေ ဆင်ခြင်စဉ်းစားလာစေပါတယ်။

၁၆၀၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှာ အယ်လီဘောက်ဘုရင်မကြီး နတ်ရွာစံပါတယ်။ သူမဟာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံကို ရာစုနှစ် တစ်ဝက်နီးပါး အုပ်စိုးသွားခဲ့ပါတယ်။

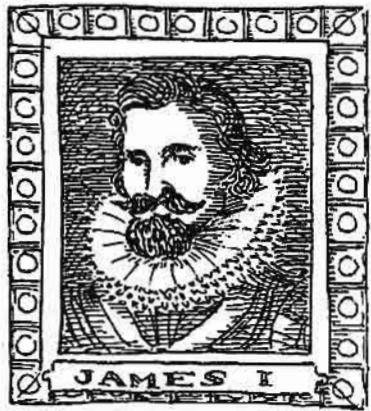

အဲဒါ ရိုတ်စပီးယားမွေးဖွားကြီးပြင်းခဲ့တဲ့ ခေတ်ကာလရဲ့ နောက်ခံကားချပ်ပါ။

စတရက်ဖို့ဒ်မြို့ကလေးဟာ အေဗွန်မြစ်ကမ်းပါးပေါ်မှာ တည်ရှိပြီး ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်စည်ကားတဲ့ မြို့ကလေး ဖြစ်ပါတယ်။ လူသူအများစုဟာ ဈေးနေ့မှာ စတရက်ဖို့ဒ်မြို့လေးထံ အရောင်းအဝယ်ကိစ္စများအတွက် စုရုံးရောက်ရှိလာကြပြီး လန်ဒန်ကိုသွားရင်းနဲ့ အဲဒီမြို့လေးကို ဖြတ်သွားဖြတ်လာပြုကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် စတရက်ဖို့ဒ်ဟာ လမ်းဆုံလမ်းခွကျတဲ့ ဈေးမြို့လေးဆိုရင်

ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းဆန်ဆန် ဟန်ပန်မျိုး လို့ပြောရလောက်အောင် သူမ သေအံ့ မူးမူးဖြစ်နေချိန်မှာ အရိုက်အရာ ဆက်ခံမယ့်သူကို ရွေးချယ်ခန့်အပ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ဘုရင်မကြီးနဲ့ ဝမ်းကွဲမောင်နှမတော်စပ်သူ စကော့တလန်ပြည်ရှင် ဘုရင် ဂျိမ်းစ်ပဲဖြစ်ပါတယ်။ အခုအချိန်မှာတော့ သူဟာ အင်္ဂလန်ရဲ့ ပထမမြောက် ဂျိမ်းစ်ဘုရင်ဖြစ်လာခဲ့ပါတော့တယ်။

ဂျိမ်းစ်ဟာလည်း ပြဇာတ်ကို ကြိုက်နှစ်သူတစ်ဦးပါ။ ဘုရင်ဖြစ်ပြီးတဲ့နောက်သူရဲ့ ပထမဆုံးအပြုအမူက 'ချိန်ဘာလိန်ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့' ဆိုတဲ့ အမည်ကို ပြောင်းလဲတာပါပဲ။ အခုအချိန်မှာ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့ကို ဘုရင်ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့လို့ လူသိများလာခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ အလွန်အလွန် ထူးထူးကဲကဲ ဂုဏ်ပြုလိုက်ခြင်းပါ။ ဘုရင်ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့ဟာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတစ်ဝန်းမှာ ရှိတဲ့ ဇာတ်သဘင်အဖွဲ့များအနက် နာမည်ကျော်ကြား အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

ရှိတ်စပီးယားရဲ့ နောက်ထပ်ပြဇာတ်က အင်္ဂလန်နိုင်ငံရဲ့ မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ စကော့တလန်မှာ ဇာတ်အိမ်တည်တာပါ။ ပြဇာတ်ရဲ့နာမည်က မက္ကဘက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပြဇာတ်မှာ သတ်ဖြတ်သုတ်သင်မှုတွေနဲ့ မှော်အတတ်ဆန်းတွေ

အပြည့် ပါဝင်ပါတယ်။ စစ်ပွဲကနေ အိမ်ပြန်လာတဲ့ မျိုးမျိုးမတ်နွယ် စစ်သည်တော် မက္ကဘက်ဟာ စုန်းမသုံးဦးနဲ့တွေ့ပါတယ်။ သူ့ရဲ့အနာဂတ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး သူတို့က ဟောကိန်းထုတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ (အဲဒီဟော ကိန်းတွေထဲက) တစ်ခုကတော့ မက္ကဘက်ဟာ စကော့တလန်ရဲ့ ပြည့်ရှင်မင်း ဖြစ်လာမယ်ဆိုတာပါပဲ။ မက္ကဘက်က တော့ အဲဒီစုန်းမသုံးဦးကို မယုံကြည်ပါဘူး။ သို့သော်လည်း သူတို့ရဲ့ ဟောကိန်း တွေဟာ စတင်မှန်ကန်လာခဲ့ပါတယ်။

မက္ကဘက်ဟာ သူ့ရဲ့ ဇနီးဖြစ်သူကို စုန်းမတွေအကြောင်း ပြောပြပါတယ်။ လေဒီမက္ကဘက်ဟာ သြဇာအာဏာကို အရူးအမူး မက်မောသူပါ။ သူမက ခင်ပွန်း ဖြစ်သူကို ဘုရင်ကို လုပ်ကြံစေလိုပါတယ်။ ဒါမှ သူ့အနေနဲ့ ထီးနန်းကို သိမ်းပိုက် နိုင်မှာပါ။ သူ့လုပ်ကြံခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာဏာလက်ထဲရလာတာနဲ့ တစ်ပြိုင် တည်း မက္ကဘက်နဲ့ သူ့ရဲ့ဇနီးတို့ဟာ စိတ်မသန့်လိပ်ပြာမလုံမှုရဲ့ နှိပ်စက်ကလူပြုမှု ခံလာခဲ့ရပါတော့တယ်။ လေဒီမက္ကဘက်ဟာ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ စိတ်နောက် ရူးသွပ် လာခဲ့ပါတယ်။ ညဘက်မှာဆို သူမ အိပ်ပျော်နေရင်းနဲ့ ယောင်ယမ်းကာ ရဲတိုက် တစ်လျှောက် လမ်းလျှောက်ပါတယ်။

သူမရဲ့လက်မှာ သွေးကွက်တစ်ခုစွန်းနေတယ်လို့ထင်ပြီး ပွတ်ပစ်ဖို့ ကြိုး စားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူမရဲ့ခြစ်မှုတွေကိုတော့ (စင်အောင်) ဖျက်မပစ်နိုင်ခဲ့ပါ။ သူမရဲ့ ယောက်ျားလည်း ထိုနည်းအတူပါ။ လောဘနဲ့ ရည်မှန်းချက်ကြီးမြင့်မှုက သူတို့နှစ်ယောက်ကို ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ လူသတ်သမား စကော့တလန်

ပြည့်ရှင်မင်းတစ်ပါးအကြောင်း ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်ရေးတာကိုက ရှိတ်စပီးယား ဘယ်လောက်ရဲရဲသလဲ သိနိုင်ပါတယ်။ (လက်ရှိ အင်္ဂလန်ပြည့်ရှင်) ဂျိမ်းစ်ဟာ စကော့တလန်ရဲ့ သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်ဖြစ်ခဲ့တယ်ဆိုတာကို မမေ့ပါနဲ့။ သူ့ဘုရင် ဖြစ်လာတော့ အင်္ဂလန်ပြည်သူတွေ မျှော်လင့်ချက်အပြည့်ထားခဲ့ကြပါတယ်။ ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့်ပိုရနိုင်ကောင်းရဲ့ ဆိုပြီးတော့ပေါ့။ တကယ်တော့ ဂျိမ်းစ်မှာ ကက်သလစ်ဘာသာဝင် ဇနီးတစ်ဦး ရှိပါတယ်။ သို့ပေမယ့် (ထင်ထားတာနဲ့) ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ အင်္ဂလန်ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းကို အာခံတဲ့ ဘယ်သူ့ကို မဆို (အရင်ကထက်) ပိုပြီးတော့တောင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်လာခဲ့ပါတယ်။ ကက်သလစ်ဘာသာဝင်အများအပြား တုန်လှုပ်ဒေါသထွက်ခဲ့ရပါတယ်။

နောက်တစ်နှစ်မှာပဲ ယမ်းမှုန့်လျှို့ဝှက်ကြံစည်မှု (The Gunpowder Plot) က ပေါက်ကွဲမှုကြီးတစ်ရပ်ကို ဖြစ်စေခဲ့ပါတယ်။ ၁၆၀၅ ခုနှစ်မှာ ကက်သလစ် မျိုးမျိုးမတ်နွယ်ဝင်တစ်စုဟာ ဘုရင်ကို လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ဖို့ ကြံစည်ခဲ့ကြပါတယ်။ အတွင်းမှာ ဘုရင်သြဝါဒ ရွှေနေတဲ့ အဆောက်အအုံတစ်ခုကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးဖို့

ကြံစည်ခဲ့ကြတာပါ။ ဒီလျှို့ဝှက်ကြံစည်မှု ပျက်ပြားသွားခဲ့ပေမယ့် ဂျိမ်းစ်ဘုရင် တုန်လှုပ်ချောက်ချားသွားခဲ့ပါတယ်။ သိသာတာကတော့ သူဟာ ကိုယ့်ဘာသာ ကိုယ် ထင်နေသလောက် လူကြိုက်မများဘူး ဆိုတာပါပဲ။ (ဘုရင့်အပေါ်) မကျေနပ် မှု လှိုင်းဂယက်တွေ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး ပျံ့နှံ့သွားခဲ့ပါတယ်။

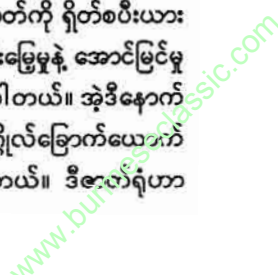
အဲဒီနှစ်မှာပဲ ရိုတ်စပီးယားဟာ လီယာမင်းကြီး ပြဇာတ်ကို ရေးခဲ့ပါတယ်။ (တိုင်းပြည်မှာဖြစ်ပျက်နေတာတွေနဲ့) ဆက်နွယ်မှုက ဘာပါလဲ။ သူဟာ နောက် တစ်ကြိမ် ဘုရင်တစ်ပါးနဲ့ သူ့ရဲ့အာဏာအလွဲသုံးစားမှုလုပ်မှုအကြောင်း ပြဇာတ် တစ်ပုဒ် ဖန်တီးခဲ့ပြန်တာပါ။

ပြဇာတ်စဖွင့်တဲ့အချိန်မှာ လီယာဘုရင်ကြီးက အသက်အရမ်းကြီးနေပါ ပြီ။ (ဒါကြောင့်) သူတိုင်းပြည်ကို သမီးသုံးဦးကိုပေးဖို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ သို့သော် လည်း ပထမဆုံးအနေနဲ့ သမီးတစ်ယောက်စီက သူတို့ သူ့(ဘုရင်ကြီး)ကို ဘယ် လောက်ချစ်တယ်ဆိုတာ ပြောပြကြရမှာပါ။ သားသမီးတွေဟာ သူ့ကို ဒီကမ္ဘာပေါ် မှာရှိတဲ့ ဘယ်သူ့ကိုမဆိုထက် ပိုချစ်ကြောင်း ဘုရင်ကြီးက ကြားချင်တာပါ။

လီယာမင်းကြီးရဲ့ သမီးကြီးနှစ်ယောက်က (သူ့အကြိုက်) မြောက်လုံးပင့် လုံးတွေနဲ့ ရွှေနားတော်သွင်းခဲ့ပါတယ်။ လီယာမင်းကြီးရဲ့ တိုင်းပြည်နိုင်ငံကို သူတို့လိုချင်လို့ ခုလိုလုပ်ကြတာပါ။ သူ (ဘုရင်ကြီး)ကို ချစ်လို့မဟုတ်ပါဘူး။ သူ့သမီးအငယ်ဆုံး ကော်ဒဲလီယာကတော့ သူမရဲ့ဖခင်ကို အမှန်ချစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ (အစ်မနှစ်ယောက်လို) မြောက်ပင့်ပြောတာမျိုး မလုပ်ခဲ့ပါဘူး။ လီယာ မင်းကြီး အမျက်ဒေါသ ချောင်းချောင်းထွက်ခဲ့ပါတယ်။ ကော်ဒဲလီယာကို ဘာတစ်ခုမှ မပေးဘဲ တိုင်းပြည်က နှင်ထုတ်ပစ်ခဲ့ပါတယ်။

ဘယ်သမီးက သူ့ကိုအမှန်တကယ်ချစ်သလဲဆိုတာ လီယာ နားလည်သိရှိ လာချိန်မှာတော့ အချိန်အလွန်နှောင်းသွားပါပြီ။ ကော်ဒဲလီယာ ကွယ်လွန်သွားပါပြီ။ သူ့ရဲ့ကျန်သမီးနှစ်ယောက်က သူ့အပေါ် ဘက်ပြန်ဆန့်ကျင်ခဲ့ပါပြီ။ ရူးသွပ်သွား ပြီဖြစ်တဲ့ လီယာမင်းကြီး အသည်းကွဲ ကွယ်လွန်သွားခဲ့ရပါတယ်။

လီယာမင်းကြီးပြဇာတ်ဟာ ရိုတ်စပီးယားရဲ့ ပြဇာတ်ရေးသားသက်တမ်း အထွတ်အထိပ်ရောက်ချိန်မှာ ရေးခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီပြဇာတ်ကို ရိုတ်စပီးယား ရေးသားပြီးစီးတဲ့အချိန် မရှေးမနှောင်းမှာဘဲ စိတ်ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုနဲ့ အောင်မြင်မှု ပိုမိုရရှိခဲ့ပါတယ်။ သူ့အချစ်ဆုံးသမီး ဆူဇန်နာလက်ထပ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနောက် တစ်နှစ်အကြာ ၁၆၀၈ ခုနှစ်မှာ ရိုတ်စပီးယားနဲ့ တခြားပုဂ္ဂိုလ်ခြောက်ယောက် စုပေါင်းပြီး လန်ဒန်မှာ နောက်ထပ်ဇာတ်ရုံတစ်ခု ဝယ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီဇာတ်ရုံဟာ

ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ရုံလောက်မကြီးပေမယ့် မိုးလုံလေလုံ ဇာတ်ရုံတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။
ကမ္ဘာလုံးဇာတ်ရုံကတော့ ဆောင်းတွင်းဆို ပိတ်ထားရပါတယ်။ အခုအချိန်မှာတော့
ရှိတ်စပီးယားရဲ့ပြဇာတ်များဟာ တစ်နှစ်ပတ်လုံး ပရိသတ်အမြောက်အမြားကို ကပြ
ဖျော်ဖြေနိုင်ပါပြီ။

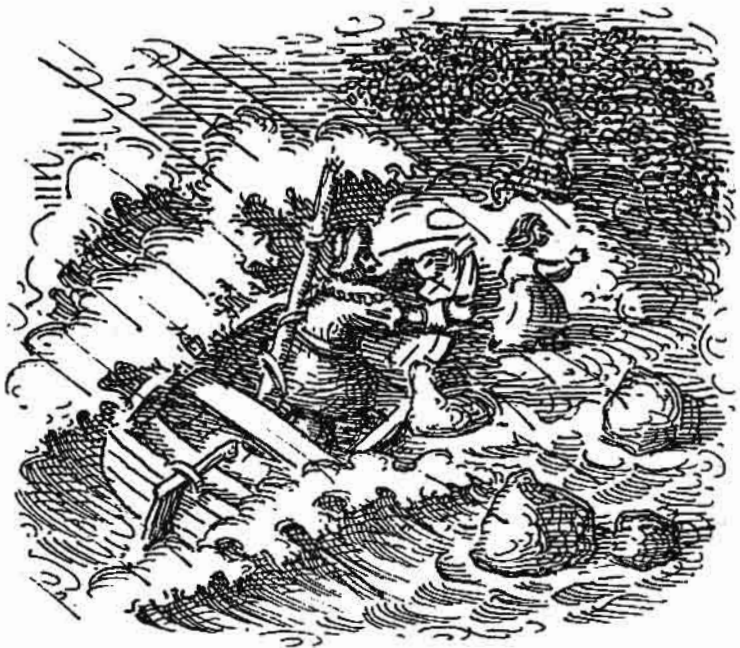
အခန်း (၈)

ဌာနေသို့ အပြန်

နောက်ထပ် ငါးနှစ် ရှိတ်စပီးယား ပြဇာတ်တွေ ဆက်ရေးပါတယ်။ သို့ပေမဲ့ လန်ဒန်မှာ အနှစ်နှစ်ဆယ်ကျော် နေထိုင်ပြီးတဲ့နောက် ၁၆၁၀ ပြည့်နှစ်မှာတော့၊ သူ့မိသားစုရှိရာ စတရက်ဖို့ဒ်မြို့ကို ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ သူရေးတဲ့ ပြဇာတ်တွေဟာ မိသားစုတွေ တစ်ကွဲတစ်ပြားစီဖြစ်နေရာက ပြန်ပေါင်းစည်းမိကြတာမျိုး တွေချည်းပါပဲ။

နေရာသစ် (New Place) မှာ ရှိတ်စပီးယား မိုးသက်မုန်တိုင်း (The Tempest) ပြဇာတ်ကိုရေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီပြဇာတ်ဟာ သူတစ်ဦးတည်းရေးခဲ့တဲ့ နောက်ဆုံးပြဇာတ်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ကို တခြားကယူမရေးတဲ့ တစ်ခုတည်းသော ပြဇာတ်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဇာတ်လမ်း တစ်ခုလုံးကို သူ့ဘာသာသူ စိတ်ကူးဖန်တီးခဲ့တာပါ။

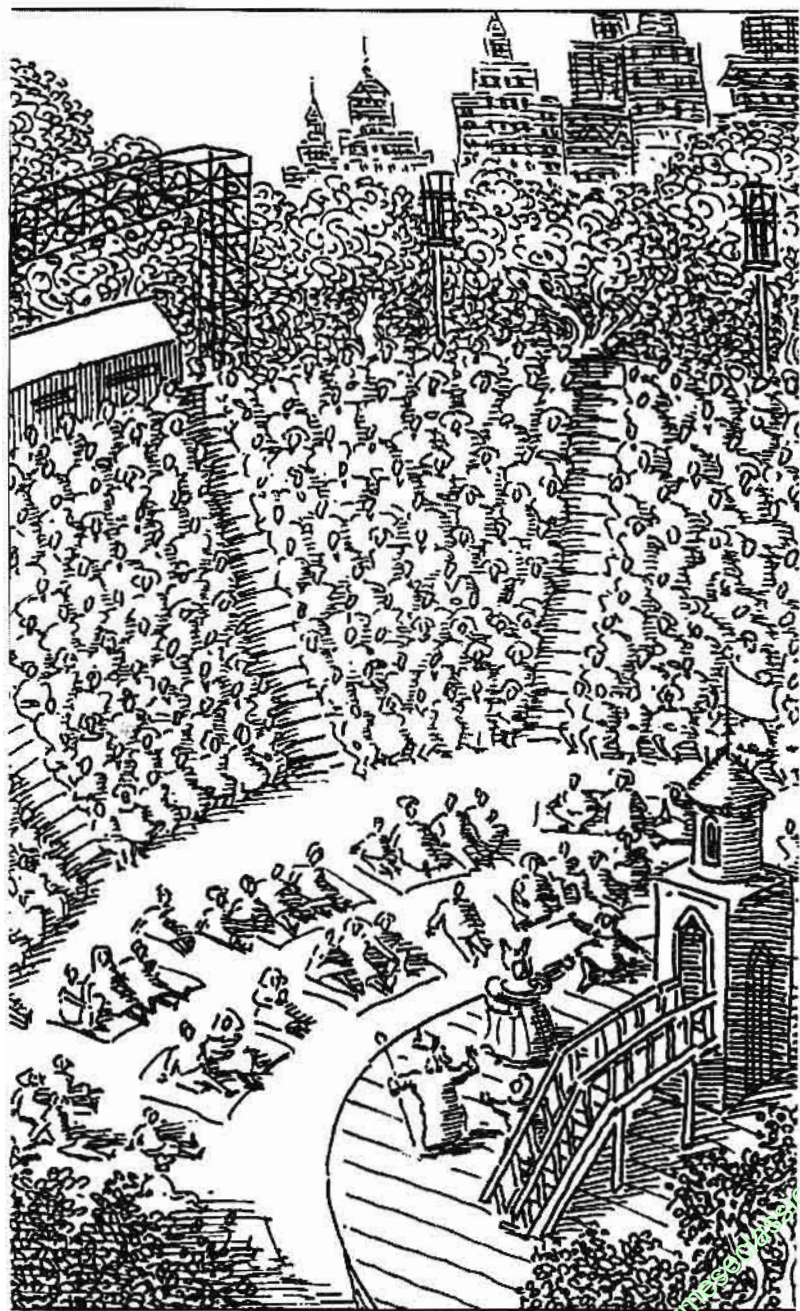
ပရောစပဲရိုလို့ အမည်ရတဲ့ မြို့စားကြီးတစ်ဦးဟာ ညီဖြစ်သူရဲ့ လှည့်စားတာခံရပြီး ပင်လယ်ပြင်ကို မောင်းထုတ်ခံခဲ့ရပါတယ်။ ကြောက်စမန်းလီလီ မုန်တိုင်းဒဏ်ကြောင့် ပရောစပဲရိုရဲ့သင်္ဘော ပျက်သွားခဲ့ပါတယ်။ သူနဲ့သူ့သမီး မီရန်ဒါတို့ သာယာကြည်နူးစရာကောင်းတဲ့ လူသူမနီးကျွန်းတစ်ခုရဲ့ ကမ်းစပ်ကို ရောက်သွားခဲ့ပါတယ်။ ပဉ္စလက် အတတ်အပညာနဲ့ ပရောစပဲရိုဟာ အဲ့ဒီကျွန်းကို ကောက်ကျစ်ယုတ်မာတဲ့ စုန်းမကြီးတစ်ဦးထံကနေ ထိန်းချုပ်ရယူနိုင်ခဲ့ပါတယ်။

သူနဲ့သူ့သမီး အဲဒီကျွန်းမှာ အခြေချကြပြီး ပဉ္စလက်မှော်ပညာတတ်တဲ့ ဝိညာဉ်
တွေနဲ့ရော (ကျွန်းပေါ်နဲ့ အနားတစ်ဝိုက်က) သက်ရှိသတ္တဝါတွေနဲ့ပါ မိတ်ဆွေ
ဖြစ်လာခဲ့ပါတော့တယ်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာပြီးတဲ့နောက် ပရော့စ်ပဲရိုရဲ့ညီလည်း
အဲဒီကျွန်းကို ရောက်လာခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးအခန်းမှာတော့ (ပရော့စ်ပဲရို) အလုံးစုံ
သည်းခံ ခွင့်လွှတ်လိုက်ပါတော့တယ်။

မိုးသက်မုန်တိုင်းပြဇာတ် (The Tempest) အပြီးမှာ ပရော့စ်ပဲရိုက
ဇာတ်ခုံပေါ်တက်လာပြီး သာယာကြည်နူးစရာကောင်းတဲ့ ဒီကျွန်းပေါ်ကနေ သူ့ကို
လွတ်လပ်ခွင့်ပြုပါတော့လို့ ပန်ကြားခဲ့ပါတယ်။ ဒါဟာ ဝီလျံရှိတ်စပီးယားလည်း
ပြဇာတ်သဘင်ရဲ့ စိတ်ကူးယဉ်ကမ္ဘာ ကြည်နူးဖွယ်နေရာတစ်ခုမှာ တစ်သက်လုံး
နေလာခဲ့တယ်ဆိုတာကို ပြောလိုက်သလိုပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အခု သူသွားရမယ့်အချိန်
ရောက်ပါပြီ။ ၁၆၁၆ ခုနှစ်မှာ စတုရက်ဖိုးဒ်မြို့မှာပဲ မိသားစုစုံညီရှေ့ ဝီလျံ
ရှိတ်စပီးယား ကွယ်လွန်ခဲ့ပါတယ်။ ကွယ်လွန်ချိန်မှာ အသက် ၅၂ နှစ်ပါ။

မျက်မှောက်ကာလ သူကွယ်လွန်ပြီး အနှစ် ၄၀၀ နီးပါးရှိချိန်မှာလည်း
ရှိတ်စပီးယားရဲ့ အနုပညာရှင်သန်နေဆဲပါ။ သူ့ရဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဘဝနဲ့ ပတ်သက်တဲ့

အသေးစိတ်အချက်အလက်တော်တော်များများကို ကျွန်တော်တို့ မသိရပေမယ့် ဒီပါရမီရှင်ကြီးရဲ့ စိတ်ဓာတ်နဲ့နှလုံးသား ဘယ်လိုရှိတယ်ဆိုတာကိုတော့ သူ့ရဲ့ ပြဇာတ်တွေနဲ့ ကဗျာလင်္ကာတွေကတစ်ဆင့် အများကြီးသိခွင့်ရခဲ့ပါတယ်။ ဝီလျံ ရှိတ်စပီးယားရဲ့ သီကုံးရေးဖွဲ့မှုတွေက ကျွန်တော်တို့ကို ရယ်မောပျော်ရွှင်စေသလို ဝမ်းနည်းပူဆွေးစေပါတယ်။ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်တာကတော့ သူ့ ပြဇာတ်တွေက ကျွန်တော်တို့ကို စိတ်ကူးအိပ်မက် မက်စေတာပါပဲ။ အိပ်မက်ကမ္ဘာ ထဲ စီးဝင်နှစ်မြောစေတာပါပဲ။

ရှိုတ်စပီးယား၏ ဘဝဖြစ်စဉ်

၁၅၆၄ ...	ရှိုတ်စပီးယားမွေးဖွား
၁၅၈၂ ...	အန်းဟာသာဝေးနှင့် ရှိုတ်စပီးယားလက်ထပ်
၁၅၈၃ ...	သမီး ဆူဇန်နာရှိုတ်စပီးယားမွေးဖွား
၁၅၈၅ ...	အမြွှာရင်သွေးနှစ်ဦးဖြစ်သည့် ဂျူးဒစ်နှင့် ဟမ်းနက်ရှိုတ်စပီးယား တို့မွေးဖွား
၁၅၈၇ ...	ယခုနှစ်မှ စတင်၍ ရှိုတ်စပီးယား၏ ဘဝဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ အသေအချာမသိရဘဲ မှန်းဆပြောဆိုမှုများသာ ပြုလုပ်ခဲ့ကြ ရသည်။
၁၅၉၀ ...	ပြဇာတ်ရေးဆရာအဖြစ် The Two Gentlemen of Verona ကိုရေးသား။
၁၅၉၁ ...	The Taming of the Shrew ပြဇာတ် ရေးသား
၁၅၉၅ ...	Romeo & Juliet နှင့် A Midsummer Night's Dream ပြဇာတ်များရေးသား
၁၅၉၆	အမြွှာရင်သွေးနှစ်ဦးအနက်မှ ဟမ်းနက်ရှိုတ်စပီးယားကွယ်လွန်
၁၅၉၆-၉၇	The Merchant of Venice ပြဇာတ်ရေးသား
၁၅၉၇-၉၈	The Merry Wives of Windsor ပြဇာတ်ရေးသား
၁၅၉၉	ကမ္ဘာလုံးပြဇာတ်ရုံ (Globe Theatre) တည်ဆောက်ပြီးစီး၊ ဂျူလီယက်ဆီဇာပြဇာတ်ရေးသား
၁၆၀၀ - ၀၁	ဟမ်းမလက် ပြဇာတ်ရေးသား
၁၆၀၁	ဖခင်ဂျွန်ရှိုတ်စပီးယားကွယ်လွန်
၁၆၀၅ - ၀၆	လီယာဘုရင် (King lear) ပြဇာတ်ရေးသား
၁၆၀၆ ...	မက္ကဘက် (Maebeth) ပြဇာတ်ရေးသား
၁၆၀၇ ...	ဆူဇန်နာရှိုတ်စပီးယားလက်ထပ်
၁၆၀၉ ...	ရှိုတ်စပီးယားရေးဖွဲ့သည့် ဆွန်းနက် (Sonnets) လင်္ကာများ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ
၁၆၁၁ ...	မိုးသက်မုန်တိုင်း (The Tempest) ပြဇာတ်ရေးသား
၁၆၁၃ ...	ကမ္ဘာလုံးပြဇာတ်ရုံဟောင်း မီးလောင်ပျက်စီး
၁၆၁၆ ...	ဂျူးဒစ်ရှိုတ်စပီးယားလက်ထပ်၊ ရှိုတ်စပီးယားကွယ်လွန်

အိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

မမှားပါဘူး။ အရပ်သူအရပ်သားတစ်ယောက်အနေနဲ့ စတုရက်ဖို့ဒ်မှာ ဘာဝယ်ချင်သလဲ၊ ဘာမဆိုတော်တော်များများ ဝယ်လို့ရပါတယ်။ ဝက်ကောင်ပေါက်လေးတွေ ဝယ်ချင်သလား၊ ဝက်တောင်းကြီးတစ်ကောင်ပဲ ဝယ်ချင်သလား၊ သိုးမွေးပဲလို့ချင်လို့ချင်၊ သိုးသားတွေ ကင်စားချင်စား၊ သိုးလေးတွေကိုလည်း စိတ်ကြိုက်ဝယ်လို့ရပါတယ်။

ဒါက အကောင်ပလောင် တိရစ္ဆာန်တွေအနေနဲ့ပြောတာပါ။ လူသုံးကုန်ပစ္စည်း၊ အလှအပအပြင်အဆင်ပစ္စည်းတွေအနေနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင်လည်း ဖဲကြီးတွေ ရောင်စုံဝယ်လို့ရပါတယ်။ ဆောင်းတွင်းမှာမြို့ဖို့ သိုးမွေးထည်လေးတွေကလည်း စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့ ဈေးတန်းတွေမှာ အဆင်သင့်၊ ဒီခေတ်စကားနဲ့ ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ စတုရက်ဖို့ဒ်မြို့ဆိုတာ အဲဒီအချိန်ရဲ့ ရှေးပင်းမော်လ်၊ ဈေးဝယ်စင်တာ၊ ကုန်ပဒေသာဆိုင်ကြီးတစ်ခုလို့ဆိုရင် မမှားပါဘူး။ ဒါ့အပြင် ရိုတ်စပီးယားရဲ့ဖခင်ချုပ်လုပ်ရောင်းချတဲ့ အရောင်စုံ ဒီဇိုင်းစုံ လက်အိတ်အဆင်အသွေးပေါင်းစုံကိုလည်း အဲဒီမြို့လေးမှာ ဝယ်လို့ရပါတယ်။ အဲဒီအချိန်တုန်းက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးတို့၊ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးတို့ဆိုတာမျိုးတွေ

BURMESE CLASSIC

ထင်ရှားသည့် ကမ္ဘာ့ဖြစ်ရပ်များ

- ၁၅၅၉ ... ပထမအယ်လီဇဘက် ဘုရင်မကြီး ထီးနန်းရယူ
- ၁၅၆၃ ... အင်္ဂလိကန် ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်း စတင်တည်ထောင်
- ၁၅၇၈ ... ကမ္ဘာတွင် တရုတ်လူဦးရေ သန်း ၆၀ အထိရောက်လာ
- ၁၅၈၀ ... ဖရန်စစ်ဒရိုတ် ကမ္ဘာတစ်ပတ်ပတ်ခဲ့
- ၁၅၈၇ ... အမေရိကန် ကိုလိုနီ ဗာဂျီးနီးယားကို ပထမ အယ်လီဇဘက် ဘုရင်မကြီး၏ နာမည်ပေး။
- ၁၅၈၈ ... စပိန်ရေတပ်ကို အင်္ဂလန်ရေတပ်က အနိုင်ယူ
- ၁၅၉၃ ... အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ပလိပ်ရောဂါ စတင်ဖြစ်ပွားသည်
- ၁၆၀၁ ... အက်ဆက်စ် (Essex) ပုန်ကန်မှုဖြစ်ပွား
- ၁၆၀၃ ... အယ်လီဇဘက်ဘုရင်မကြီး နတ်ရွာစံ
- ၁၆၀၃ ... ဆဋ္ဌမမြောက် စကော့တလန်ဘုရင် ဂျိမ်းစ် ပထမမြောက် အင်္ဂလန် ပြည့်ရှင် ဂျိမ်းစ်အဖြစ် ထီးနန်းရယူ
- ၁၆၀၃ ... အင်္ဂလန်တွင် ပလိပ်ရောဂါဖြစ်ပွား
- ၁၆၀၃ ... ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ပထမဆုံး ကာဘူကီဇာတ်ရုံ စတင်တည်ဆောက် ကပြ
- ၁၆၀၅ ... ယမ်းမှုန့်လုပ်ကြံမှု (Gunpowder Plot) ဖြစ်ပွား
- ၁၆၀၈ ... အင်္ဂလန်တွင် ပလိပ်ရောဂါဖြစ်ပွားပြန်
- ၁၆၀၉ ... သားချောတေးကဗျာ မျက်မမြင်ကြွက်သုံးကောင် (Three Blind Mice) ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေ။
- ၁၆၁၂ ... ဗာဂျီးနီးယား ကိုလိုနီနယ်မြေတွင် သွားရောက်အခြေချသူများ ဆေးရွက်ကြီး စတင်တင်ပို့
- ၁၆၁၅ ... ဥရောပတွင် ကိုကိုး (Hot chocolate) စတင်သုံးစွဲ
- ၁၆၁၉ ... ဗာဂျီးနီးယားကိုလိုနီနယ်မြေသို့ အာဖရိကမှ လူမည်းငွေငယ်ကျွန် များ စတင်ရောက်ရှိ

ဒိပ်မက်ကမ္ဘာထဲ ပို့ဆောင်သူ

၉၁

ထင်ရှားသည့် မြန်မာဘာသာပြန် ရိုတ်စပီးယား ပြဇာတ်များ

- မင်းသုဝဏ် လီယာမင်းကြီး (King lear)
- မန်းတင် ဂျူးလိယက်ဆီဆာ (Julius Caesar)
- ခင်မျိုးချစ် ရိုတ်စပီးယားပုံပြင်များ (ပ+ဒ) နှစ်တွဲ
- ရွှေဒေါင်း ရိုတ်စပီးယားပြဇာတ်များ

ရိုတ်စပီးယား၏ပြဇာတ်အချို့

- ၁။ The Merchant of Venice
- ၂။ As You Like It
- ၃။ The Winter's Tale
- ၄။ Measure for Measure
- ၅။ Much Ado About Nothing
- ၆။ The Comedy of Errors
- ၇။ Twelfth Night or What You Will
- ၈။ King Lear
- ၉။ A Midsummer Night's Dream
- ၁၀။ Timon of Athens
- ၁၁။ Cymbeline
- ၁၂။ Tragedy of Carriolanus
- ၁၃။ The Tempest
- ၁၄။ The Two Gentlemen of Verona
- ၁၅။ Macbeth
- ၁၆။ All's Well That Ends Well
- ၁၇။ The Taming of The Shrew
- ၁၈။ Romeo & Juliet
- ၁၉။ Hamlet, Prince of Denmark
- ၂၀။ Othello
- ၂၁။ Pericles, Prince of Tyre
- ၂၂။ Julius Caesar

